VOIE, Revue religieuse russe
CALE
shipnip
ORGANUL GÂNDULUI RELIGIOS RUS.
editat de N. A. BERDYAEV, cu participarea lui B. P. VYSHESLAVTSEV
În cărțile anterioare ale Căii au fost publicate articole de următorii autori: N. N. Alexveva, P. F. Anderson, N. S. Arsenyev, M. Artemyev, P. Arshanvo (Franța), N. Afanasyev, S. S Bezobrazova, E. Belenson, N. A. Berdyaeva, N. Bubnova, prot. S. Bulgakov, R. Walter, B. P. Vysheslavtsev, Frank Gaven (America), M. Georgievsky, N. N. Gluvokovsky, I. Hofstetter, V. Grinevich, L.A. Zander, B. V. Zunkovsky, tatăl lui A. Elchaninov, P. K. Ivanov, Yu. S.Kavsrtsa, (America) L. Kozlowski(ț) (Polonia), G.G. Kuhlman, T.Ts. Ku (China), M. Kurdyumovd, I. Logovsky, F. Liva (Basel), N. O. Lossky, J. Maritain (Franța), J. Menshikov, P. I. Novgorodtsev (f), prot. Nalimov (ț), S. Ollard (Anglia), A. Pogodin, R. Pletnev, A. M. Remizov, D. Remenko, Enoch rus (Rusia). Y. Sazonova, contele A. Saltykov, N. Sarafanov a, E. Skovtsova, I. Smolich, V. Speransky, I. Stratov, V. Seseman, P. Tillich (Germania), N. Timashev, S. Troitsky, carte . G. N. Trubets-kago (ț), N. Turgeneva, N. O. Feodorova (t), G. |P. Fedotov, G. V. Florovsky, S. L. Frank, prot. S. Chetverikov, D. Chizhevsky, V. Eckersdorf, G. Ehrenberg (Germania), tatăl lui G. Tsebrikov, L. Shestov, Prinț. D. Şahhovski (hermonah Ioan).
» Redacția și adresa biroului: -
<Uh, BD. MONTPARNASSE, PARIS (XV).
Prețul celei de-a 26-a emisiuni: 0,60 USD.
Taxa de abonament - 2,25 USD pe an (6 cărți). Abonamentele sunt acceptate la sediul revistei.
Nr. 28. IUNIE 1931 Nr. 28.

CONȚINUT:

, €Mg "v4: L Vismie Hetraane de Vil Her rs

Biblioteca „Runivers”

VIAȚA SPIRITUALĂ ȘI ECONOMIE *)

I. Împărăţia lui Dumnezeu şi economie. Cine aspiră la Împărăția lui Dumnezeu, care s-a lepădat de sine și vrea să lucreze numai pentru Dumnezeu, se confruntă cu multe obstacole în viață, dintre care prima este gospodăria.

În timp ce o persoană se află în această lume, trebuie să aibă grijă de mâncare, îmbrăcăminte, locuință. Activitatea de satisfacere a acestor nevoi este economie. A renunța la gospodărie înseamnă a pune capăt vieții prin sinucidere. Nimeni nu este scutit de sarcina de a depăși economia. Oricât de mulți sfinți au ajuns în Împărăția lui Dumnezeu, la începutul isprăvii lor, cu siguranță își întemeiază o gospodărie. Unii

au reușit acest lucru stând în deșert, țesând coșuri și cărându-le în oraș pentru a le vinde, alții au plantat grădini și livezi, alții au mâncat plante de pădure; și nici sfinții proști, care se pare că au renunțat la toate grijile, nu au putut ocoli această sarcină: și-au asigurat existența, adică au biruit din nou economia celor care rătăceau prin orașul mare, mâncând de pomană. In cele din urma,

*) Acest articol este capitolul introductiv al cărții Fundamentele religioase ale economiei politice, livrată editorilor The Way from Russia și deținută de un tânăr călugăr-filosof. De asemenea, deține o carte de filozofie religioasă, fragmente din care vor apărea în Calea. Ediție.

Învățătura lui Hristos către apostoli ca, atunci când merg la o predică, să nu ia nicio geantă, toiag sau încălțăminte de rezervă și, venind în oraș, să stea cu cel care primește primul, mâncând fără jenă cu ceea ce are - această instrucțiune este detaliat o indicație a unuia dintre tipurile de depășire a economiei, decentă apostolului lui Hristos.

În prezent, întreaga lume este încurcată în economie și nu o poate învinge în niciun fel. Toate eforturile sunt concentrate asupra economiei, toată atenția s-a îndreptat către ea și, drept urmare, oamenii au uitat complet că Împărăția lui Dumnezeu există, au uitat că depășirea economiei este necesară doar pentru a reduce grijile legate de trupesc la cel mai înalt grad și se dedică complet lucrării de strângere a comorilor din ceruri.

2. Esența doctrinei Împărăției lui Dumnezeu. Sensul vieții, conform înțelegerii creștine, este realizarea Împărăției lui Dumnezeu. Fiecare activitate umană trebuie judecată în lumina doctrinei Împărăției lui Dumnezeu. Și, prin urmare, este util în câteva cuvinte să-i amintim esența.

Toată predicarea lui Hristos și a ucenicilor Săi este o veste bună despre această Împărăție. – „Pocăiți-vă, Împărăția lui Dumnezeu este aproape”, – așa și-a început predica Ioan Botezătorul; cu aceleaşi cuvinte Însuşi Mântuitorul a început învăţătura Sa.

Dogma de bază a creștinismului, întotdeauna subînțeles, deși rar exprimată într-o formulă abstractă, este aceea că Dumnezeu nu se dezvăluie unei persoane individuale, nu se dezvăluie nici în extazul creativității, nici în concentrarea unei minți solitare detașate de trupul, dar se dezvăluie numai în deplină catolicitate.fiinţe care se iubesc. Această catolicitate spirituală se numește Împărăția lui Dumnezeu. Tol-

în ea este plinătatea viziunii divine; în afara ei, Dumnezeu este contemplat doar în speculații îndepărtate.

Această Împărăție, după cuvântul lui Hristos, a fost rânduită de Dumnezeu încă dinainte de facerea lumii și în ea, prin ființa îndumnezeită a omului, prin Dumnezeu-omul, Dumnezeu se descoperă întregii creații. Acest regat se află dincolo de lanțul cauzalității pământești, dincolo de legile naturii, în întregimea sa ca o perlă frumoasă sau un oraș cu ziduri. Este, parcă, o grădină plantată de Tatăl Ceresc, singura grădină care rămâne pentru totdeauna fără schimbare, indiferent de cauzele naturale, de ce numai această grădină nu va fi niciodată dezrădăcinată.

Astfel, Împărăția lui Dumnezeu nu va domni pe pământ, deoarece rodul multor secole de evoluție, nu va veni ca urmare a progresului reușit. Nu se va realiza deloc pe acest pământ sărac, care zace în rău, pentru că Împărăția lui Hristos nu este din această lume. De asemenea, nu este un plan superior al lumii, gata să coexiste lângă pământul nostru, ci îl exclude, deoarece lumina exclude întunericul, iar existența acestui univers este condiționată doar de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Mai mult, creştinismul ne învață că lumea nu a fost creată așa cum este astăzi, ci a fost atât de frumoasă încât nici măcar nu ne putem imagina frumusețea ei străveche. Era un tărâm non-spațial al ființelor spirituale, în doxologie tăcută năvălindu-se cu rugăciune către Dumnezeu – fără greutate, fără densitate, fără boală și moarte*). La Tabor, Hristos și-a deschis ochii duhovnicești față de ucenici și le-a descoperit măreția omului întâi creat; (vezi și canonul Schimbării la Față a Domnului). Din acest regat al omului

*) Învăţaţi deci după sfinţii părinţi.

a căzut din vina lui și a târât cu el întreaga creație. Atunci a apărut economia. În loc să domnească în paradis, omul a fost condamnat la menaj. Din lumea liturghiei solemne, omul a căzut în lumea unei economii jale. Din această stare, omul a fost mântuit prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, care a biruit moartea și a rupt lanțurile care l-au legat pe om în această lume.

Mântuitorul a deschis oamenilor, zdrobiți de economie, trudiți și împovărați, intrarea în Împărăția Cerurilor. El a învățat că există în mod invizibil și acum, că se intră în ea cu efort, dar a fi în ea este contemplarea tainelor lui Dumnezeu fără niciun efort; că în ea intră multe boli și necazuri, dar în ea nu este nici boală, nici întristare. În el nu mai există nicio dezvoltare prin luptă și efort, ci o urcare plină de bucurie de la înțelegere la înțelegere; este totul complet, este complet complet, nu lipsește în ea; este ca o piatră de iaspis asemănătoare cu un cristal, pentru că este exact limitată și împreună este nelimitată, ca un cristal. Nimeni nu iese din ea, dar toți cei care Îl iubesc pe Dumnezeu rămân în ea. Imnuri antice, vedenii ale sfinților și icoane pictate de văzători spirituali mărturisesc că în Împărăția Cerurilor ei îl slăvesc pe Dumnezeu, îmbătat cu contemplarea tainelor Sale, nu numai catedrala îngerească și neamul omenesc, ci și toate creaturile - animale, plante, copacii, iarba, pietrele și apa chiar și abisurile interplanetare care îmbracă pământul - toți au o parte în Împărăția lui Dumnezeu, așa cum au avut-o în paradis. Căci Dumnezeu nu a creat nimic pentru moarte, ci totul pentru viață, nimic pentru întristare, totul pentru bucurie, nimic pentru somn, totul pentru veghe... Prin urmare, Împărăția lui Dumnezeu conține toată creația, numai totul. - transfigurat, totul - nu extins; în ea

și materia rămâne, dar ca trup fără carne. Hristos a spus că drepții vor străluci ca soarele în Împărăția Tatălui Ceresc; la fel este fiecare ființă de acolo într-o stare de perfecțiune. Nu este nevoie de dezvoltare, ci de o sărbătoare veșnică. Pe scurt, conform învățăturii lui Hristos, Împărăția lui Dumnezeu este catolicitatea permanentă a sfinților.

3. Sfârșitul secolului. Evanghelia ne învață direct că Împărăția Cerurilor nu este cuprinsă de lume, adică este pașnică, că ei trăiesc acolo ca îngerii din ceruri – nu se căsătoresc și nu se căsătoresc; iar

aceste cuvinte sunt atât de neechivoce încât nu se poate aștepta la venirea Împărăției lui Dumnezeu aici, în această lume a economiei grele. Mântuitorul ne-a învățat că va veni vremea, pe care l-a numit sfârșitul veacului, când lumea noastră săracă se va întâlni față în față cu Împărăția Cerurilor; când la strălucirea ei vom fi cu toții schimbați într-o clipă din ochi la ultima trâmbiță, când lemnele și paiele sunt arse înaintea feței lui Dumnezeu și aurul, argintul și pietrele prețioase sunt curățite prin foc. Așa cum un magnet poate atrage numai ceea ce este asemănător cu el, dar este incapabil să ridice ceea ce nu este legat de el, oricât de mare ar fi puterea lui, tot așa dragostea lui Dumnezeu îi va atrage numai pe cei care iubesc, ci pe cei care iubesc. nu au dragoste vor fi aruncați afară și lăsați la propria soartă, așa cum este aruncat afară.de pe câmp și lasă buruienile soartei lor. Înaintea luminii Împărăției lui Dumnezeu, tot ce este în afara ei este întuneric; înaintea bucuriei veșnice, viața din afara ei este plânsul și scrâșnirea dinților.
Aceasta este învățătura lui Hristos. Ea trebuie ținută în minte de oricine examinează economia din punct de vedere creștin. Economistul creștin trebuie să-și armonizeze opiniile economice cu această înțelegere a Împărăției lui Dumnezeu. Sau, mai precis, ar trebui să accepte numai acele învățături care sunt în armonie cu cele corecte

înțelegerea esenței creștinismului – lupta pentru Împărăția Cerurilor.
4. Știința perfecțiunii. Am găsit cheia înțelegerii relației dintre conceptele Împărăției lui Dumnezeu și economie în știința creștină veche, dar veșnică nouă, numită de sfinții părinți știința științelor și arta artei - în aske-tik. Asceza este știința mântuirii sau, cu alte cuvinte, a perfecțiunii omului; dar din cauza marii sale necesități pentru fiecare om, poate fi numită și știința vieții. Principalele sale prevederi au fost date de Însuși Isus Hristos. El ne-a învățat că pentru a realiza Împărăția Cerurilor este necesară curățirea inimii, căci atât gândurile bune, cât și cele rele vin din inimă. Cei cu inima curată Îl văd pe Dumnezeu; inima este curățată prin rugăciune și atenție, mereu trează în lupta împotriva gândurilor rele.
Asceza, creată de sfinții părinți, nu este altceva decât o dezvoltare mai detaliată a poruncilor lui Hristos în raport cu cerințele naturii umane. Aceasta este învățătura, obținută prin experiența dureroasă a multor oameni care s-au dăruit cu totul vieții după legea lui Hristos, despre cum, cu ajutorul tainelor bine stabilite, rugăciunea, observarea gândirii, un regim propriu trupesc. şi o aranjare potrivită a vieţii, extermină treptat patimile, urcându-se la starea despre care vorbea apostolul.Pavel: „Nu mai trăiesc; Hristos trăiește în mine.” Această știință se referă la modul în care o persoană atinge îndumnezeirea. Au mai numit-o artă spirituală (artă); iar această artă este necesară tuturor celor care doresc să ajungă în Împărăția lui Dumnezeu – atât călugării, cât și laici, atât învățați, cât și neînvățați, atât oameni străvechi, cât și moderni, atât în deșert, cât și în oraș.
Asceza este experiența conciliară a omenirii

despre cum să depășim toate obstacolele care stau în calea Împărăției lui Dumnezeu. Ea a răspuns întotdeauna la toate întrebările despre dificultățile din mișcarea spirituală.
Pasiunile se poticnesc - asceza explică de ce apar și cum să le depășești; indiferent dacă grijile legate de subzistență interferează,

ea învață cum să aranjezi viața externă, astfel încât munca să nu fie irosită. Asceza, care explorează pasionale pasiunile, nu mai detestă gospodăria. Marii mistici asceți ai antichității, printre altele, au dat o serie de sfaturi cu privire la depășirea economiei; consilii, acoperind întreaga societate, de la pustnici la laici. Așadar, în deșertul egiptean s-a înființat o economie pustnicească prin organizarea livrării publice a pâinii în schimbul coșurilor pe care le țeseau călugării.
Este nevoie de economia bine pusă la punct pentru a elibera sufletul de griji. Munca trupească – nu excesivă – nu interferează cu viața spirituală; ceea ce interferează este lupta pentru muncă, lupta pentru dreptul la muncă, pe care o observăm în viața modernă. Nu obținerea pâinii interferează, ci lupta pentru dreptul de a obține pâine. În vechime, acest obstacol nu era atât de acut și de aceea sfinții părinți nu s-au gândit cum să-l depășească. Era atunci sărăcie, dar putea fi depășită prin caritate, motiv pentru care marii asceți ai antichității au dedicat multă energie dezvoltării carității. Acum, așa cum se va arăta mai jos, acest remediu este nepotrivit, deoarece condițiile s-au schimbat. Acum caritatea nu poate desființa sărăcia și, dimpotrivă, nu face decât să încurce problema. Și astfel, știința creștină a mântuirii trebuie să elibereze acest nou obstacol pe calea mântuirii. Trebuie să-i învețe pe oameni cum să elimine lupta pentru dreptul la muncă, cum

asigura pacea lumii întregi. Sau, pe scurt, este necesar să se construiască un sistem ascetic de știință economică – economie politică.
Pentru creștin, economia politică este una dintre ramurile ascezei. Economistul creștin privește economia mondială nu ca pe o forjă a fericirii pentru popoare, ci ca pe o cruce, pe care de la căderea primului om, toată lumea a trebuit să o poarte.
5. Trăsături ale sistemului economic creştin. Acum intenționez să aflu cerințele generale pe care trebuie să le satisfacă un sistem economic ascetic convenabil. Dar mai întâi este necesar să respingem imediat un curent fals de gândire, de-a lungul căruia economiștii creștini se grăbesc de obicei în simplitate. Se spune adesea că cauza necazurilor din economia mondială este lipsa iubirii dintre oameni și că singura modalitate de a îmbunătăți viața economică este creșterea dragostei în umanitate. În această afirmație sunt incluse atât explicația cauzei răului, cât și sfatul eliberării; dar nici explicația și nici sfatul nu sunt bune.
De fapt, această explicație nu explică nimic. La urma urmei, cauza pasiunilor umane este și lipsa iubirii; totuși, marii asceți nu s-au limitat la această maximă, ci au studiat tocmai legătura reciprocă a patimilor, motivele care le excită, modul de viață care contribuie la stingerea patimilor etc. Lipsa iubirii, egoismul, mândria - aceasta este cauza generală a căderii universului și nu în mod specific cutare sau cutare rău anume. Marii asceți au învățat cum să cucerească patimile pentru ca iubirea divină să se trezească într-o persoană de la sine. De asemenea, este necesar să ne gândim la economie.
Voi spune mai mult decât atât: să afirm cu deplină conștiință a sensului cuvintelor mele că pentru a stabili

Pentru a realiza o bună ordine în economia mondială, fiecare trebuie să dobândească iubire reciprocă, numai un păgân poate, dar niciodată un

creștin. Căci aceasta înseamnă a întoarce creștinismul cu susul în jos și a face oficialul principalul lucru, a face ca mijloacele să fie scop, iar din scop mijlocul. Dacă toată lumea ar dobândi iubire, ar veni Împărăția lui Dumnezeu și va anula întregul univers întins și ponderal și, în orice caz, va arde nevoile trupești ale unei persoane, pentru care este nevoie de o gospodărie.

Astfel, ordinea juridică este demnă de numele sistemului social creștin, care, pentru implementarea sa, nu necesită o regenerare morală a omenirii, ci contribuie ea însăși la o astfel de regenerare. Nu dragoste pentru economie, ci economie pentru dragoste.

Într-adevăr, în viața unui ascet individual, nu ordinea vieții vine ca urmare a sfințeniei, ci cea care contribuie la sfințenie este oportună. Așadar, intenționez să studiez economia la fel de nepasional precum marii asceți au studiat patimile; și voi privi reformele economice din același punct de vedere cu care asceții priveau reforma modului de viață al unui individ care tinde spre perfecțiune.

6. Dreptate și libertate. Înțelepții greci antici, reflectând asupra perfecțiunii omului, au găsit patru virtuți, în combinație dând o imagine a perfecțiunii morale: înțelepciunea, curajul, castitatea și dreptatea. Asceții creștini au recunoscut ca adevărată această învățătură a vechilor, dar au adăugat că aici sunt indicate doar virtuțile naturale, și există și cele supranaturale, mai precis, supranaturale. Sunt trei dintre ele: credința, speranța și iubirea; ele sunt descoperite în cei care caută Împărăţia lui Dumnezeu.

Și

Nici o legislație nu poate dezvălui în om virtuțile prenaturale. Zakop acționează printr-o amenințare, dar nicio amenințare nu-l poate împinge în Împărăția Cerurilor.

Dragostea creștină este bucurie în Împărăția Cerurilor și nu poate fi trezită de nicio reorganizare a împărățiilor pământului. Și, în același timp, nu putem avea niciun alt scop, în afară de Împărăția lui Dumnezeu, înainte. Aceasta este poziția paradoxală a economistului creștin: el reflectă asupra legilor economiei mondiale, știind că nicio săpătură nu poate duce la acel scop, la care singur merită să mergi. Niciodată până acum această sarcină nu a fost realizată în toată dificultatea ei.

1 Legile, chiar și cele mai înțelepte, nu vor duce la un paradis pământesc, nu vor realiza Împărăția lui Dumnezeu pe pământ. Dar ei pot aduce pacea, pot stabili dreptatea. Nu sunt scrise legi pentru sfinții care lâncezesc în această lume jale, așteptând trecerea către o altă lume; Legile sunt scrise pentru cei răi. Gândindu-ne la legi, trebuie amintit că nu numai cei care le vor respecta nu sunt îngeri, ci oameni în cea mai mare parte invidioși, egoiști / înșelători, dar și cei care vor respecta punerea lor în aplicare vor fi probabil plini de toate slăbiciunile umane. Prin urmare, cel mai mare lucru care poate fi cerut de la lege este ca ea să asigure fiecărei persoane dreptul la viață, la muncă și la libertate. Dacă, prin legi rezonabile, se poate realiza ca nimeni să nu jefuiască pe nimeni și, în consecință, ca toți lucrătorii să primească tot ce au câștigat, este deja suficient. Acţiunea legilor este pur negativă; pot opri jaful și violența sau, cu alte cuvinte, pot stabili dreptatea și libertatea.

7. Eliberarea atenției. Ai putea crede că, de dragul unor astfel de rezultate nesemnificative, nu merită să lucrezi. Dar aceste rezultate

nu sunt deloc nesemnificative. Dreptatea și libertatea eliberează atenția omului.
Cel mai de preț lucru pe care îl are o persoană este atenția. Omul devine ceea ce ascultă. Dacă ascultă continuu de Dumnezeu, el însuși devine dumnezeu prin har; dacă îl ascultă pe Satan, se îneacă în patimi. Au existat multe dispute despre ceea ce salvează o persoană: credință sau fapte; dar sfinții părinți ai antichității au învățat că ceea ce salvează în cele din urmă atenția este că fără ea atât credința, cât și faptele sunt insuficiente*).
În prezent, atenția omului este captivată de lupta pentru existență, adică pentru economie. S-a întâmplat un lucru minunat: oamenii au obținut succese nemaiauzite în economie și, ca urmare, câștigătorii au fost capturați de captivul lor. Acum nu mai există războaie naționale sau religioase - toate războaiele, atât externe, cât și interne, sunt purtate doar pentru economie.
Ceea ce este deosebit de groaznic este că, în condiții moderne, o persoană nu se poate abține să nu se gândească la economie, chiar dacă și-ar dori. Oamenii se rotesc în acest vârtej, astfel încât să nu-și vină în fire, nu au timp să citească sau să gândească.
Dar cea mai groaznică dintre toate este ura de clasă care decurge din nedreptatea din economia mondială. Clasele sărace bănuiesc că economia națională nu este condusă corect, că muncitorul nu primește tot ce a câștigat, iar muncitorul primește adesea prea mult; iar suspiciunile lor nu sunt nefondate.
Este destul de clar că economia națională este într-o stare de boală gravă, și suferință

*) Vezi cel puțin Mark Ascetul „Despre cei care cred că vor fi îndreptățiți”.

din această boală este atât de mare încât toată atenția omenirii este concentrată asupra ei și toată viața se transformă într-un geamăt de durere.
Demonii le-au mărturisit unor asceți că au făcut o greșeală luptând împotriva sfinților în mod deschis, papr., înspăimântându-i cu fantome groaznice etc. Acum au găsit o cale mult mai bună: luptă prin economie, acum strică-o, acum. inspirându-se să se asigure de ruină de către marile întreprinderi - grădini, fabrici, case profitabile etc. Așa că demonii au luptat în ultima vreme împotriva călugărilor și prea des i-au învins; cu atât mai mult au cucerit lumea în acelaşi fel.
Adevărat, cei care sunt puternici în spirit și în condiții moderne izbucnesc și „își ridică mintea la cer”, după cuvintele Sfinților Părinți. Dar ceea ce este surprinzător este că atunci când ies, nu pot ocoli sarcina de a depăși economia. De îndată ce omul se îndreaptă către viața spirituală, tinde să părăsească orașul și să se apuce calm de agricultură, oriunde s-ar afla în tăcere, dându-și timpul liber rugăciunii și lecturii. Și dacă dintr-un motiv sau altul nu poate face acest lucru, dacă este nevoit să trăiască din ceea ce câștigă într-o fabrică sau într-o altă întreprindere, fiind sub amenințarea constantă a șomajului - realizează o depășire și mai eroică a economiei, mizând în întregime pe voia lui Dumnezeu, el refuză să asculte de economie, chiar dacă era în pericol de foame. De fapt, acesta este monahism, cel puțin ascuns. Tendința religioșilor de toate confesiunile de a organiza comunități vine, printre altele, din dorința de a întemeia în comun o economie și de a introduce o rutină strictă în viață.

Dacă s-ar putea stabili o economie corectă cu o legislație bună, atenția de

dey nu ar fi atrași cu forța de substanță. Atenția ar fi liberă nu numai pentru cei puternici, ci și pentru cei slabi. Și atunci oamenii s-ar grăbi cu o viteză deosebită spre locul în care înclinația lor a inimii le duce – unii către Dumnezeu, iar alții departe de El. Dar acest lucru este dincolo de puterea legiuitorilor.
8. Spirit și materie. Toate cele de mai sus pot fi înțelese greșit; ar putea crede că eu consider viața spirituală în întregime dependentă de economie. Cu puțină atenție la cuvinte, această neînțelegere nu poate apărea; dar este util să exprimăm clar relaţia spiritului cu condiţiile materiale.
Picto nu neagă influența condițiilor externe asupra structurii spirituale a unei persoane, iar sfinții mărturisesc acest lucru cel mai bine, care au făcut eforturi incredibile pentru a se elibera de sclavia „principiilor materiale sărace”. Condițiile exterioare influențează chiar și asupra sfinților, și anume, ele condiționează însuși genul de sfințenie. Așadar, în vremurile de persecuție a creștinismului, când lumea exterioară ataca asceții sub formă de cruci, torturi, execuții, victoria asupra lui s-a realizat prin martiriu. În același timp, asceții, care și-au ales alte condiții exterioare, deșertul, au câștigat prin rugăciuni și posturi. Cât au existat persecuții, cel care trăia în mijlocul lumii nu a avut ce să se gândească la sfințenia liniștită a venerabililor oameni – înaintea lui a fost doar martiriul, venerabilul a înflorit în alte condiții exterioare. Rev. Pavel din Thibeia era pe cale să fie martirizat; a schimbat condițiile exterioare, a intrat în deșert și a obținut sfințenia în alte moduri - prin isprava tăcerii și mortificarea patimilor. Când persecuția s-a încheiat, în zadar ar încerca cineva să ajungă la perfecțiune prin martiriu -

într-o viață liniștită, liniștită, calea spre sfințenie este monahismul.
Timpul nostru nu este ca epocile antice. Acum lumea clocotește într-un cazan economic, nici măcar călugărilor nu li se oferă o singurătate liniștită - și, prin urmare, asceții din timpurile recente, ca o nouă cale către sfințenie, propovăduiesc răbdarea suferinței mărunte și plictisitoare de zi cu zi, răbdare în mijlocul disprețul general.
Deci, ele sunt impuse chiar și sfinților, ei doar adaugă că prescriu genul victimelor lor, așa cum și în general, tot obstacolul din calea este imperativ indicat de genul de depășire, de exemplu soarele și micile. semne și așa mai departe. Genul de sfințenie nu este dat omului să aleagă; este indicat de lume. Aceasta limitează puterea condițiilor materiale asupra celor care doresc să cucerească; iar peste cei care nu vor să lupte, au putere nelimitată.
Sunt prescrise condițiile exterioare confuze ale vieții în lumea modernă, incertitudinea cu privire la ziua de mâine, lupta pentru existență, dependența materială reciprocă, disputele și necazurile constante pentru toată lumea fără excepție, ca imagine a victoriei, a răbdării și a credinței în Providența lui Dumnezeu; iar pentru cei care au înclinația și capacitatea pentru aceasta – și sunt mulți dintre ei acum – arată calea de a le depăși printr-o aranjare înțeleaptă a vieții exterioare, prin muncă pentru societate, pentru frații suferinzi.

Aceasta este aceeași milă pe care a învățat-o Hristos, dar într-o formă nouă. Dacă în cele mai vechi timpuri a ajuta aproapele consta în satisfacerea nevoilor acestuia hrănindu-l, îmbrăcându-l și tratandu-l în boală, acum milostivirea, de altfel, încă mai impune ajutorarea oamenilor.

sfaturi privind organizarea vieții publice. Aceasta este datoria unui creștin.
9. Sensul dezastrelor sociale. Pentru a trece fără ezitare și îndoială la studiul structurii vieții economice, este necesar să se elimină încă o ultimă obiecție, care este adesea făcută de oameni care sunt foarte dispusi spiritual, dar care nu au pătruns suficient în materie.
- Propuneți să instituim un astfel de sistem în care toată lumea să fie hrănită; dar atunci unde va ajunge așteptarea tensionată a unui copeți, epoca apocaliptică? La urma urmei, atunci, în deplină mulțumire, orice mișcare spirituală va muri.
- Da, o să răspund, este necesar să se introducă ordine corecte, adică astfel încât toată lumea să poată fi hrănită dacă lucrează. Hristos a spus: lucrătorul propriei sale răsplati este vrednic - lucrătorul (lucrătorul este mai bun) este vrednic de răsplata lui. Traducem astfel: ceea ce se produce aparține producătorului și punem această prevedere la baza procedurilor economice. Și este ciudat să vezi că vouă, creștinii, vă este atât de frică că orice s-ar întâmpla, că toți producătorii vor primi tot ce au produs, nimeni nu va jefui pe nimeni. Biblia este plină de porunci aspre și îndemnuri insistente — proprietarul să nu rețină salariul muncitorului; legislaţia lui Moise are grijă de la fel. Este posibil ca sistemul modern să fi devenit atât de perfect încât toți muncitorii să primească remunerație integrală, chiar și atunci când, mânați de șomaj și foamete, merg la muncă pentru salarii care nici măcar nu le susțin existența. Este evident pentru toată lumea că muncitorii și săracii înșală, că producătorii nu primesc ceea ce produc, pentru că există persoane care își însuşesc ceea ce nu au produs.

sau, în cel mai bun caz, mai mult decât au produs. Și aici sunt creștini care fac tot posibilul pentru a menține acest jaf al săracilor, căci altfel nimeni nu va împinge oamenii la perfecțiune. Dar credem că tâlhăria doar amărăște și aprinde patimile; la aceasta adăugăm că oroarea situației constă în faptul că nu există un jaf intenționat, ci are loc o neînțelegere la nivel mondial: sistemul capitalist este de așa natură încât este imposibil să nu ne jefuim unul pe altul. Și așa, atunci când oamenii treji, privind o luptă nebună pentru bogăție, când cu toții putem fi bogați fără luptă, vor să oprească neînțelegerea, unii oameni înclinați spre spiritual strigă îngroziți:
- dar atunci va fi prea puțin rău în lume.
Dar nu ne facem griji pentru asta. Știm că există suficient rău în natura umană și că își va găsi drumul în orice sistem. Un sistem echitabil îi duce doar pe luptători afară din pivnița întunecată, unde ai lor nu își recunosc pe ai lor, în aer liber.
Unii binevoitori spirituali ai omenirii se tem că toată lumea va deveni prea plină. Chiar dacă observațiile lor au fost corecte, ele sunt făcute în sistemul modern și nu sunt aplicabile celor drepți. Într-

adevăr, observăm cum bogăția nemeritată duce la o scădere a moravurilor. Dar nu confundați sațietatea unui rentier care trăiește din dobânzi și a unui țăran bogat, bogat datorită muncii grele și economiei. Iată o comparație simplă. Luați o țară nou populată, America sau Siberia. E mult pământ, oameni bogați; de multe ori, de altfel, taxele care sunt nesemnificative la început nu împiedică importul de mărfuri străine ieftine. Ei bine, putem spune că primele așezări

poporul Americii, această turmă aleatorie, adesea criminali, aventurieri etc., se distingeau printr-o plictiseală spirituală deosebită, o cruzime deosebită?

Mă refer, desigur, nu la conchistadorii spanioli, ci la coloniști pașnici. Nu în ultimul rând, erau generoși și ospitalieri, iar în general morala nu era mai mică, ci mai înaltă decât în Europa. Sau coloniștii siberieni, unde trăiesc bogat, sunt mai ales scufundați într-un somn spiritual? Nu, oamenii de acolo nu sunt mai răi decât în Rusia, locuitorii sunt plini de compasiune chiar și cu condamnații. Și toate guvernele știu că bogăția de muncă binemeritată înnobilează un om care a devenit aspru în lupta pentru muncă; prin urmare, guvernelor nu s-au temut să populeze noi țări cu criminali exilați: au populat în același mod Australia, au populat și Siberia și Caucazul în mare măsură. Noii coloniști nu s-au confruntat cu amenințarea șomajului, au fost liberi să-și aleagă munca și, deși au fost nevoiți să muncească din greu, smulgând păduri dese, drenând mlaștini etc., aceste munci au avut un efect înălțător asupra lor, precum și asupra lor. averea obtinuta prin aceste munci.

Cetăţeanul roman din epoca căderii Imperiului Roman era mult mai sărac decât colonizatorul siberian; dar sărăcia lui l-a corupt, căci, din lipsă de muncă, a fost silit să sprijine statul, iar subzistența sa slabă a primit-o de prea multe ori gratuit de la guvern; și apoi a cerut ochelari, cu siguranță sângeroși. Muncitorul modern european este corupt de confuzia dintre muncă și recompensă; văzând că nu primește salariu integral, se obișnuiește să considere întreaga societate drept datornic și crede că statul este obligat să-i găsească un loc de muncă, să-și controleze stăpânul, să-i construiască case confortabile, gratuit.

să-l ducă în tramvaie, să elibereze indemnizații pentru toate evenimentele în familie. Sărăcia nemeritată are drept consecință o tendință spre parazitism. Așa cum anticii au fugit la Colosseum, așa și muncitorii moderni aspiră la cinema. Acesta este un ordin fatal, adevărat în antichitate, și acum: de vreme ce proprietarii nu dau salarii întregi muncitorilor, ei sunt nevoiți, de frica răzvrătirii, să le mulțumească cu mâna; și îi corupe atât pe ei, cât și pe alții.

Da, bogăția nemeritată duce la o scădere a moravurilor, dar și sărăcia nemeritată duce la același lucru.

Deci, voi considera de necontestat următoarea propoziție: muncitorul are dreptul la ceea ce a produs; sărăcia nemeritate are un efect corupător asupra majorității oamenilor; binemeritată, în sudoarea feței, bogăția obținută nu interferează cu mișcarea spirituală.

Cât de adevărat este acest lucru se vede din biografiile sfinților. Nu voi vorbi despre patriarhii Vechiului Testament, pe care Dumnezeu i-a binecuvântat cu turme din belșug și desăvârșirea lor spirituală a înflorit din belșug. Vedem că nici pustnicii egipteni antici, care lăudau atât de mult sărăcia, nu înțelegeau deloc sărăcia modernă;

dimpotrivă, fugind din lume în deșert de dragul singurătății, au căutat acolo un salariu întreg, în limbajul economiștilor. Au vrut să muncească puțin și să aibă puțin, ca să-și poată dedica tot timpul rugăciunii; și nu vom găsi pe cei care ar fi dispuși să muncească îngrozitor de greu în condițiile cumplite ale manufacturii romane, primind puțin. Chiar dacă unii dintre ei și-au dat o mare parte din câștiguri sub formă de pomană, atunci aceasta nu face decât să confirme cuvintele mele; căci ei doreau să-și gestioneze singuri munca, doreau să primească, dacă era posibil, plata integrală

cel pentru a putea da cui vor.

Deci, sărăcia propovăduită de călugări era exact opusul sărăciei moderne; era sărăcie binemeritată, aveau puțin, dar pentru asta lucrau puțin. Și în sfaturile vechilor pustnici despre cum să câștigi existența, îl găsim și pe acesta: nu-ți vinde propriile coșuri dacă cumpărătorii exploatează prea mult blândețea călugărului, ci încredințează asta unui laic bun și versat. in comert.

Un exemplu deosebit de valoros al atitudinii față de bogăție este dat de asceții ruși. S-a stabilit o viziune destul de solidă că Biserica Apuseană este predominant activă în direcție, în timp ce Biserica Răsăriteană este predominant contemplativă. Și aici vedem un tablou instructiv: ordinele de călugări mendicante s-au dezvoltat mai ales în Occident, pentru că viața activă de predicare se îmbină convenabil cu nepăsarea cerșetorului; dimpotrivă, sfinții ruși, care erau foarte contemplativi, erau adesea gazde excelente, așa cum au observat deja unii gânditori. Deci Rev. Serafim, om care avea atât de puțin nevoie de binecuvântările acestei lumi, încât timp de trei ani a mâncat doar iarbă de pădure (somnolență), s-a ocupat de aranjarea economiei, ctitorită de el la Mănăstirea Diveev, până la construirea morii, inclusiv, și el însuși a gestionat întreaga economie, fără a fi fost niciodată acolo, doar prin clarviziune.

Monahul Damaskin, care a petrecut șapte ani într-un schit, de asemenea, nu fără darul perspicacității, un contemplator profund, devine starețul ideal al lui Balaam și, de altfel, întemeiază o gospodărie excelentă, care

străinii sunt surprinși. Se pot da multe astfel de exemple.Și acest lucru se datorează faptului că colectarea atenției în adâncul spiritului este facilitată de reducerea grijilor, unul dintre mijloacele cărora este o prosperitate moderată meritată.

Biserica s-a rugat mereu pentru bunăstarea văzduhului, adică pentru lipsa ciumei, pentru abundența roadelor pământului și pentru vremuri de pace. Mai mult decât atât, Biserica prețuiește atât de mult vremurile de pace încât, alături de venerabilii călugări, a slăvit pe vechii prinți-războinici, care cu sabia au alungat străinii, care, prin amestecul lor în viața economică, prin rechizițiile și arbitrariul, a făcut viața insuportabilă - Biserica îi slăvește, alături de venerabilii călugări, pe cei care au asigurat oamenilor liniștiți calea spre evlavie. Dacă creștinismul recunoaște că nu există altă putere decât de la Dumnezeu, dacă justifică statulitatea, atunci aceasta este pentru că recunoaște nevoia unei vieți calme, pașnice, a unei structuri economice juste. Scopul statului este justiția, protecția libertății tuturor. Mulți sunt uimiți că sfinții înțelepți din cele mai vechi timpuri au binecuvântat adesea războiul. Aceasta înseamnă că au

considerat și condițiile exterioare ale vieții importante, chiar și atât de mult încât au acceptat să se războiască pentru un loc pe acest pământ vizibil - deși ei înșiși au renunțat la lume și, prin urmare, nu au luptat. Dacă Biserica s-a rugat întotdeauna pentru conducători (chiar și pentru împărații romani păgâni), atunci ea a explicat motivul pentru care se roagă:
„Da, iar noi, în tăcerea vieții lor liniștite și tăcute, vom trăi în dreapta credință și în toată evlavia și puritatea.” Asta vrea Biserica de la orice domnitor; aceasta este supunerea pe care ea i-o impune: el trebuie, printr-un management înțelept, să asigure o viață liniștită și tăcută, pentru ca oamenii să poată trăi din nou fără piedici.

pentru a termina în dreapta credință, evlavie și curăție. Biserica se roagă „pentru fiecare oraș și țară să fie salvată de foamete, crimă, laș, potop, foc, sabie, invazia străinilor și războiul intestin”; ea este atât de îndrăzneață încât, chiar și știind că Dumnezeu ne trimite aceste necazuri pentru mântuirea noastră, ea încă se roagă cu insistență „Întoarce-ți mânia îngrozitoare, care este mișcată cu dreptate împotriva noastră”.
Deci, frica, oricât de puțină tristețe ar fi în lume, este complet contrară înțelegerii creștine a vieții. Biserica se roagă „pentru fiecare suflet creștin, îndurerat și amărât, care cere ajutor și mijlocire”; și sunt creștini cărora le este frică să nu fie prea puține întristări, ca nu cumva cei amărâți să nu înceteze să mai amărească, ca să nu fie prea mult ajutor și mijlocire.
Dacă Dumnezeu trimite întristări, le vom îndura, zicând:
„Vrednic după faptele mele, mă voi primi, adu-ți aminte de mine, Doamne, când vei veni în Împărăția Ta”, dar nu vom cere întristări, rugându-ne împreună cu Psalmistul: Bun ești, Doamne, și învață-mă pe mine. Bunătatea Ta Îndreptățirea Ta *).
Voi spune ceva foarte surprinzător, dar adevărat: părerea că oamenii nu pot fi mântuiți fără dureri, sau, mai exact, că mântuirea se realizează numai prin tristețe, este același materialism economic, doar întors pe dos. Dacă raționăm astfel, se dovedește că doar printr-o anumită schimbare a condițiilor materiale, și anume prin dureri, sau, pur și simplu vorbind, doar cu o bâtă se poate conduce oamenii în Împărăția Cerurilor, dar ei înșiși nu vor merge acolo. Dar în aceasta - neîncrederea în Providența lui Dumnezeu. Căci nu durerile mântuiesc oamenii, ci Dumnezeu care îi face înțelepți prin dureri.
♦) Vezi interpretarea acestor cuvinte ep. Teofan Prizonierul.

A îndura durerile trimise de Dumnezeu este calea către sfințenie; a inventa suferința artificială pentru sine, astfel încât să existe ceva de îndurat, în loc să-i mulțumești lui Dumnezeu pentru tăcere și străduință în viața spirituală - aceasta este isteria spirituală, aceasta este o boală; dar a te teme ca alții să nu sufere prea puțin, a dori suferința pentru alții înseamnă a lepăda poruncile lui Hristos, a sta de-a dreapta Tatălui și a judeca oamenii, încredințându-le suferința pentru mântuire. Când vine Hristos și ne întreabă: „Ai hrănit pe cei flămânzi, i-ai vizitat pe prizonieri, ai acoperit suferințele oamenilor cu dragoste – și noi Îi vom răspunde: „Nu, Doamne, am socotit că este bine pentru cei flămânzi? să se înfometeze pentru mântuirea lor” – și așa mai departe – va fi El mulțumit de răspunsul nostru? Nu

va spune El: „Îndrăznind să prescriu fraților suferința, Mi-o prescrieți; refuzând să-i ajuți pe frații tăi, ai refuzat să Mă ajuți.” Ceea ce am spus, însă, nu trebuie înțeles în sensul că toți trebuie să fie economiști. Domnul nu a poruncit tuturor să dea o cămașă fratelui lor, ci celui care are două; la fel, nu toți ar trebui să ajute cu sfaturi privind organizarea societății, ci cei care au capacitatea de a face acest lucru. Restul, însă, nu se amestecă cu ei, dar nu consideră că isprava lor este anticreștină și lasă-i să le ofere ajutor spiritual.

10. Apărarea celor asupriți. Cunoașterea științei economiei mondiale este importantă pentru creștini, și mai ales pentru conducătorii spirituali, deoarece numai cu ajutorul ei Biserica poate îndeplini sarcina care i-a fost încredințată încă din cele mai vechi timpuri - protecția celor asupriți.

Întreaga istorie a Bisericii, mai ales în antichitate, toate viețile sfinților sunt pline de descrieri ale luptei eroice a Bisericii cu puterile care sunt în lume - regi și nobilimea.

Toată lumea poate găsi destule dintre aceste exemple; Voi sublinia două dintre cele mai izbitoare. Sfântul Ioan Gură de Aur, după cum se știe, a fost exilat pentru că a denunțat-o pe împărăteasa Eudoxia și a murit pe o cale insuportabilă. Este remarcabil că controversa a izbucnit din cauza legii funciare nedrepte. Ioan a denunțat-o pe regina într-un act nedrept în legătură cu o văduvă - prin luarea pământului ei, iar când regina a subliniat legalitatea acțiunilor ei, Ioan a cerut abrogarea legii nedrepte. Sfântul Filip, Mitropolitul Moscovei, a fost martirizat în principal pentru lupta împotriva oprichninei. Aceste două exemple, deși aparținând unor vremuri diferite, este util să le comparăm, deoarece ele. ei dezvăluie două greșeli principale pe care le-au făcut guvernele din toate timpurile și popoarele: au aprobat legi nedrepte cu privire la pământ, cu privire la folosirea bogățiilor naturii, iar când, ca urmare a acestui fapt, viața oamenilor a căzut în dezordine, au aranjat un oprichnina, adică au început să „aducă la iveală trădare”.

Deja apostolul Pavel a subliniat că conducătorul „poartă o sabie” pentru a proteja binele de rău. De regulă, guvernul nu știe nimic mai mult decât să poarte o sabie. Distingând prost binele de rău, chiar îndeplinește această sarcină nesatisfăcător, ca să nu mai vorbim de activitatea pozitivă a construcției sociale. Are nevoie de consilieri înțelepți. Este de datoria creștinilor, care sunt clar conștienți de starea lucrurilor, să dea sfaturi înțelepte cu privire la modul de a face față dezastrelor. Creștinismul interzice lupta pentru cutare sau cutare putere, căci toată puterea este de la Dumnezeu, dar poruncește să dezvălui neadevărul și să dai sfaturi înțelepte, în special în ceea ce privește sărăcia și alte tulburări ale vieții publice. Regula 86 a sfântului local Carth

Consiliul Generalului (318) scrie: „Toți au hotărât, din cauza asupririi săracilor, care se întorc necontenit la Biserică cu plângeri, să ceară de la regi, ca să fie aleși pentru ei, sub supravegherea lui. episcopi, apărători de violența celor bogați”. Aici este cu siguranță datoria episcopilor să aibă grijă de protecția săracilor față de bogați. Canonul 7 al Sfântului Sinod de la Sardes (347) îi denunță pe episcopii care „nu patronează pe săraci și pe plebei , sau pe văduve,

așa cum trebuie și cu decent, ci caută demnitatea și pozițiile lumești pentru unii". Mai departe, regula poruncește: „ca episcopul să-și dea ajutorul cuiva care este asuprit de cineva".
Din nefericire, dacă episcopii din ultima vreme au ieșit în apărarea celor asupriți, au cerut doar milă. Dar nu se poate apela la milă acolo unde dreptatea este călcată în picioare. O astfel de caritate, numită de obicei caritate, îi corupe atât pe săraci, cât și pe cei bogați; căci unii dau ceea ce nu le aparține, sub formă de binefacere îi întorc lucrătorului o parte din salariul care îi este reținut și, după expresia profetului, strigă către Dumnezeu, în timp ce alții ar trebui să primească de pomană. ceea ce le aparține.
Dacă reprezentanții Bisericii ar fi vrut să urmeze preceptele primelor secole de creștinism, ar trebui să-și dea seama, vrând-nevrând, care este exact asuprirea săracilor de către cei bogați, pentru că acum această întrebare nu este atât de simplă ca în cele mai vechi timpuri.Tradiția bisericească spune că Arhanghelul Gavriil l-a învățat pe Moise astronomia și geometria și a devenit mai înțelept în legislație. Dacă chiar și științele atât de departe de religie au fost atât de utile marelui profet al Israelului, încât Dumnezeu a instruit un înger să deschidă

secretele lor, atunci cu cât conducătorii spirituali moderni au nevoie de o cunoaștere a științei economiei mondiale. Și poate că atunci nu s-ar mai repeta atât de des acel trist fenomen pe care urmașii slujirii apostolice au încercat cu toată puterea să-i protejeze pe asupritori de cei asupriți.
I. Vindecarea bolii economice a societăţii. Importanța construcției economice nu trebuie nici subestimată, nici exagerată. Nu trebuie să credem că reformele legislative sunt inutile pentru viața spirituală, așa cum tocmai am încercat să arăt, nici nu trebuie să așteptăm de la ele un fel de împărăție strălucitoare, magnifică a bunătății, parcă un premergător al Împărăției lui Dumnezeu. Nu se poate aștepta la utopie; dar poți aștepta un timp de liniște și liniște, prielnic pentru întărirea credincioșilor, pentru convertirea necredincioșilor, pentru ca fiecare să adune puteri în așteptarea celei de-a opta zile a istoriei.*) Și pentru aceasta merită să muncească din greu. .
Starea de rău economic a societății este boala ei corporală, este boala corpului economic al societății. La urma urmei, întreaga societate, ca o persoană individuală, are un corp economic și are, parcă, un suflet. Și la fel cum în viața unei persoane individuale, vindecarea de o boală corporală nu garantează încă trezirea spirituală, la fel și în viața omenirii - dacă vindecă trupește, nu se știe încă dacă va învia în spirit.
Dar această considerație nu numai că nu ar trebui să stingă dorința de a ajuta o persoană cu legi bune, ci, dimpotrivă, ar trebui să o încălzească și mai mult. La urma urmei, milostivul samaritean a tratat rănitii
♦) A opta zi de Sf. Părinții au numit ultima zi a istoriei lumii, învierea generală și Judecata de Apoi.

fără a-l întreba pe hoțul nostru dacă promite că va duce o viață virtuoasă în viitor; ar miroase a ipocrizie. Iar dacă un om bun vede un tâlhar pe moarte, va încerca cu deosebită râvnă să-l vindece, în speranța că își va îmbunătăți viața; și, cu siguranță, Dumnezeu nu va

da credit dacă un om spune: „Care este leacul pentru el? - este un om pierdut. De asemenea, este necesar să gândim în raport cu întreaga societate.
În Novgorod antic, când novgorodienii violenti au fost împărțiți în două tabere și au luptat pe Podul Volhov, arhiepiscopul a ieșit în procesiune pentru a-i liniști. Și acum iezuiții din Spania încearcă să împace muncitorii și producătorii în acest fel, dar fără succes, pentru că vremurile sunt altele. Acum câmpul de luptă nu este un pod, ci întregul glob, toate pământurile, toate fabricile, toate întreprinderile, peste tot este o luptă economică; iar aici este necesar să mergem acolo cu alaiul crucii. Mântuitorul a poruncit să fie nu numai blând, ci și înțelept. Și se cuvine Bisericii să fie un medic înțelept, spre slava lui Dumnezeu, vindecând până și bolile trupești ale omenirii, precum poruncește Evanghelia.
12. Trei sisteme ale științei economice. Lovită de contemplarea dezastrelor sociale, am căutat un răspuns de la mentorii și profesorii mei: în Sfintele Scripturi și în lucrările oamenilor care au dobândit o mare sfințenie, precum și în biografiile acestora din urmă. Și am învățat că scriitorii inspirați divin au văzut clar cauza calamităților: distribuirea nedreaptă a bogăției.
Atitudinea Bisericii față de starea de spirit din economia națională poate fi exprimată pe scurt astfel: Biserica crede că muncitorul este demn de răsplata sa; că însuşirea unei părţi din veniturile muncitorilor este cauza sărăciei şi că acest fenomen nu este

poate fi tolerabil; că conducătorii au fost numiți de Dumnezeu tocmai pentru a stabili dreptatea, în care doar o viață liniștită este posibilă și că, dacă nu fac acest lucru, este necesar să le amintească și să le ajute cu sfaturi.
Încurajat de astfel de gânduri ale Bisericii, m-am îndreptat către acei oameni de știință care și-au stabilit ca scop studiul economiei naționale, căci, desigur, niciun alt popor nu poate dezlega relațiile dintre săraci și bogați, ca cei care sunt versați în afacerile economiei. Totuși, am văzut că acești oameni de știință erau în general împărțiți în două tabere mari. Unii au susținut că sărăcia extremă trebuie neapărat să existe, că așa este deja aranjată lumea, că bogăția produsă nu poate fi suficientă pentru toată lumea; că bărbații se înmulțesc prea repede și că nici cel mai obositor progres în tehnologie nu poate ține pasul cu creșterea populației. M-am retras de la învățăturile acestei tendințe, căci vor să ne asigure că Dumnezeu, după ce a aranjat această lume, nu a avut grijă să investească în natură suficientă bogăție pentru a hrăni populația, că El a aranjat în mod deliberat această lume, astfel încât să fie imposibil. să distrugă sărăcia și sărăcia care rezultă din ea.vrăjmășie, boală și depravare. Pe scurt, fiecare predicator al unei astfel de doctrine asigură, dacă nu în mod explicit, atunci implicit, că nu există Providența lui Dumnezeu în lume, că Creatorul a jucat o glumă crudă cu toată creația Sa. Afirm că astfel de învățături ar trebui recunoscute ca fiind contrare conștiinței creștine.
Adversarii acestei lagăre, care se numesc socialiști, au învățat că legile naturale, după care s-a format economia în această lume, nu pot duce la altceva; că numai atunci când clasele asuprite vor dobândi puterea într-un fel sau altul, vor pune în față oameni care

vor veni cu noi legi artificiale ale producției și vor forța pe toți să lucreze conform planului pe care l-au inventat; că, dacă toată lumea ar face cu conștiință ceea ce le spun gânditorii etini despre univers, atunci se va produce atâta bogăție cât este nevoie și va ajunge la toți oamenii care lucrează. Nu puteam suporta spiritul acestei învățături, căci ea, ca și precedenta, neagă raționalitatea legilor naturale stabilite de Dumnezeu. Singura diferență dintre ele este că primul sfătuiește să îndure legile rele ale naturii și să se mulțumească cu salarii mici, în timp ce al doilea cheamă cu îndrăzneală să-și stabilească propriile legi economice . Și trebuie să mărturisesc că, deși învățăturile socialiste în cea mai mare parte explicit, și dacă nu explicit, atunci implicit neagă Providența lui Dumnezeu în lume și, prin urmare, nu pot fi acceptate de un creștin, totuși, ca un strigăt îndrăzneț de disperare, ele. a trezit în mine un respect mai mare decât a celor ale oamenilor de știință lor.opozanți pe care i-au numit economiști burghezi.
Astfel, ambele direcții principale ale gândirii economice sunt inacceptabile pentru conștiința creștină. Și dacă direcțiile în ansamblu sunt inacceptabile, atunci, în același mod, toate tranzacțiile și compromisurile dintre curenți separati ar trebui lăsate fără atenție.
Din fericire, există încă o a treia școală de economiști, care dă o doctrină care satisface cerințele conștiinței creștine, conturate mai sus.Oferind o cale de ieșire de mijloc și împacând cele două curente extreme ale economiei politice, nu este, totuși, o tremurătoare. punct de echilibru între ele, ci o soluție cu totul nouă a problemei, neprevăzută de nici una sau alta dintre școlile extreme. Ideea principală care stă la baza studiului acestor economiști creștini este zo

duce la credința în înțelepciunea legilor prin care această lume este guvernată de voința Creatorului ei. Această școală introduce o distincție importantă între legile naturale și umane ale economiei. Ambele sunt semnificate prin același nume, lege, și există un adevăr profund în aceasta, căci legea este porunca unei anumite voințe; dar aceasta este diferența dintre legile naturale și umane ale economiei, că primele sunt determinările voinței lui Dumnezeu, iar cele din urmă, ale omului. Legile lui Dumnezeu, chiar dacă sunt date pentru o lume căzută, nu pot fi rele, iar suferința în care oamenii sunt cufundați de dispozițiile din economia socială nu poate rezulta decât din faptul că instituțiile umane se opun legilor divine. Fără îndoială, Dumnezeu a investit bogăție în pământ pentru a hrăni toți oamenii, iar actuala stare economică dezastruoasă a societății este o consecință a neglijării legilor naturale ale economiei. Găsirea lor și aplicarea lor în viață înseamnă stabilirea dreptății, adică a echilibrului de forțe în corpul economic al societății.
Școala de economiști pe care am indicat-o și-a pus sarcina de a studia legile naturale ale economiei mondiale și de a găsi o modalitate de a armoniza viața cu ele. În primul rând, se ia în considerare economia naturii, adică. acea economie a forței pe care Dumnezeu însuși o menține în ea și apoi se analizează economia omului, iar atenția este îndreptată în principal spre distingerea în ea a acțiunii legilor Înțelepciunii lui Dumnezeu, care are ca scop salvarea puterii umane, și cartele economiei care sunt inventate în mod arbitrar de oameni, provocând risipă de forță pentru o luptă inutilă.
călugăr rus

CREȘTINISMUL ȘI SOCIALISMUL.*}
eu.
Ortodoxia rusă străină modernă, dacă ținem cont de starea sa dominantă, o consideră chemarea sa specială de a apăra sistemul capitalist de economie existent, considerând-o într-un fel ca decurgând din temeliile doctrinei creștine. Din punct de vedere psihologic, o astfel de poziție este destul de înțeleasă și poate fi interpretată ca o reacție împotriva practicii comunismului ateu din Rusia și împotriva tuturor celor apropiați din punct de vedere ideologic, deși uneori învățături socialiste ostile din punct de vedere tactic. Cu toate acestea, măsura de imparțialitate calmă cerută fiecărui creștin îl obligă pe cineva să admită că apărarea sistemului capitalist este grea pentru conștiința unui creștin – cu atât mai insuportabilă este sclavia des practicată acum față de capitalism și glorificarea lui . Apărătorii capitalismului uită adesea că denunțarea spiritului capitalist este o trăsătură constantă a creștinismului istoric – și cu atât mai mult în acesta din urmă există o înclinație profundă către socialism și chiar comunism. Reprezentanți ai gândirii creștine
♦) Redactorii The Way consideră problema relației dintre creștinism și socialism a fi discutată din diferite puncte de vedere. Doar apărarea din punct de vedere creștin a realității capitaliste din secolele XIX și XX pare să fie exclusă. Ediție.

S-a subliniat de mai multe ori că viața acelei mici comunități, care era alcătuită din Iisus Hristos și cei doisprezece ucenici ai săi, s-a desfășurat pe baza „deplinei comuniuni de proprietate”. După cum spune un autor catolic, a fost „comunism complet și strict obligatoriu” (1) , care au fost folosite pentru nevoile cotidiene și pentru pomană, pe care unul dintre cei doisprezece le cunoștea. Organizarea comunității originare din Ierusalim, descrisă în următoarele cuvinte din Faptele Sfinților Apostoli, avea un caracter deosebit de comunist, așa cum spunea: „toți credincioșii erau împreună și aveau totul în comun. Și și-au vândut moșiile și toate averile și le-au împărțit tuturor, după nevoile fiecăruia. „Și niciunul dintre numele lui nu-și spunea numele lui, dar aveau totul în comun.” Mulți Părinți ai Bisericii, atât răsăriteni cât și occidentali, nu erau înclinați în mod ambiguu către idealul social comunist. Într-un binecunoscut, destul de timpuriu, monument al scrierii creștine, se spune: „Viața socială este necesară, fraților, pentru toate și mai ales pentru cei care sunt deosebit de zeloși pentru Dumnezeu și se străduiesc să imite viața apostolilor și a lor. ucenicilor. Căci toți oamenii trebuie să împărtășească tot ce este în această lume și numai prin nedreptate o persoană își însușește un lucru, altul altul și, prin urmare, are loc diviziunea între muritori. Cândva, unul dintre cei mai înțelepți dintre eleni, conștient de acest lucru, a spus că între prieteni ar trebui să existe totul în comun: chiar și fără îndoială, comun
1) A. Vacant, Dictionnaire de Théologie catholique, V.IP, p. 576.

a fi sotie. Și, așa cum este imposibil, spunea el, să separă aerul și lumina soarelui, tot așa este imposibil să împărțim tot ceea ce este dat fiecăruia spre stăpânire comună: în acest fel totul ar trebui să fie în posesia comună. celebra predică rostită în 368 în timpul

foametei din Cezareea, spunea: „Noi, cei înzestrați cu rațiune, să nu ne arătăm mai cruzi decât animalele sălbatice. Animalele sălbatice se bucură de fructele pământului în comun: o turmă de oi mănâncă din aceeași pajiște, caii pasc împreună pe aceeași pășune, chiar și unele specii de animale își oferă asistență reciprocă în satisfacerea nevoilor vieții. Noi, pe de altă parte, ne însușim lucruri care aparțin fiecăruia, deținem individual ceea ce aparține societății. „Să-i imităm pe eleni", a continuat el, și ordinea lor de viață, bazată pe principiile umanității reale: printre ei sunt triburi, în care, după un obicei frumos, toți cetățenii se adună sub un singur acoperiș în jurul unei mese pentru o masă comună.să nu vedem în aceste gânduri influența idealurilor comuniste ale lui Platon, care, atunci când și-a descris starea perfectă, a apelat și la exemplul animalelor și a căutat să urmeze tiparele de viață ale Spartei antice. Dar mai departe decât toate în tendințele comuniste era Ioan Gură de Aur:. „Diviziunea bunurilor economice presupune o creștere a luxului și, ca urmare, a sărăciei", a spus el. „Ia o familie formată dintr-un soț, soție și zece copii. Ea se învârte, el câștigă pe lateral.

2) Decretele lui Clement, Cap. 82

3) Migne, Patrologia, Sf. Gr., 31, 325-326.

Întrebarea este, în ce caz au nevoie de mai multe beneficii economice - dacă locuiesc împreună sau separat. În mod clar, dacă locuiesc separat. Dacă zece copii sunt împărțiți, atunci vor avea nevoie de zece mese, zece case, zece servitori și orice altceva de zece ori mai mult" .... „Diviziunea duce de obicei la. scădere, acord și unanimitate - la creșterea proprietății. Așa că acum trăiesc în mănăstiri, așa cum trăiau sfinții. Cine a murit acolo de foame, cine nu s-a săturat din belșug? Și totuși oamenilor le este mai frică de asta decât să sară în apă."(4) Potrivit lui Ioan Gură de Aur, dacă se va implementa vreodată un astfel de sistem socializat, harul lui Dumnezeu se va revărsa cu generozitate asupra noastră și vom aranja pe pământ un aparența Împărăției Cerești. Denunțurile de bogăție întâlnite adesea în predicile lui Hrisostom au dat naștere unui singur teolog protestant să exprime ideea că ideile sale sociale reproduc literalmente unele dintre gândurile manifestului comunist din 1848 sau programului Gotha din 1875.

Aceste tradiții ale patristicii antice sunt repetate în mod deosebit în scrierile ulterioare ale Părinților Bisericii Occidentale și ale scolasticii medievale. Încă din vremea lui Augustin, în literatura teologică occidentală s-a stabilit punctul de vedere că, conform dreptului divin, totul aparține fiecăruia, în timp ce proprietatea privată a luat naștere pe baza unei instituții umane. Acest punct de vedere este repetat într-o formă precaută de către fondatorul teologiei occidentale, Toma d'Aquino. În literatura teologică catolico-protestantă, au existat multe dezbateri despre modul în care Toma d'Aquino a tratat problema proprietăţii şi a socialismului.

4) Migne, 60, 96.

mu. (5) Protestanții au căutat să demonstreze că socializarea economică a binelui era pentru el norma dreptului natural, în timp ce proprietatea privată era produsul păcatului. Catolicii au contestat acest lucru și au susținut că, dimpotrivă, din punctul de vedere al dreptului natural, Toma de Aquino a recunoscut proprietatea privată și

doar în anumite limite a admis necesitatea socializării ordinii economice. Fără a rezolva aici această dispută complexă, considerăm totuși că este necesar să subliniem că viziunea catolică asupra lumii a fost întotdeauna caracterizată, într-o măsură sau alta, de doctrina socializării economiei. Toma de Aquino, se pare, a aderat la această doctrină atunci când era vorba de consumul de bunuri economice și a fost un susținător al unei economii individuale când era vorba de producție. Cât despre alți teologi catolici, aceștia justifică într-o formă mai decisivă opinia că proprietatea privată este o simplă instituție umană și că, prin legea divină și naturală, oamenii trăiesc într-o stare de comunism complet. Într-o formă deosebit de vie, această viziune poate fi găsită la Duns Scotus, Bonaventure, Suarets și alții. (6) În general, trebuie remarcat faptul că majoritatea teologilor catolici au făcut-o obligatorie pentru ordinele monahale, acești reprezentanți ai principiul ascetic al societății catolice, de a cere o viață socializată pentru ordinele monahale. Cât despre alți oameni, retragerea din comunism a fost permisă, ca să spunem așa, din cauza păcătoșeniei lumii. Viziunea catolică asupra lumii folosește pe scară largă ideea ispășirii pentru păcatele unor oameni prin faptele altora -

5) M. Mauerenbrecher, Th. Stellung zum wirt-schaftsleben seiner Zeit de von Aquino, 1898.

6) Vacant; oc. III, S. 589.

astfel comunismul asceților, așa cum spunea, era chemat să dea îngăduință constantă pentru păcatele „proprietăților și spărgătorilor de bani. Nu fără motiv, deci, de mai multe ori a remarcat o anumită apropiere ideologică profundă între idealul social al catolicilor și idealurile comunismului platonician.cât de faimos a existat timp de 150 de ani și are încă mulți admiratori. Nu putem închide ochii la faptul că, cu o înclinație profundă către socialism și comunism în catolicism, Biserica Catolică s-a pronunțat aspru împotriva ultimului socialism ateu când s-a transformat într-o mișcare revoluționară largă în Occident. În epicicliile Papei Pius al IX-lea și ale lui Leon al XIII-lea, socialismul a fost declarat o ciumă teribilă a erei noastre, o consecință dezastruoasă a protestantismului. Dar, în același timp, Biserica Catolică s-a străduit cel mai puțin pentru o apologie pentru relațiile economice existente. Deja la mijlocul secolului trecut, mulți dintre reprezentanții săi declarau cu hotărâre că sistemul economic modern trebuie respins din motive pur dogmatice, deoarece contrazice normele moralei creștine, demnitatea persoanei umane și porunca iubirii față de propria persoană. vecin. În 1891, în celebra Bulă „Rerum novarum”, Papa Leon al XIII-lea a reacționat cu cea mai mare condamnare la ordinea economică modernă în care oamenii muncitori.

7) Acest lucru a fost deja subliniat de Zeller, Vortäge und Abhandlungen, I, 1865.

La noi, aceeași idee a fost realizată de E. N. Trubetskoy în binecunoscutul articol „Utopia socială a lui Platon”.

„Lăsați singuri și fără protecție, sunt dați în mâinile lipsei de inimă a antreprenorilor și lăcomiei nestăpânite a concurenței economice”. „Camătă lacomă a sporit și mai mult răul și, în ciuda condamnării repetate și hotărâtoare a Bisericii, oamenii lacomi de profit continuă să se angajeze în ea, ascunzându-se în spatele uneia sau alteia înfățișări. În plus, trebuie spus că producția și tot comerțul au

devenit aproape monopolul câtorva persoane și astfel o minoritate nesemnificativă a celor prea bogați a reușit să aducă un număr infinit de săraci sub jugul sclaviei. Astfel, Biserica Catolică nu urmărește doar să respingă socialismul modern ateu, ci și să accepte adevărul mișcării sociale moderne și, în același timp, să expună și să dezvăluie netăgăduirea de netăgăduit pentru fiecare creștin al sistemului economic existent.
Vorbind despre creștinismul istoric, ar fi extrem de unilateral să ne limităm la a arăta simpatiile sale socialiste. Creștinismul istoric de-a lungul numeroaselor sale secole de existență a fost întotdeauna caracterizat în același timp de ideea că idealul moral creștin se află deasupra diferitelor forme existente de viață economică, că un creștin poate fi, prin urmare, mântuit, atât sub capitalism, cât și sub socialism și sub orice altă formă economică. Pentru a ilustra aceste sentimente pot fi citate mii de fragmente din literatura creștină din toate timpurile și din toate popoarele. Dar nu numai atât, dacă vorbim despre creștinismul istoric, atunci în unele dintre crezurile sale se pot descoperi cu ușurință tendințe nu mai puțin profunde și decisive spre justificarea individualismului economic. studii occidentale

Creatorii premiselor ideologice ale economiei capitaliste moderne au ajuns destul de unanim la concluzia că creatorul așa-zisului „spirit capitalist” a fost protestantismul occidental, mai ales în curentele sale extreme sectare, care au fost calvinismul, puritanismul etc.
(8).) Și nu numai pentru că protestanții au fost alungați din zidurile de clasă ale societății medievale și au fost nevoiți să-și obțină propria pâine prin întreprindere personală, ci și pentru că au dezvoltat o etică capitalistă specială - așa-zisa. etica protestantă a „câștigului de bani” („Berufsethik”), conform căreia cel care se îmbogățește cel mai conștiincios și cu succes este salvat. Bogăția a devenit astfel răsplata pentru o viață dreaptă. În creștinismul istoric, se dovedește că principalele virtuți ale omului au devenit „sancta masserazia”, „industrie și cumpătare”, „heilige wirtschaft-lich-keit”. Individualismul economic cu toată filozofia sa teoretică, care ar trebui considerată economia politică clasică, și cu toată practica sa socială, care s-a exprimat în liberalismul economic și măscărie, să fie considerat un produs al acelei atitudini religioase care s-a generat în vestul bisericii. reforma, care a determinat în final.condițiile economice de viață așa-numitele. civilizatie burgheza
Nu trebuie să pierdem din vedere faptul că în unele secte protestante extreme, precum Papr. Anabaptiștii, quakerii și alții au manifestat și ei o înclinație pentru comunism.
8) M. Weber, Gesammelte Aufsãtze zur Religionssoziologie, 1920, I, 17-236. Troeltsch, Die Sozialleheren der Christlichen Kirchen und Gruppen, Ges. Schriften, IL W. Sombart, Der Bourgeois 1913. BA Fuchs, Der Geist der bürgerlich-kapitalistischen Ge sellschaft, 1914. M. Scheler, Vom Umsturz der Werte, II.

În acest sens, aceste secte au dezvoltat aceeași ideologie socială care a fost caracteristică sectarismului eretic încă din cele mai vechi timpuri. Gnosticii în antichitate, bogumilii în Evul Mediu în Europa de Est, catarii în Occident, Doukhoborii în Rusia etc.) aspirații în epoca secolului al XIX-lea. De la sfârșitul secolului trecut, în Germania a crescut o mișcare socială protestantă și a dus la formarea diferitelor

curente ale socialismului creștin. Este bine cunoscută atitudinea protestantismului englez față de mișcarea muncitorească engleză. Se obține astfel faptul oarecum paradoxal că protestantismul, care a dat naștere lumii burgheze, ia o mare parte în mișcarea care duce un război fără milă cu această lume.
Creștinismul istoric, după cum vedem, a trecut prin întreaga gamă de fluctuații, de la comunism la individualismul economic. Această afirmație poate fi chiar extinsă și aprofundată filozofic. Apropo de comunism și individualism, până acum am avut în vedere doar sistemele economice. Dar ideea de socialism capătă uneori nu doar o semnificație economică, ci și generală spirituală, socio-filozofică: socialismul este numit nu doar un sistem, într-un fel sau altul, al unei economii socializate, ci un sistem de viață socializată. și în această înțelegere, conceptul de socialism se extinde atât de mult încât se contopește cu ideea de universalism , adică o astfel de viziune asupra societății, conform căreia
9) O. Dittrich, Individualism, Universalism, Personalism 1919; O. Spann, Studii sociale, 1923, II; Crearea Spiritului, I, 1928; Teoria categoriilor, 1924.

centrul vieții sociale nu este individul, ci întregul social în diferitele sale înțelegeri, ca de exemplu. oamenii, Biserica, statul, colectivul de muncă și, în sfârșit, întreaga umanitate în ansamblu). Într-un asemenea caz, economia socializată este doar unul dintre elementele întregului social socializat. Creștinismul istoric nu numai că tindea spre colectivism economic, ci, în principal în catolicismul occidental, reprezenta un sistem de universalism complet, atât economic, cât și spiritual. De aici și apropierea ideologică a catolicismului de utopia socială a lui Platon pe care am menționat-o. Și, în același timp, individualismul social extrem, care face din individ centrul vieții sociale și consideră societatea umană ca un agregat construit artificial, a fost justificat și de creștinismul istoric în fața protestantismului și a învățăturilor dreptului natural care au crescut pe solul acestuia. Gama de oscilație a fost astfel și mai mare, chiar mai largă. Înseamnă aceasta că în creștinism nu există principii de la care ar trebui să plece filosofia sa socială? Înseamnă aceasta că în rezolvarea chestiunii sociale este vorba de o simplă adaptare la condițiile vieții istorice? După cum spune în mod caracteristic unul dintre participanții contemporani la mișcarea socială pro-Testan din Germania: 10) „Sistemele economice nu sunt create, ci cresc din istorie. Aceste sisteme se schimbă în funcție de schimbările istorice. Și de la adaptarea la cerințele momentului istoric, acceptarea și recunoașterea istoricului
10) G. Wiinsch, Moralitate creştină şi economie socialistă, prelegere ţinută la 2 august 1928 la cel de-al IV-lea congres al socialiştilor religioşi de la Mannheim. p. 9

Dacă mersul lucrurilor face parte din etica creștină - și numai așa poate fi realizat principiul iubirii creștine - atunci, prin urmare, în zilele economiei breslelor medievale feudal-patriarhale, adoptarea acesteia din urmă poate fi privită ca îndeplinirea cerinţelor eticii creştine. Același lucru se poate spune despre apariția capitalismului acum 200 de ani.... Dar istoria nu se oprește. În zilele noastre, socialismul este cererea momentului istoric. Este vorba de o astfel de

simplă ajustare sau principiile filozofiei sociale creștine nu au fost încă găsite și necesită o elucidare suplimentară? Suntem înclinați să luăm punctul de vedere al celei de-a doua ipoteze. Tindem să credem că creștinismul occidental, care este preponderent implicat în dezvoltarea problemelor sociale, a fost inițial caracterizat de niște poziții de bază, false în înțelegerea societății și că această împrejurare a provocat o incertitudine fatală în soluționarea problemelor sociale de bază. În ceea ce privește creștinismul răsăritean, acesta nu a dezvoltat deloc probleme sociale. Dacă s-a apropiat de ei, a fost doar în treacăt și ca răspuns la nevoile zilei. Cuprinzând în sine atitudinile religioase corecte pentru abordarea soluționării problemelor sociale, creștinismul răsăritean nu le-a transformat dintr-o stare de potențial și ascuns într-o teorie dezvoltată și fundamentată.

II.

Doctrina creștină a societății ar trebui să se bazeze pe ideea dualității primordiale a omului animal și spiritual.

ka. „Există un trup duhovnicesc, după cum spune apostolul Pavel, există și un trup duhovnicesc. Deci este scris: „Primul om Adam a devenit un suflet viu, iar ultimul Adam este un spirit dătător de viață. . . . Primul om este de pe pământul de țărână, al doilea om este Domnul din ceruri.” Acest prim om, bătrânul Adam, este sclavul păcatului – „păcatul domnește în trupul său muritor”. Prin urmare, natura lui este pervertită, finită, imperfectă; e săracă și slabă, se vede în ea chipul nimicului, mocnește din zi în zi, moartea planează asupra ei. Acest om fizic corporal, conform învățăturilor Evangheliei, nu este doar un individ separat, izolat, ci, dimpotrivă, este inițial legat de alți oameni, reprezintă împreună cu ei, parcă, un singur organism. Dar acesta este un organism „pământesc”, un organism al finituții, al nesemnificației și al păcatului. „Așa cum un singur om a intrat păcatul în lume și moartea cu păcatul, tot așa moartea a trecut în toți oamenii.” „Prin călcarea unuia, mulți au fost supuși morții”, „prin neascultarea unui singur om mulți au fost făcuți păcătoși”. Există, așadar, o personalitate separată a lui Adam care a săvârșit păcatul și, împreună cu aceasta, există un fel de legătură organică generică primordială între oameni - așa cum spuneam, un fel de solidaritate fizică, care, așa cum am spus, este solidaritatea nimicul și păcatul. O astfel de solidaritate, din punct de vedere creștin, nu poate fi făcută principiul de bază al filosofiei sociale, așa cum fac solidariștii moderni.

Creștinismul este doctrina unui om nou, regenerat, care se străduiește să-și depășească natura fizică. „Cei care trăiesc în trup nu pot fi pe plac lui Dumnezeu”. Creștinismul își pune ca sarcină principală „să amâne vechiul mod de viață al omului vechi, să îmbrace omul nou”.

vârstă, creată după Dumnezeu în dreptatea și sfințenia adevărului.” Prin urmare, idealul social creștin este „nu mâncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt”. Doctrina creștină indică diferite moduri și mijloace de a obține o nouă persoană spirituală. Dintre acestea, cea mai înaltă este cea care este prezisă în misterul sfârșitului acestei lumi: „Nu vom muri cu toții, dar ne vom schimba cu toții. Deodată, într-o clipă din ochi, la ultima trâmbiță; căci trâmbița va suna și morții vor învia nestricăcioși și noi vom fi

schimbați.” Aceasta este calea finală, spontană, cosmică, dar există și alte căi pregătitoare, căi active și libere. Conform doctrinei creștine, fiecare persoană fizică, prin efortul interior individual, poate să-l arunce pe vechiul Adam - și prin aceasta să devină o persoană nouă, spirituală. Aceasta este calea dăruirii lui Dumnezeu, calea indicată de exemplul tainic al dăruirii pe Fiul lui Dumnezeu ca jertfă ispășitoare pentru păcatele lumii. Doctrina creștină aseamănă această cale cu moartea trupească, întrucât răposatul va fi eliberat de păcat și va învia; totuși, aceasta nu este o simplă mortificare a cărnii, o simplă sinucidere fizică sau o lentă mortificare a trupului, despre care unii asceți răsăriteni ne învață - este, mai degrabă, un act spiritual de renunțare la existența fizică în numele unui existență spirituală superioară, numită înviere. „Nu știți că noi, care am fost botezați în Hristos Isus, am fost botezați în moartea Lui. Și așa am fost îngropați împreună cu El prin botezul în moarte, pentru ca, așa cum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, tot așa și noi să umblăm în viață nouă. Căci dacă suntem uniți cu El după asemănarea morții Lui, trebuie să fim și noi uniți în asemănarea învierii Lui, știind că omul bătrân a fost răstignit cu

El, pentru ca trupul păcatului să fie desființat, ca să nu mai fim robii păcatului.” Cu alte cuvinte, creștinismul învață că doar renunțarea eroică la existența fizică transformă mai întâi o persoană fizică într-o persoană spirituală. Cine nu a îndeplinit acest act rămâne un individ fizic, dar nu ajunge la starea de personalitate spirituală. Oricine a făcut-o, cel puțin în interior, cu mintea și conștiința sa, „devenind ascultător din inimă de imaginea învățăturii căreia ne angajăm” - devine pentru prima dată o persoană spirituală. Din acel moment, omul fizic se pierde, parcă, și începe să aparțină lui Dumnezeu. „Nu știți că cui vă dați ca rob pentru ascultare, sunteți robii cărora le ascultați – sau robi ai păcatului și ai morții, sau ascultării și vieții. Mulțumesc lui Dumnezeu că voi, care înainte ați fost sclavi ai păcatului, ați devenit sclavi ai dreptății, v-ați lăsat mădularele ca sclavi ai dreptății pentru lucrările sfinților.

Actul descris de a se preda lui Dumnezeu nu dă naștere imediat, într-un moment, unei persoane spirituale. Formarea unei personalități spirituale este mai degrabă un proces care necesită activitate constantă. Drept urmare, „vasul de lut” în care este închisă viața noastră pământească pare să se stingă treptat, ceea ce este însoțit în același timp de o creștere constantă a personalității spirituale. „Întotdeauna purtăm în trupul nostru moartea Domnului Isus, pentru ca și viața lui Isus să se descopere în trupul nostru. Căci noi, cei vii, suntem mereu predați morții de dragul lui Isus, pentru ca și viața lui Isus să se descopere în trupul nostru muritor.” „De aceea nu ne pierdem inima; dar dacă omul nostru exterior mocnește, atunci cel interior se reînnoiește de la o zi la alta. Căci suferința noastră scurtă și ușoară produce glorie veșnică într-un exces nemuritor. Așa justifică creștinismul suferința acestei lumi

- acea suferință pe care budismul nu a putut-o justifica, trădând chiar lumea negației de dragul suferinței. „Căci întristarea lui Dumnezeu produce pocăință neschimbată spre mântuire, dar întristarea lumii

- moartea. Pentru chiar faptul că ai fost întristat de dragul lui Dumnezeu, uite ce râvnă a produs în tine, ce se schimbă, ce indignare față de vinovați, ce frică, ce dorință, ce râvnă, ce pedeapsă.
Creștinismul la prima vedere poate părea extrem de universalist, deoarece necesită o respingere completă a existenței individuale, ca și cum ar fi răscumpărarea ei. Dar, în primul rând, chiar acest refuz este un act liber, săvârșit din „inima”, – o predare liberă lui Dumnezeu. În al doilea rând, săvârșirea unui astfel de act – ceea ce apostolul „după raționamentul uman” numește „robia față de Dumnezeu” – este eliberarea de legăturile vieții fizice și intrarea în tărâmul libertății spirituale. Dacă vorbește deja despre „săritul din tărâmul necesității în tărâmul libertății”, atunci este tocmai în raport cu acest act. Prin urmare, „un slujitor al lui Dumnezeu nu este sclav, ci fiu, moștenitor, moștenitor împreună cu Hristos”. „Domnul este un duh și acolo unde este duhul Domnului, acolo este libertate”. „Sunteți chemați la libertate, fraților, dacă libertatea voastră nu ar fi un prilej de a fi pe placul cărnii.” Comunismul ateu modern cheamă la „ultima eliberare” – eliberare de Dumnezeu – nevăzând că predarea de sine în fața lui Dumnezeu și slujirea în consecință față de El este infinit mai liberă decât predarea de sine în slujba colectivului fizic. Aceasta din urmă este o sclavie reală și completă, al cărei stăpân este societatea umană, transformată într-un furnicar sau chiar într-un organism biologic superior. Un astfel de organism necesită supunere necondiționată în numele sprijinului

dorința de viață, în „numele mâncării și al băuturii”. Cine nu ia în considerare cerința de a menține viața în întregime este supus unei distrugeri fără milă. Prin urmare, legea care predomină într-o astfel de societate este violentă și nemiloasă. O persoană care stă sub dominația sa este cu adevărat un sclav al întregului social, al vieții comune. Dimpotrivă, dăruirea lui Dumnezeu, adică slujirea mistică, nu stabilește nicio organizație coercitivă care necesită ascultare forțată și sacrificiu. Un astfel de act stabilește o unitate mistică între Dumnezeu și oameni și unitatea oamenilor între ei, dar un organism fizic nu poate fi decât o asemănare cu o astfel de unitate. Și cum ar trebui să fie interpretată asemănarea prin comparațiile organice folosite uneori de apostoli. Unitatea mistică a oamenilor în Dumnezeu nu este o instituție sau instituție dominată de o lege juridică coercitivă, ca într-un stat pământesc. Aceasta este împărăția harului, adică, dată fiecăruia după măsura credinței, dată fiecărei numiri, care ar trebui să fie îndeplinită în mod liber de fiecare persoană în numele slujirii lui Dumnezeu. Un dar determinat de har nu poate fi înțeles ca un fel de lege a naturii, ca o predestinare naturală în care omul nu este liber, ci ca o inspirație mistică prin care libertatea personală intră în contact cu lumile superioare, trage experiență din ele, este îndrumat și condus.
Creștinismul într-un anumit sens poate vorbi despre „socializarea” omului spiritual, dar aceasta este o socializare deosebită în noul Adam, în Dumnezeu. Cel care a fost răstignit cu Hristos nu mai trăiește singur, Hristos trăiește în el. Prin urmare, nu mai poate spune că este „grec sau evreu, circumcis sau netăiat împrejur, Appolosov sau Pavlov. Cine este Pavel, cine este Apolo?

Ei sunt doar slujitori prin care ați crezut și, mai mult, așa cum le-a dat Domnul fiecăruia. Eu am sădit, Apolo a udat, dar Dumnezeu a crescut. În consecință, atât cel care plantează, cât și cel care udă, nu sunt nimic, ci Dumnezeu care aduce totul. Cel care plantează și cel care udă sunt una.” Un creștin este astfel o persoană spirituală unică, conciliară, care creează un fel de „cauză comună”. Dar este o mare blasfemie să asemănăm „cauza comună” cu faptele unui furnicar fizic. În catolicitatea creștină se realizează începutul adevăratei panunități, în care se înlătură opoziția dintre personal și universal, relativ și absolut. Personalitatea se contopește cu Dumnezeu, păstrându-se complet, iar întregul Divin se contopește cu personalitatea: astfel se formează adevărata plinătate a părților și a întregului. O astfel de unitate poate fi contemplată doar mistic, nu există în natura fizică, este transcendentă ei. Natura poate ajunge la ea doar prin transfigurare.
Lumea fizică, inclusiv omul fizic, se află între polii unității abstracte și generalității abstracte - individualism și universalism. Acest lucru este evident mai ales în lumea animalelor. Lumea animală cunoaște tipare în sine ale unei existențe închise, individuale, care pot fi observate în principal la prădători, lipsiți de orice instinct social și care se apropie de un alt individ doar pentru procreare. Zoologia cunoaște astfel de pustnici principii în toate etapele vieții animale, începând cu insecte și terminând cu cele mai înalte mamifere. Dar, în același timp, lumea animală cunoaște exemple minunate de existență cu adevărat universalistă, în care individul este dizolvat la maximum în plan social.

ca un intreg, per total. Așa sunt stările albinelor, furnicilor, termitelor etc. Dacă s-ar căuta o întruchipare reală a idealului social universalist-comunist, aceasta ar fi în aceste societăți animale, ale căror trăsături ciudate și chiar teribile sunt descrise popular în celebrul cărțile lui Maeterlinck. Când citim aceste descrieri, involuntar vine în minte gândul că utopia comunismului uman este o copie palidă a unui tipar deja realizat de natură. În aceste societăți animale, totul este socializat - economia, sexul, psihicul. Următorul pas într-o astfel de socializare ar fi un singur lucru: transformarea unei astfel de stări de insecte într-un organism biologic independent separat. Într-o astfel de metamorfoză, din punctul de vedere al naturii, nu există nimic fundamental imposibil. Aparent, ceea ce se numește organism biologic este o „societate” complexă de indivizi microscopici, celule, a căror coeziune într-un întreg a atins un maxim, iar independența, datorită interdependenței, a devenit minimă. În condiții naturale favorabile, o astfel de fuziune a societății animale într-un nou organism unic este destul de realizabilă - ca urmare, se va naște un nou individ biologic, care, la rândul său, poate fi un pustnic, dar se poate strădui și să se apropie de alți indivizi similari cu l. Apoi va începe din nou procesul de coalescență, care, în final, se poate termina cu același scop - infinitul rău al naturii. În raport cu societatea umană, procesul acestei fuziuni fizice a fost idealizat de așa-numiții organiști (Spencer, Lilienfeld, Worms și alții), iar comunismul modern se bazează pe idealizarea lui. Antipozii ideologici ai acestei direcții,

Nie individualiști precum Stiierer consideră existența unei viespi pustnice sau a unei fiare sălbatice care trăiește în gaura ei ca idealul vieții umane. Este foarte puțin utopic în aceste „idealuri”, ele sunt foarte reale, luate din viața naturii, reflectând drumurile ei, învârtindu-se între polii individualismului și universalismului. Veșnica rătăcire a creștinismului istoric între extremele individualismului social și universalismului își găsește explicația în faptul că idealul unității totale Divine, transcendent naturii fizice, a fost identificat de el cu una sau alta forme natural-istorice ale vieții sociale pământești. Am văzut deja că filosofia socială creștină, înfățișând idealul societății umane, s-a îndreptat către modelele societăților animale. În același mod, stările istorice, cu formele lor create în procesul natural, au fost declarate părți directe ale unității Divine. Creștinismul, atât oriental cât și occidental, este la fel de vinovat de aceasta. Dar Orientul nu a transformat această acceptare faptică a formelor natural-istorice într-o filozofie dezvoltată, ci Occidentul a construit-o și a dezvoltat-o bogat. Toma d'Aquino, urmând Aristotel, a învăţat că omul este un animal politic şi că întregul stat este primul individ. Personalitatea a devenit astfel parte a organismului social fizic și și-a pierdut existența independentă. Poziția de clasă pe care o ocupa o persoană în limitele societății feudale a fost identificată cu locul ideal al unei personalități spirituale în unitatea divină. Corpus christianum a fost identificat cu statul pământesc, cu instituțiile sale coercitive. Așa s-a născut socio-politicul

universalismul filosofiei medievale, care a pornit în cea mai mare parte din interpretarea anumitor locuri din epistola apostolului Pavel și a servit drept bază pentru nenumărate comparații ale societății umane cu un organism biologic - comparații pe care le întâlnim în toate tratatele politice medievale. . În același timp, întreaga umanitate în ansamblul ei, și Biserica, și statul secular și diferite corporații medievale au fost declarate a fi un organism social (11). În același timp, structura organică a formelor sociale pământești era considerată o reflectare directă a cosmosului Divin, în care, la toate nivelurile, cel există înaintea multora („omnis multi tudo deri va tur ab uno”). Astfel, are loc naturalizarea unităţii Divine, definirea absolutului cu ajutorul unor trăsături preluate din relativ, şi totodată falsa îndumnezeire a relativului, înzestrându-l cu trăsături atribuite incorect absolutului.h. viziunea organică asupra lumii și teoria societății construită pe ea, așa cum o vedem în O. Spann sau N.O. ъ susținătorii viziunii organice asupra lumii.

Ne întâlnim cu un alt fel de naturalism în doctrina reformatorilor și protestanților. Apariția mișcării protestante în lumea catolică a însemnat ideologic că viziunea organică asupra lumii a Evului Mediu a fost

11) Gierke Das deutsche Genossenschaftsrecht, Bd. Eli, Bri. 1881, S. 546.

a suferit o lovitură ireparabilă. S-a dovedit că organismul pământesc, reflectând trăsăturile Cosmosului Divin, este caracterizat de o boală gravă. El era înfundat în păcat, la fel cum Biserica Catolică pământească era înfundată în el, ceea ce reformatorii l-au denunţat. Un întreg prăpastie separă astfel ordinea divină perfectă de ordinea

cerească.Cu alte cuvinte, odată cu ascensiunea protestantismului, ideea structurii organice a societăților umane dispare. În același timp, Divinul este separat de pământesc, însăși ideea cosmosului este împărțită în două - viața pământească cade în sfera naturală a necesității, viața cerească crește. Pentru un protestant credincios (cu excepția poate doar un barthean), Dumnezeu nu a părăsit-o încă această lume, așa cum a părăsit-o pentru un maniheo-bogumil, dar El nu este afișat în ea în același mod în care a fost afișat în viziunea despre lume a unui persoană medievală. Ordinea divină nu se mai reflectă în formele existenței sociale, dar există o legătură specială între Dumnezeu și omul individual. De aici și caracterul individualismului profund care este semnul distinctiv al religiozității protestante. Societatea umană, din acest punct de vedere, nu mai este o parte organică a cosmosului divin, ci o simplă colecție de indivizi. Luther a numit Biserica „o grămadă de oameni” (ein Haufen). Învățăturile dreptului natural care au apărut pe baza protestantismului au început să asume societatea umană cu un agregat pur mecanic de atomi fizici. Locul teoriilor organice din Evul Mediu a fost luat de învățăturile așa-zisei fizicii sociale, care s-au străduit să construiască viața socială în același mod în care cea mai avansată știință a naturii a construit lumea din atomi și din legile mișcării care guvernează-i. Viata in

această unitate mecanică a fost pentru protestanți plină de un scop divin. Relația dintre Dumnezeu și om a fost, de asemenea, concepută pur mecanic, similar relației dintre cauză și efect. Latura receptivă este complet pasivă, produce exact efectul care este determinat de cauză – la fel ca în natură. Așa s-au născut premisele filozofice ale acelei etici construite pe ideea de predestinare, care, așa cum spuneam, au fost dezvoltate de protestantism. Pentru ea, o persoană care își îndeplinește bine scopul economic individual îndeplinește deja lucrarea lui Dumnezeu. Individualismul economic este absolutizat, dintr-o simplă tehnică de economie se transformă într-o poruncă divină.

III.

O întrebare cu totul specială este modul în care idealul creștin final al mântuirii umane ar trebui să se raporteze la problemele construcției sociale pământești. Ar trebui să fie complet irelevant pentru acestea din urmă sau, dimpotrivă, ar trebui să se reflecte în formele sociale istorice de viață? Și dacă această din urmă presupunere este corectă, atunci ce tip de existență natural-umană ar trebui considerat mai aproape de planul Divin - individualist sau universalist?

Doctrina creștină este marcată de particularitatea că, într-un sens superior, un creștin o poate trăi și exercita pe a lui

numire sub orice sistem socio-politic. Acest lucru este exprimat în cuvintele binecunoscute „dați cezarului lui Cezar și lui Dumnezeu lui Dumnezeu”. Sau, așa cum ne învață apostolul Pavel, unitatea spirituală a oamenilor în Dumnezeu, asemănată cu un singur trup mistic, este construită în așa fel încât să fie compatibilă cu orice organizare a vieții sociale actuale. Fiecare creștin, după harul care i-a fost dat, are anumite daruri – și după credința lui este chemat să le împlinească cu toată puterea. Prin urmare, este necesar să dăm fiecăruia cuvenitul: „Cui să dăruiască - să dăruiască; cui datorie

- banii; cui frică – frică; ce onoare

-     onoare. „Nu datorați nimănui nimic decât iubirea reciprocă; căci cine iubește pe altul a împlinit legea.” Din acest punct de vedere, un creștin poate rămâne creștin și își poate îndeplini în același mod datoria într-o societate capitalistă și în una comunistă, și sub o guvernare absolut monarhică și sub una republicană. El nu are motive speciale pentru răsturnarea comunismului și propagarea capitalismului, la fel ca într-o economie burghezo-capitalistă pentru a sprijini socialiștii. Există mult loc pentru isprava iubirii peste tot – chiar și acolo unde opresiunea politică este incomensurabilă și persoana umană este extrem de constrânsă în libertatea ei.
Se poate pune întrebarea, este nelimitată această datorie a unui creștin de a suporta orice mod de viață social-politic? Sau există o limită a răbdării, dincolo de care un creștin își pierde propriile baze ale vieții sale morale? Și dacă există o astfel de limită, atunci în ce manifestări ale existenței pământești, umane ar trebui să o cauți - în care dintre cei doi poli în jurul cărora se învârte viața socială a omului pământesc, natural? În indie natural

vizualism sau universalism natural?
Creștinismul este doctrina mântuirii și vieții viitoare a acelei ființe fizice care aparține rasei umane și poartă numele de om. Deși creștinismul crede că într-o zi, în ultima zi, va avea loc o schimbare radicală în întreaga lume materială, dar în centrul procesului mondial stă pentru el doar persoana umană. Creștinismul nu învață despre „mântuirea” altor ființe fizice vii – celule biologice sau organisme întregi, plante sau animale. În învățătura creștină nu există nicio indicație privind posibilitatea „mântuirii” individuale a „personalităților colective” - popoare, state, unități culturale etc., cu excepția doar a unității bisericii. Dar chiar și în această unitate, nu numai întregul va fi mântuit, ci și fiecare persoană neprihănită care îi aparține. Biserica în acest sens nu este un întreg universalist abstract, ci în înțelegerea ei cerească, de altă lume, o anumită unitate mistică catolică, în care, așa cum am spus mai sus, opoziția dintre individ și universal este înlăturată și care este un adevărat pozitiv. infinit, și nu o totalitate asemănătoare unui organism fizic corporal. În acest sens, creștinismul se caracterizează printr-un anumit antropocentrism – și tocmai în sensul că pentru doctrina creștină, dintre toate ființele vii cunoscute nouă, numai omul este înzestrat cu capacitatea de a îndeplini acele acte morale, acea ispravă de lepădare de sine. care transformă o ființă fizică într-o persoană spirituală. Nici animalele, cu atât mai puțin organismele sociale, nu sunt capabile de asemenea acte. Adevărat, un fel de animale se caracterizează prin cea mai mare măsură a sinelui

donaţii în folosul copiilor lor sau în folosul felului lor. O mamă care moare pentru urmașii ei sau o furnică mereu gata să-și sacrifice viața pentru starea ei, au fost de mai multe ori admirate de moraliștii care sunt înclinați să considere instinctele sociale ale acestor animale ca un ideal de neatins pentru rasa umană. Asemenea moralişti nu văd că omul este chemat să sacrifice totul în primul rând pentru Dumnezeu, iar apoi prin acest sacrificiu şi pentru alte fiinţe, apropiate şi îndepărtate. Prin urmare, iubirea creștină este un sentiment spiritual, infinit mai înalt decât așa-cunoscutele manifestări ale instinctelor simpatice animale. Aceștia din urmă, în cele din urmă, sunt întotdeauna

egoiști - în ei individul renunță la viață de dragul vieții speciei, care cere acest sacrificiu, iubindu-se pe sine. Atât de egoiste nu sunt doar mamele, nu doar furnicile, ci și colectivitățile umane individuale - stări construite pe un sacrificiu de sine extrem în interior și care nu cunosc limite ale egoismului lor din exterior. De unde toată barbaritatea politicii internaționale, luptele internaționale constante și jafurile internaționale? Este nevoie de o umanitate egoistă și universală, la care visează pozitiviștii, socialiștii și internaționaliștii moderni Acest egoism se poate stinge în momentul în care obiectul iubirii devine nu o entitate biologică, individuală sau colectivă, ci cea mai înaltă personalitate spirituală - Dumnezeu. Iubirea, care îl are ca obiect pe Dumnezeu, nu poate purta pecetea iubirii de sine, ea este sacrificială în sensul cel mai înalt al cuvântului, căci nu mai manifestă o luptă limitată între individ și principiul universal al naturii - ci în ea. raza Divinului atot-unu strălucește.

stva. Și dintre toate creaturile cunoscute nouă, o singură persoană este capabilă de o astfel de iubire. Dacă, în plus, colectivitățile umane sunt capabile de asta, este doar pentru că sunt formate din indivizi, adică din ființe fizice care se străduiesc să devină personalități spirituale. Creștinismul, dacă luăm sursele sale primare, și nu teoria care a apărut mai târziu, pe baza diferitelor culturi istorice, nu a echivalat nicăieri și niciodată persoana individuală cu colectivul - poporul, națiunea, statul sau clasa. Aceștia din urmă pentru creștinism nu sunt purtători de acte morale separate, nu au acele organe spirituale prin care ar putea spune: „Îmi dau sufletul lui Dumnezeu, pentru că Fiul lui Dumnezeu S-a dat pe Sine în jertfă pentru lume”. De aceea nu pot fi „salvați” – pot fi salvați doar indivizii care alcătuiesc aceste colective.
Aici am dobândit puncte de vedere din care relația creștinismului la universalism și individualism în diferitele lor manifestări devine clară. Creștinismul poate suporta orice sistem socio-politic în care unei persoane nu i se refuză posibilitatea de a deveni o persoană spirituală. Iar creștinismul nu poate fi indiferent față de un astfel de sistem politic, în care individul este amenințat cu pierderea acestei abilități. De aici rezultă că creștinismul este fundamental străin de universalismul social, care transformă totalitatea indivizilor în cel mai înalt organism social. Cu o astfel de transformare se pierde inevitabil centrul în jurul căruia se învârte întreaga credință creștină în mântuirea omului - se pierde personalitatea umană individuală, absorbită de întregul colectiv. Creștinismul este astfel principial

teribil de antiuniversalist. Oricât de departe ar fi individualismul fizic de el, el este totuși mai aproape de universalism. O persoană fizică singură, care trăiește separat de alți oameni, nu își pierde în mod fundamental capacitatea de a deveni o persoană spirituală; o persoană care s-a transformat într-o celulă fizică a unui organism superior și-a pierdut fundamental această abilitate și pentru el nu mai există posibilitatea fizică de a reveni la o existență spirituală personală;
De aici devine clară și atitudinea creștinismului față de individualism și socialism, ca și față de sistemele pur economice. Individualismul

economic este tolerabil din punct de vedere creștin, atâta timp cât nu se transformă într-o ordine care amenință existența personalității umane spirituale, așa cum o înțelege creștinismul. Pe baza individualismului, economia burghezo-capitalistă poate duce la uciderea personalității spirituale a unei persoane în diferite moduri. Individualismul economic creează, în primul rând, pericolul împotriva căruia Evanghelia avertizează: pericolul transformării libertăţii în plăcere cărnii. În condițiile unei economii burgheze, regula de bază a comportamentului uman mediu este norma: îmbogățiți-vă, câștigați („verdiene”, „enrichissez vous" (12). Pe această normă toată viața, o persoană într-un mod caracteristic. devine acel slujitor al lui Mamona, care, conform Evangheliei, nu ajunge niciodată în împărăția lui Dumnezeu.Creștinismul nu cere deloc distrugerea bogăției, dar un creștin ar trebui să o privească nu ca pe un scop în sine, ci ca pe un mijloc de a să fie folosit în scopuri creştine.” „Chipul acestei lumi trece” şi de aceea

12) J. Plenge, Pentru a adânci socialismul, Leipzig, 1919. P. 8.

„cei care folosesc această lume” ar trebui să acționeze ca „nefolosind”, „cumpărând ca nedobândind”. Bogăția dobândită într-o astfel de conștiință nu este un fenomen negativ necondiționat, așa cum o învață asceza extremă. Învățătura lui Hristos binecuvântează folosirea înțeleaptă a bunurilor economice. „Fiul Omului a venit, mâncând și bând; și spune: „Iată un om căruia îi place să mănânce și să bea vin, un prieten al vameșilor și al păcătoșilor”. Spre deosebire de aceste cuvinte, venite din gura fariseilor, creștinismul binecuvântează pâinea consumată în numele lui Dumnezeu, binecuvântează buna gospodărie, ca un dar deosebit, al cărui model Marta a fost un model într-o cunoscută pildă.

Individualismul economic ucide personalitatea spirituală a unei persoane, și pentru că, alături de bogăție, creează sărăcia, care pune o persoană în condiții economice atât de grele, încât îi este deja dificil din punct de vedere psihologic să se gândească la altceva decât la pâinea pământească. Trebuie subliniat în mod special că este la fel de greu să fie salvat un anumit tip de sărăcie, precum este pentru bogății. Societatea burghezo-capitalistă, provocând fenomenul sărăciei nedrepte, dă naștere aceleiași iubiri pentru bani pe care o posedă și omul burghez. Omul fie coboară la stadiul existenței animale forțate, fie dobândește o amărăciune specială împotriva ideii de „superior”. Ateismul proletar nu este produsul unei simple agitații a câtorva atei inteligenți, rădăcinile lui se află mult mai adânc – în condițiile lipsite de sens și mizerabile de viață ale celor mai sărace clase ale societății moderne, în deznădejdea și deznădejdea vieții lor. Ateismul este un complex psihic deosebit, ale cărui rădăcini pot fi dezvăluite psihanalitic: conține totul

grădină despre dificultatea vieții lumești se îndreaptă către sursa sa primară, căreia i se declară un război fără milă. Ura față de Dumnezeu este combinată cu ura față de o persoană, în special de una bogată și prosperă. Se va naște un cult al vrăjmașiei de clasă, a cărui limită este exterminarea fizică a tuturor celor puternici din punct de vedere economic. Lumea începe să trăiască după acele „fapte ale cărnii” despre care se vorbește în Evanghelie: vrăjmășie, ceartă, invidie, mânie, ceartă, neînțelegeri, ură, crimă. O persoană, pusă în asemenea condiții

de viață, dobândește astfel de înclinații mentale, care mai puțin de toate permit posibilitatea transformării unui individ fizic într-o personalitate spirituală. Dimpotrivă, spiritualitatea este întunecată aici de bestialitatea, care devine principiul de guvernare al vieții sociale.
Din cele spuse, rezultă că socialismul, din punctul de vedere al creștinismului, este permis acolo unde este capabil să neutralizeze aspectele negative ale individualismului economic. Nu este, așadar, un remediu absolut pentru relele sociale, ci un anumit principiu de nivelare-inspirație, menit să modereze dominația nelimitată a intereselor private. Folosirea ineptă și nemoderată a acestui remediu nu numai că nu vindecă boala socială, dar este capabilă să o sporească și mai mult. În primul rând, socialismul, în înțelegerea sa, care este acum cel mai răspândit, din punctul de vedere al ultimelor sale scopuri, seamănă foarte mult cu capitalismul. Subliniind diferența dintre sistemul socialist și cel burghezo-capitalist, ei subliniază că, dacă norma principală a acestuia din urmă este regula: „a dobândi", „a câștiga", atunci primul, dimpotrivă, proclamă, ca bază legea, principiul

tsip: „servi", „îndeplinește-ți scopul social". Creștinismul trebuie să ridice în primul rând întrebarea cui va sluji societatea socialistă. Dacă acesta este un serviciu pentru îmbogățirea pură, atunci care este diferența ideologică dintre capitalism și socialism? Capitalismul servește Mamonul individual, socialismul servește Mamonul colectiv – de ce unul este mai bun decât celălalt? Până la urmă, filosofia economiei burghezo-capitaliste nu este atât de naivă încât să fie o doctrină a bogăției unora și a sărăciei eterne a altora. Ideologii economiei burgheze, dimpotrivă, cred că din ciocnirea intereselor egoiste personale, rezultatul final este îmbogățirea generală. Stadiul sărăciei este, așadar, și pentru economia burgheză doar o boală trecătoare, care în cele din urmă se va vindeca. Socialismul nu este altceva decât un alt remediu pentru aceeași boală: în loc ca fiecare să scape de sărăcie prin eforturi proprii și să devină suficient, socialismul vrea să îmbogățească mai întâi întregul social și din el deja fiecare dintre membrii săi. Cu alte cuvinte, socialismul este un sistem de mamonism colectiv – și se spune și despre el, ca despre capitalism: „nu poți să-i slujești lui Dumnezeu și lui Mamona". Se poate obiecta că agricultura colectivă nu contribuie la dezvoltarea acelui egoism lacom care este caracteristic agriculturii individuale. O persoană care conduce societatea se simte ca un membru al întregului, de care este conectat prin principiile solidarității și simpatiei sociale. Prin urmare, moralitatea unui colectiv muncitor este întotdeauna mai înaltă decât moralitatea unei societăți construite pe principii burgheze, în care fiecare trăiește numai pentru sine și este cufundat în propriile interese personale. Această obiecție nu ține cont

mania că sistemul economic burghez creează şi terenul dezvoltării sentimentelor altruiste. Omul burghez, dacă este luat nu în abstract, ci în realitate, istoric nu a lucrat niciodată doar pentru el însuși. Altruismul natural al principiului familiei, care l-a determinat să lucreze pentru urmașii săi, nu i-a fost niciodată străin, precum și o serie de alte sentimente natural altruiste, cum ar fi, de exemplu, sentimentul de solidaritate de clasă, solidaritate națională etc.

Altruismul glorificat al colectivului muncitoresc, în esență vorbind, nu se ridică deasupra acestei clase, așadar, la nivel natural-altruist, chiar biologic. Acest altruism se poate transforma într-un egoism bestial, așa cum am subliniat deja, când vine vorba de relația cu o altă clasă sau cu alte colectivități de muncă concurente. Avantajul imaginar al colectivului muncitoresc format din oameni constă în faptul că aceștia din urmă, în anumite condiții, pot forma un furnicar de lucru pe întreaga planetă. Un astfel de furnicar uman nu va avea concurenți și se va ridica singur în marele deșert al lumii. Își va pierde trăsăturile biologice pur animale din asta? Va crește în el iubirea spirituală pe care o învață creștinismul? Se poate teme că odată cu organizarea unei astfel de economii colective unice la scară planetară, mamonismul care se observă și în societățile burgheze se va repeta, chiar și în forme mai puternice. Colectivismul economic forțat, de altfel, amenință cu moartea personalității spirituale nu mai puțin decât latura negativă a sistemului burghez. O echipă care deține toate mijloacele

producția și, în plus, fiind singurul purtător al puterii de stat, va fi cu adevărat un fel de monstru, atotputernicul Leviatan, care va gestiona nu numai relațiile economice, ci și va controla nelimitat sufletele oamenilor. Un astfel de colectivism va duce inevitabil la un universalism complet, despre care creștinismul am avut deja ocazia să vorbim.

Socialismul pentru creștinism nu este ultimul ideal uman, stabilirea definitivă a unui paradis pământesc, ci doar una dintre metodele tehnologiei sociale, cu ajutorul căreia este posibil, în anumite condiții, să creeze un teren fertil pentru viața fizică. a oamenilor pentru a-și dezvolta idealurile spirituale. Prezentând această teză, trebuie să ne eliberăm cu hotărâre de opinia larg răspândită pe care am menționat-o deja despre înclinația fundamentală a creștinismului către comunism și socialism. Această opinie se bazează pe o neînțelegere a diferențelor dintre frăția comunității creștine originare și sistemul de colectivizare a relațiilor economice oferit de socialism și comunism. Într-adevăr, Hristos a cerut ca cei pe care El îi considera cei mai apropiați să-și vândă bunurile sau să le împartă săracilor. În mod caracteristic, problema aici nu este transformarea proprietății private în proprietate comună, așa cum o cere socialismul, nu colectivizarea proprietății în favoarea comunității creștine originare de discipoli, ci eliberarea de beneficiile economice, a căror deținere este incompatibilă cu titlul de discipol. Un astfel de act de eliberare nu este altceva decât unul dintre elementele acelui act mai general de a se dărui lui Dumnezeu, despre a cărui semnificație spirituală pentru un creștin am vorbit deja. Din-

kaz de la proprietate are o semnificație simbolică specială datorită faptului că o persoană apreciază în special beneficiile economice și uneori este deosebit de dificil să se despartă de ele. Astfel, actul de a le respinge este, parcă, un test special al capacității unei persoane de a se dedica slujirii lui Dumnezeu. Și tocmai în isprava acestui test, și deloc în împărțirea proprietății, se află întreg sensul acestui act. Și-ar pierde orice semnificație dacă ar fi făcută coercitivă, transformându-se într-o cerere din partea statului sau a unei alte societăți de a-și împărți proprietatea între toți. Numai din

acest motiv, între renunțarea creștină la binecuvântările proprietății și împărțirea socialistă a acestor binecuvântări se află un întreg abis. Prin urmare, nu este corect, așa cum fac mulți teologi occidentali, să privim viața celei mai apropiate comunități a lui Hristos ca un fel de comună. Într-adevăr, Hristos le-a poruncit apostolilor „să nu ia în brâu nici aur, nici argint, nici aramă, nici geantă de călătorie, nici două haine, nici pantofi, nici toiag". „Căci lucrătorul este demn de mâncare", a spus El. Este foarte arbitrar să interpretăm acest lucru într-un sens socialist. Comunitatea lui Hristos nu s-a angajat în nicio lucrare în afară de lucrarea profeției. Cei mai apropiați ucenici ai lui Hristos și-au abandonat profesia și l-au urmat pe Învățător. Ei înșiși nu produceau nimic, prin urmare, trebuiau să-și satisfacă nevoile dintr-o sursă externă. O astfel de sursă a fost dăruirea de bunăvoie a celor care simpatizau cu doctrină. Și cuvintele „lucrătorul este demn de mâncare" trebuie înțelese și în sensul că învățătura va avea întotdeauna adepți credincioși care îl vor sprijini pe Învățător. „Orice oraș sau sat ai intrat, a spus el

Hristoase, vizitează pe cine este vrednic în ea și rămâi acolo până vei ieși. Iar când intri într-o casă, salută-l spunând: Pace casei acesteia!" La fel a făcut și Învățătorul însuși. Flămând, S-a apropiat de smochin și a căutat fructe pe el. Când a fost necesar să pregătească Paștele, El a trimis ucenici într-o casă străină - și acolo i-au aranjat un ospăț. El a trimis ucenici în satul cel mai apropiat după un măgar legat, pe care s-a făcut intrarea în Ierusalim. Este greu de afirmat că aici sunt vizibile un fel de idei socialiste sau comuniste, că ceea ce era străin era considerat propriu și comun. De asemenea, este greu de afirmat că a existat vreun sistem economic consistent în acest mod de viață. Vechea ordine economică a rămas intactă, proprietarul necunoscut și-a pregătit Paștele, și-a legat măgarul, a sărbătorit ziua nunții, ca la Cana Galileii. Viața economică a curs de la sine și nicăieri, niciodată, nici un cuvânt nu au spus Hristos și ucenicii Săi, cerând schimbări în relațiile economice existente. Nu au chemat pe cei mai săraci să se unească, să preia puterea, să redistribuie bunurile existente, transformând proprietatea privată în proprietate colectivă. Ei nu au cerut formarea de colectivități sau asociații de producție pașnice, a căror înființare ar putea schimba sistemul economic existent într-un mod non-violent. Erau în egală măsură străini și militanti, comunismul proletar și socialismul pașnic, utopic, construit pe ideea cooperării libere.
Comunismul și socialismul nu sunt, așadar, nicidecum „programul economic" al Evangheliei. Cu toate acestea, în anumite condiții

viața, la care am indicat, un creștin poate și chiar trebuie să susțină cererea de socializare, în timp ce în alte condiții trebuie, dimpotrivă, să se răzvrătească împotriva acesteia. Cu alte cuvinte, lucrul important pentru un creștin este să nu rătăcească între polii individualismului economic și ai universalismului, nu să planteze socialismul sau capitalismul, ci să găsească acea relație proporțională între elementele individualiste și universaliste ale vieții sociale, care, în condițiile date. condiţiile istorice, majoritatea asigură viaţa spirituală a personalităţii umane. Un stat care a găsit această relație proporțională, o păstrează și o respectă, poate purta cu adevărat numele unui stat construit pe principiile politicii creștine.

Nimeni să nu creadă că avem aici în minte o soluție eclectică de mijloc – mijlocul de aur dintre capitalism și socialism. Cine ne-ar face acest reproș, ar pierde, în primul rând, din vedere că țelurile ultime ale creștinismului depășesc acele sarcini pe care și le propune orice sistem economic, străduindu-se să rezolve problema socială în limitele vieții pământești; în al doilea rând, el nu ar ține cont de faptul că însăși problema unei relații proporționale între elementele individualiste și universaliste ale vieții este o problemă nouă, specifică și departe de a fi gândită de reformatorii sociali moderni. Punând această problemă, creștinismul propune un nou plan social; în timp ce propune acest plan, nu își acoperă sarcinile finale cu el, așa cum o face reformismul social modern de diferite tipuri și stiluri. Rămâne să ne punem întrebarea, cum naiba

stanstvo ar trebui să trateze socialismul modern ca pe un fenomen istoric. Răspunzând la această întrebare, trebuie să distingem între premisele ideologice ale socialismului modern și practica sa socială. În ceea ce privește primul, creștinismul nu poate să nu aibă o atitudine negativă față de ideologia socialismului care predomină acum. Creștinismul nu poate accepta materialismul practic al învățăturilor socialiste moderne, recunoașterea lor numai a valorilor materiale și negarea valorilor spirituale. Nici doctrina luptei de clasă nu este acceptabilă pentru creștinism, care este o parte esențială a învățăturilor socialiste contemporane. Practic de aici rezultă obligația creștinismului de a lupta împotriva premiselor ideologice ale socialismului modern și de a le denunța. O astfel de denunțare nu echivalează totuși cu o respingere a socialismului ca practică socială. Creștinul trebuie să susțină în orice mod posibil socialismul modern în eforturile sale pentru soluționarea problemei sociale, în lupta sa împotriva opresiunii și exploatării economice, amintindu-și, așa cum am spus, că este o chestiune de tehnologie socială, și nu de plantare a unui paradisul pământesc. În menținerea acestei tehnici, creștinul trebuie să-și arate întotdeauna limitele și pericolele și amenințările la adresa libertății umane care decurg din ea. În special, este necesar să facem acest lucru în momentul istoric prezent, stând sub semnul socializării universale a vieții.

Poate un creștin să formeze un partid socialist special, numit „creștin”, așa cum face creștinismul occidental? Credem că din punct de vedere a tot ceea ce am afirmat, la această întrebare trebuie răspuns negativ. Iar un astfel de răspuns negativ este în perfectă armonie cu spiritul practicii orientale.

Ortodoxie. „Partidul socialist ortodox” - o astfel de combinație de cuvinte sună pur și simplu sălbatic. Și asta pentru că în Ortodoxie trăiesc cel mai mult tradițiile creștinismului timpuriu, cu conștiința ei caracteristică a extramondismului idealului creștin față de lumea natural-fizică. Oricine a simțit și a înțeles această latură a creștinismului poate și ar trebui chiar să participe la practica socială pentru a îmbunătăți viața economică modernă, dar nu poate face această practică absolută, așa cum o face în cele din urmă orice socialist ideologic.

H. N. Alekseev.

DESPRE MISTICILE CATOLICE FEMEI DIN secolele XIX-XX
Viața mistică a Bisericii Catolice în secolul al XIX-lea se desfășoară sub semnul Imaculatei Concepții. Rolul și influența deosebită a Sfintei Fecioare prezise de Bl. Grignon de Montfort, devenit realitate în zilele noastre. Maria a început mântuirea neamului uman și Maria trebuie să se termine! În timpul primei veniri a lui Hristos pe pământ, Mama Sa nu a ieșit prea mult din semiîntuneric: farmecul infinit al personalității ei ar lega oamenii de Ea cu legături prea pământești și ar interfera cu adevărata cunoaștere a omului-Dumnezeu. . Dar vremurile s-au schimbat, omenirea s-a maturizat într-o asemenea măsură încât Fecioara Maria îi poate fi revelată în toată plinătatea puterii ei pline de har și, datorită ei, atât dragostea pentru Isus Hristos, cât și cunoașterea adevărului Său vor crește. .
Acum, când lupta anticreștină împotriva Bisericii atinge apogeul, vine momentul, descris de Bl. Katerina Emmerich în viziunile ei: figuri negre de sub liniște sapă și distrug treptat biserica Sf. Petru (simbolizează întreaga zidire a Bisericii), dar în momentul celui mai mare pericol, mantia de aur a Maicii Domnului acoperă și mântuiește Biserica. Forțele întunecate încep să se retragă și noi muncitori ies în față pentru a restaura ceea ce a fost distrus. O statuie a lui Hristos împușcată în Mexic, aruncată în aer cu o bombă de dinamită în Portugalia, capela miraculoasei „Fecioare a Rozariului din Fatima” (a doua Lourdes, unde, în ramurile verzi ale unui copac, copiii păstori au văzut-o în 1917). Cel Preacurat și unde se îngrămădesc sute de mii de pelerini acum primind vindecare din apa care curge din 15 robinete - după numărul sacramentelor Sfântului Rozari!), - și astăzi, demolarea celor străvechi, venerat de toți. Ruși, capela iberică din Moscova - toate acestea sunt fenomene de același ordin, simboluri ale ateismului în creștere și al urii față de Dumnezeu. Dar Regina Cerului răspunde la împușcături, dinamită și persecuție cu miracole și, în opoziție cu Antihrist, pune în față o mulțime de slujitori și prieteni ai ei. Există o luptă a Fecioarei cu diavolul și neamul ei cu neamul

el: „Și voi pune vrăjmășie între tine și între Femeie și între sămânța ta și între sămânța Ei; te va lovi în cap și îl vei înțepa în călcâi!” (Gen. III, 15). Mary este sortită să învingă în ultimele timpuri, care va zdrobi „capul șarpelui”! ..
Dar Sfânta Fecioară nu este doar apărătoarea Bisericii, ea este mijlocitoarea și mijlocitoarea întregului neam omenesc în fața Atotputernicului. Lumea, cufundată în consecințele păcatului originar care a inundat pământul, nu a avut niciodată nevoie de ajutorul Ei atât de mult ca acum. Viciului i se opune castitatea curăției, păcatul trupesc este răscumpărat prin albul desăvârșit inerent numai Fecioarei Maria. Dogma Neprihănirii Zămislirii, proclamată în 1854, nu a făcut decât să oficializeze și să sublinieze această latură a semnificației Maicii Domnului pentru vremea noastră, întărind-o în mintea credincioșilor și chemând la o cinstire mai vrednică a Celui pe care îl numim „Refugiul păcătoșilor” și „Căutarea celor pierduti”. b”.
O imagine feminină ideală pe pământ, Sfânta Fecioară, pe calea ei fericită, trage în spatele ei o întreagă oaste de sfinte neveste și purtători de sânge. Rolul regal al Maicii Domnului în vremea noastră se reflectă și în misticism, în care predomină femeia și principiul feminin, care determină natura acestui misticism, în comparație cu secolele trecute, care erau mai speculative din punct de vedere teologic. Misticismul secolelor al XIX-lea și al XX-lea există

predominant misticismul iubirii, misticismul inimii, dezvăluind profunzimile ascunse și esența interioară a ființei pline de har. Aici „mintea este plasată în inimă”, cunoașterea, voința și viața nu vin din conștiință, ci dintr-o inimă înțeleaptă, luminată. Dar Sfânta Inimă este stăpânirea Mariei, iar cuvintele rugăciunii zilnice pentru venirea Împărăției lui Dumnezeu conțin o rugăciune pentru venirea Mariei: „Ut veniat regnum tuum, veniet regnum Mariae”! Să vină Împărăția Ta, să vină Împărăția Mariei! (Fericitul Grignon de Montfort). Astfel, intrăm în acele „timii de pe urmă” care, conform profețiilor, preced victoria viitoare a Domnului.

Noua era este marcată mistic de aparițiile Maicii Domnului în Franța și, mai ales, în 1846, de o viziune pe Muntele Salette. Ea se înfățișează la două păstorițe, toate în lacrimi, cu instrumente de tortură în cruce pe piept, sub chipul Maicii Domnului îndurerată, a Maicii Marii Compasiuni. Pentru prima dată în istoria secolului al XVIII-lea a Bisericii (după Canna Galileii) vocea ei autoritară se aude pe pământ! Discursul ei conține un triplu mesaj: denunțarea turmei păcătoase și a clerului; prezicerea pedepselor groaznice și a dezastrelor, dacă nu se pocăiesc; și, în sfârșit

carta noului ordin al „Apostolilor din Ultimele Vremuri”, dedicată slujirii ei. Această carte, înmânată de Maica Domnului alesei ei, minunata Melanie, la porunca ei, a fost publicată abia după apariția de la Lourdes, dar, în ciuda dorințelor Papei Leon al XI11, nu a fost încă pusă în aplicare, ignorată și tăcută. sus de partea ostilă a clerului. Consecințele acestei misiuni grele pentru Melanie au fost persecuția și critica la adresa ei, care nu s-au oprit nici după moartea ei.

Viața Melaniei Kalva (1834-1904) pare a fi unul dintre cele mai fantastice basme care s-au adeverit vreodată pe pământ. Copilăria ei, descrisă de ea însăși, a fost publicată de Leon Blois, care a scris și o carte despre Salette, și a dedicat apărării sale pagini de foc, pline de patos mistic autentic și credință profundă. Cufundată inițial în sferele supranaturalului și înconjurată de un miracol, Melanie este stigmatizată încă de la vârsta de trei ani și este în comuniune cu lumea cerească. Însuși Maestrul divin revarsă în ea cunoștințele teologiei cerești și o numește „sora inimii sale”. Extraordinar de umilă și devotată dezinteresat lui Hristos, Melanie este o martiră a misiunii sale singulare. Ea este prima călugăriță a „Ordinului Apostolilor Ultimelor Timpuri” și vestitoarea Fecioarei Maria.

În conformitate cu carta acestui ordin și cu viziunile Bl. Catherine Emmer, acest ordin include și al treilea ordin, ordinea mondială, căreia îi aparțin toți cei care, neîndrăznind să se lege cu jurăminte veșnice, tânjesc să se dedice în întregime slujirii Iubirii divine.

Melanie a murit într-o țară străină, în orașul italian Altamura, după lungi ani de rătăcire și urmărită de calomnie. Numai viitorul este destinat să cunoască întregul adevăr ascuns despre acest suflet eroic și îndelung răbdător.

O altă păstorică, liniștita Bernadette Soubirous (1844-1879), devine mesagerul revelației Maicii Domnului. După ce a dezvăluit lumii de pe Salette tristețea ei inevitabil, lacrimile ei, în peștera de la Lourdes ne dezvăluie esența ei în atributul Imaculatei Concepții, mărturisind personal adevărul noii dogme. După apocalipsa Saletta, speranța de vindecare. Prin lacrimi care nu mai sunt vizibile lumii - un zâmbet de consolare. În mâinile Sfintei Fecioare este un rozariu, buzele ei cheamă la rugăciune penitenţială.

Bernadette și-a petrecut restul vieții într-o mănăstire în întuneric. Profunzimea smereniei ei a fost exprimată în următoarele cuvinte: „Ce fac ei cu o mătură? o mătură și apoi o pun la locul ei, în colț. Aceasta este istoria mea. Sfântă Fecioară

a profitat de mine, apoi m-a pus într-un colț, acesta este locul meu și sunt mulțumit de el. În 1925, Papa Pius al XI-lea a recunoscut-o oficial ca binecuvântată.
Și din nou, după un interval de 12 ani, Maica Domnului le apare copiilor nevinovați din orașul Ponmen! Dar de data aceasta viziunea este tăcută și însoțită de semne simbolice. Contururile Fecioarei Maria sunt conturate pe fundalul cerului serii, hainele ei sunt împânzite cu stele, cuvintele ei fulgeră sub picioarele ei cu litere de foc: „Dar rugați-vă, copiii mei, Dumnezeu vă va auzi curând, Fiul Meu este milostiv. !” Cuvântul „dar”, cu care începe propoziția, indică legătura ei cu ceea ce s-a spus deja înainte, iar a treia viziune, așa cum spune, continuă și o completează pe prima! .... Crește trupul Doamnei, stelele
se înmulțesc și scânteie pe haine... O cruce roșie iese din inimă... Mâinile se ridică, binecuvântând... Mâinile strâng Crucea și o țin în fața lor ca pe o armă... Două cruci albe, ca două aripi , cresc după umeri.. Zâmbetul binevoitor de pe buze devine mai trist... Vederea dispare în timpul rugăciunii de seară, iar din 1871 orașul Ponmen a devenit loc de pelerinaj pentru credincioși.
Așa cum în urmă cu două mii de ani păstorii L-au văzut pentru prima dată pe Mântuitorul, tot așa în vremea noastră o văd pe Maica Sa și de la Ea primesc revelația voii lui Dumnezeu – „Intellectum dat parvulis” – El luminează pe cei simpli (Ps. SHVSH. 130)! Așa cum Hristos a vindecat cândva pe orb trimițându-l să se cufunde în izvorul Siloam, tot așa și acum Fecioara Maria vindecă pe schilozi și pe bolnavi cu un izvor miraculos. Asemenea El, Ea îi denunță pe farisei, iar toate aparițiile Ei repetă cuvintele rostite de Ea la sărbătoarea nunții: „Fă ce îți spune ea! Dacă nu te pocăiești că mergi împotriva Cuvântului Său, vai de tine. Dar roagă-te, El este milostiv și îți va ierta păcatele. Ascultă-l!
Glasul Preasfintei Fecioare tace, dar fara cuvinte continua sa rasuna in sufletele care s-au dedicat slujirii Ei, in lume si in manastire. În mănăstirile carmelite, Ordinul Fecioarei Maria, această voce sună deosebit de clar. Potrivit legendei, însăși Maica Domnului i-a dat noului întemeietor al ordinului, Sf. Lui Simon Stock hainele ordinului, un gaj al milei Ei speciale, făgăduindu-i că focul iadului nu se va atinge pe cel care va fi îngropat în aceste haine. În orice moment, ordinul carmeliților a dat mari sfinți și mistici; în secolul al XIX-lea, înflorește cu o nouă floare luxuriantă și ne dă St. Tereza a Pruncului Hristos (1873-1897). Drumul „micuței Tereze”, acest suflet mare și frumos, este lipsit de elemente supranaturale.

stvennago, mistic. Aceasta este „calea celor mici”, care duce la sfințenie pe nesimțite și în tăcere, calea încrederii copilărești, simplității și detașării; este deosebit de important și necesar pentru oamenii din timpul nostru complex, diferențiat, oameni supraîncărcați și egocentrici. Numele Sf. Tereza a Pruncului Hristos, cu un zâmbet clar, arată cuvintele Evangheliei: „Dacă nu deveniți ca niște copii...” Copilăria spirituală este starea începutului etern în perfecțiune. „Cum

consummaverit homo, tune incipiet” (Ecl. XVIII, 6), „Desăvârșirea unei persoane abia începe” În lumea spirituală nu există finalizare finală, există doar o mișcare eternă înainte, o transformare fără sfârșit.
În Istoria ei a unui suflet, micuța St. Tereza nu vorbește despre viziuni sau extaze, ci doar despre dragostea ei pentru Mântuitor, despre lupta zilnică în numele lui și despre bucuriile renunțării și jertfei. Ea își descrie drumul astfel: „Mântuitorul m-a luat de mână și m-a condus într-o temniță, unde nu este nici frig, nici cald, unde soarele nu strălucește și unde ploaia și vântul nu pătrund - o temniță în care eu nu distinge nimic decât pe jumătate de lumină care vine din ochii în jos ai Feței lui Hristos... Logodnicul meu nu-mi spune nimic și nu-i spun nimic, un singur lucru: că Îl iubesc mai presus de mine... Eu nu vedeți că înaintăm spre scopul călătoriei noastre, căci se întâmplă în subteran; totuși, mi se pare, eu însumi nu știu de ce, că ne apropiem de vârful muntelui.
La întrebarea unei tinere novice încredințate conducerii ei, dacă ar vrea să moară în ziua sărbătorii și după Împărtășanie, ea exclamă: „Să mori după Sfânta Împărtășanie! Într-o vacanță mare! Nu, nu va fi. Sufletele mici nu puteau să mă urmeze. Pe drumul meu mic, se întâmplă doar cele mai obișnuite lucruri. Tot ceea ce fac eu, sufletele mici pot face.” Astfel ea însăși își determină misiunea pe pământ. Cu claritate de gândire și simplitate liberă, ea seamănă cu St. reformatorul ordinului - Tereza Spania, pentru ambele, toate fazele creșterii spirituale se desfășoară pe un fundal invariabil luminos și vesel, care, desigur, nu exclude suferința profundă. „Isus iubește inimile vesele”, spune Sf. Tereza a Pruncului Hristos.
Câțiva ani mai târziu, s-a născut și a murit carmelita de la mănăstirea Dijon, Elisabeta a Sfintei Treimi f1880-1906, care spunea despre ea însăși că misiunea ei în cer va fi aceea de a aduce sufletele la calm interior, ajutându-le să iasă din ei înșiși față de Dumnezeu, astfel încât „a se uni cu El printr-o mișcare simplă și iubitoare” este o sarcină nu mai puțin frumoasă decât „misiunea trandafirilor” a micuței Tereza.

și claritatea formulării depășind-o. Elizabeth St. Treimea este vestitorul noii zile spirituale, ne învață aprofundarea rugăciunii și, prin urmare, are o influență deosebită asupra erei noastre. Viața tânără a „Îngerului Dijon” este la fel de săracă în evenimente ca și viața ilustrei ei surori, dar în interior ea este profundă și înflăcărată. Cursul său mistic este modelat de țărmurile cultului Sfintei Treimi, alese de aceasta ca fir călăuzitor. I s-a părut că însuși numele „Elizabeth”, adică „casa lui Dumnezeu”, i-a destinat calea unei venerații deosebite pentru acest sacrament al credinței. Slujirea Sfintei Treimi și înființarea ei în suflet, închinarea „comunității” – Tatăl și Fiul și Duhul Sfânt din noi – este o trăsătură distinctivă a drumului ei spiritual. Comuniunea vieții dumnezeiești a lui Hristos ne face părtași la culmea ei, sacramentul Sfintei Treimi. Căci „Eu sunt în Tatăl și Tatăl este în Mine” (Ioan XIV:9), iar acolo unde sunt Tatăl și Fiul, acolo este Duhul Sfânt! Astfel, se împlinește făgăduința dată sufletului: „Și Tatăl Meu îl va iubi și Noi vom veni la el și ne vom face sălășluiesc împreună cu el” (Ioan XIV, 23). Nu există întrupare mai desăvârșită a Sfintei Treimi decât Fecioara Maria, această „Sfântă Treime a Templului”, de aceea legătura tinerei călugărițe cu Maica ei Cerească este clară. Crescând pe baza epistolelor Ap. Pavel și Evanghelia după Ioan, învățătura despre

rugăciunea Elisabetei a Sfintei Treimi este cuprinsă în scrisorile ei către rude și prieteni. În cuvinte simple și substanțiale, ea expune gânduri profunde despre esența lucrării de rugăciune. Îndepărtează-te de tine... renunță la tot și retrage-te în adâncul inimii tale, unde locuiește Dumnezeu!.. Vorbește cu El în acea „chilie interioară” la care a chemat Sfânta Ecaterina din Siena. Uită de tine și amintește-ți de Dumnezeu care trăiește în noi, ca în Templul Său... Să realizezi prezența Divinului în adâncul sufletului tău și să acționezi în toate „pentru unul” cu El, și nu pe lângă sau împotriva Lui ! Împărăția lui Dumnezeu este în noi, trebuie doar să „intrăm” în ea! Sufletul nostru posedă „acea esență divină pe care o închină sfinții din ceruri”. În relația cu Domnul, ea recomandă o mare simplitate și, în cuvinte scurte, epuizează esența contemplației, spunând: „Trebuie să ne uităm la El și să tăcem, este atât de simplu!” Două cuvinte: tăcere și iubire epuizează programul spiritual al unui adevărat carmelit.

În zilele noastre, misticismul a încetat să mai fie privilegiul exclusiv al mănăstirilor. Monahismul a ieșit în lume: Ordinul III este din ce în ce mai răspândit și capătă din ce în ce mai multă importanță, secolul al XX-lea este vremea monahismului în lume. Iar mistica a trecut dincolo de zidurile mănăstirii, în sufletele mirenilor, aleși de Duhul Sfânt, cine știe unde este cinstea. Fenomene precum Lucy-Christina, Elizabeth Lesser,

Mary - Antoinette de Geiser, sunt caracteristice acestui timp și câți mistici anonimi și oameni cu o viață extrem de neprihănită se mai pândesc în adâncul vieții noastre complexe și fierbinți, numai Dumnezeu știe.

Sub pseudonimul „Lucy-Christine” a publicat după moarte „Jurnalul spiritual” al acestei femei din societatea franceză, soție iubitoare și mamă exemplară (1844-1908). Etapele vieții ei spirituale trec, invizibile pentru cei dragi, spre însoțirea unei bogate vieți personale și sociale. Credința profundă, activă, pătrunde în toate funcțiile acestei vieți, în care naturalul nu este despărțit de spiritual, temporalul nu vine în contradicție cu eternul. Această viață este un exemplu viu al bisericii a întregii vieți pământești a unei persoane. Lucy-Christina este în permanent contact prietenesc cu „bunul Învățător”; El marchează limitele zelului ei pocăit. El o consolează în momentele de tristețe, o încurajează în momentele de slăbiciune și dezvăluie una după alta înaintea privirii ei admirative secretele lumii divine. Ea vede atributele Divinului în diversitatea a tot ceea ce este pământesc și ceresc, iar această contemplare evocă în sufletul ei o mulțumire neîncetată: „Laus Deo!” Rugăciunea Lucy-Christina către Mântuitorul se împletește cu o rugăciune către Maica Sa. „Întreabă-o”, îi spune Hristos, „să-ți spună secretul ei, cum să-și poarte crucea cu sfințenie. A suferit atât în inima ei feminină, cât și în cea maternă... Ce ai putea să-i spui că nu ar înțelege?

Lucy-Christina este experimentată cu experiență în diverse forme de unire mistică în rugăciune, până la extaz, când conștiința părăsește corpul. Însuși Domnul îi anunță numirea ei: să devină un „canal” al harului Său! El îi promite, rugându-se pentru mântuirea generației moderne, că va fi „indulgător față de cei care trăiesc în acest timp” și îi explică că este în puterea Lui să transforme răul în bine: „Planurile Domnului sunt profund ascunse. de la oameni. El poate lăsa răul să ajungă la proporții extraordinare, și totuși meterezele

păcatului nu vor crește până la misterul milei!” Ce licărire de speranță pentru noi, păcătoșii.
Jurnalul Lucy-Christinei, pe care l-a ținut pentru mărturisitorul ei, este un exemplu de misticism clasic, într-un limbaj clar și curajos, precum gândul ei, aparent crescut la cei mai buni autori . Aceasta este o perlă valoroasă printre documentele mistice ale timpului nostru, un dirijor binecuvântat al iubirii milostive a lui Hristos.
Elizaveta Lesser (1866-1914), o femeie educată, nu este în esență mistică, dar calea ei este ascetică din punct de vedere spiritual și laborioasă în interior, deoarece este atrasă către noi pe baza

din jurnalul ei, este extrem de convingător și instructiv. Ea reușește să dea viață ideii de „actio catholica”, luminând fiecare zi, fiecare pas din interior cu lumina credinței active și influențând creativ pe cei din jur. Ea își aduce zilnic suferința, luptele și singurătatea ei spirituală la altarul iubirii răscumpărătoare pentru sufletele vecinilor și, în primul rând, pentru convertirea religioasă a iubitului ei soț (el s-a convertit după moartea ei, șocat de adevărul că i-a fost dezvăluit prin jurnalul defunctului)....
Mistic bogat înzestrată Marie Antoinette de Geyser, așa-zisa. „Consummata” (finalizată în unitate), o tânără care a crescut numeroși frați și surori, pornește încă de la o vârstă fragedă pe calea unității mistice. (1889-1919). Sănătatea precară nu îi permite să intre într-o mănăstire, dar nici în lume se simte ca o novice carmelită, iar în ultimii ani ai vieții se numește Maria a Sfintei Treimi! Tereza de Lisieux și Elisabeta de Dijon sunt „prietenii” ei spirituali și este atrasă în mod special de acestea din urmă de înțelegerea ei profundă a misterului Treimii. „Consumat” este un suflet apostolic, care arde de zel pentru mântuirea sufletelor: a glorifica, a ispăși, a mulțumi - cuvintele repetate cel mai des de ea. „Contemplarea este rădăcina necesară vieții plantei, apostolatul este înflorirea ei perfectă!” Domeniul principal de activitate al ei îl constituie scrisorile și jurnalele, pline de reflecții teologice într-o formulare clară și profundă, reflectând în același timp toată puterea iubirii și a ascezei sale. Ea are un dar care este deosebit de important pentru epoca noastră - să dezvăluie și să facă tangibilă realitatea invizibilă a lumii superioare. Are acea simplitate spirituală și libertate care sunt daruri ale Duhului Sfânt. De asemenea, crede în misiunea ei de altă lume: „Mi se pare că din ceruri voi atrage suflete la Dumnezeu prin lepădarea de tot ce nu este Dumnezeu \” Alături de Sfânta Treime și Euharistie, cultul ei preferat este Maica Domnului îndurerată. , ": "Ce simplă Sfântă Fecioară!" ea exclamă într-o zi, „atât de simplu încât este mai ușor să o contemplezi decât să vorbești despre Ea, mai ușor să o urmărești decât să explici cum se întâmplă.”
Ea are gânduri strălucitoare, intuiții deosebite. „Mi se pare că la ultima margine a sinelui tău, cazi în Dumnezeu și că aceasta este adevărata sfințenie.” „În adâncul prăpastiei, am găsit unitatea cu Dumnezeu, căci coborând sub mine, m-am cufundat în El... Pentru a rămâne în El, trebuie să se ridice deasupra sau să coboare dedesubt!” Și mai departe, cu inspirație: „Voi semăna iubire, voi semăna chemări supranaturale

nu, vreau să las după mine o urmă luminoasă de adevăr, un foc imens al iubirii divine! La finalul promisiunii: „Nu voi fi mort, voi trăi. Chiar dacă nu simți asta, voi fi cu tine, te voi ajuta.”
Influența unui astfel de suflet asupra oamenilor nu se oprește cu adevărat cu moartea, iar cuvintele arzătoare despre iubire și despre Dumnezeu continuă să trezească și să aprindă inimile.
În 1916, în Mănăstirea Vizita Sfintei Fecioare, de pe lacul Como, monahia Bvnina Consolata a murit la vârsta de 31 de ani, ceea ce înseamnă: milostivă, mângâiată, în pace - Maria Ferrero, - chemată să devină „apostolul lui mila lui Hristos.”
Încă din tinerețe, îndrumarea divină o încurajează la zel, la lupta neobosită cu natura ei. Ea este neobișnuit de ascultătoare de cel mai mic semn al Mântuitorului și foarte umilă, dar principala ei trăsătură distinctivă este blândețea neschimbătoare. Comuniunea mistică a lui Benigni cu Hristos este deosebit de intimă și umană. La voia Stăpânului, ea își notează conversațiile cu El, descriind în mod viu sarcina care i-a fost încredințată și conținând multe revelații frumoase și mângâietoare. Mântuitorul își numește în mod repetat „Ninya” (pruncul): „micul secretar al inimii Sale divine” și „apostolul iubirii Sale pentru oameni”. Ea este „Benjaminul” Său, ei îi revarsă durerea și Singurătatea Sa pe pământ. „De ce rareori pot înzestra sufletul cu daruri supranaturale? Pentru că rareori întâlnesc mortificare și chiar și când caut cu un felinar – rar o găsesc! „Dragă Benigna, dă-mi suflete! Pentru aceasta trebuie să faci sacrificii, trebuie să rămâi într-o stare de sacrificiu. Fără a face nimic, nu se poate câștiga sufletele oamenilor. Am murit pe cruce ca să-i mântuiesc...” „Sufletul nu trebuie să se teamă niciodată de Dumnezeu! Domnul este întotdeauna gata să arate milă. Cea mai mare bucurie a inimii Sale este să-i aducă Tatălui Ceresc cât mai mulți păcătoși.” „Scrie mai departe: Cine vrea să-Mi aducă mare bucurie, să creadă în dragostea Mea; cine vrea să aducă și mai mare bucurie, să creadă și mai mult în ea; cel a cărui credință în iubirea Mea nu cunoaște limite îmi va aduce cea mai mare bucurie.” „Unii încep bine, dar pleacă curând, temându-se de sacrificiu. Sunt ca un om care nu culege un trandafir de frica spinilor. Dragostea adevărată face altfel; văzând un motiv de renunțare, ea se năpustește asupra lui ca pe o pradă, și cu cât este mai intimă, cu cât renunțarea, cunoscută numai de Dumnezeu, este mai plăcută pentru ea. „O dorință fierbinte de a salva suflete mă obligă să caut

oameni care sunt gata să se alăture lucrării iubirii Mele... "" "Be-ninja, apostolul milostivirii Mele, scrieți că vreau ca ei să înțeleagă că Eu sunt pe deplin Iubire și că, îndoindu-se de bunătatea Mea, ei provoacă mari durere pentru inima Mea. Imperfecțiunile sufletului nu Mă sperie dacă nu-i plac. Aceste imperfecțiuni îi vor servi la cât mai mulți pași spre smerenie, încredere și iubire. „Știi al cui suflet se bucură cel mai mult de bunătatea Mea? Cel care este plin de încredere! Ea este hoțul harului Meu.” „Oricât de mari, oricât de groaznice și de nenumărate ar fi păcatele creaturilor Mele, Eu sunt întotdeauna gata nu numai să iert, ci și să le uit dacă păcătosul se întoarce la Mine. Când sufletul se pocăiește și urăște răul pe care a avut ghinionul să-l comită, când îl regretă din adâncul inimii, chiar crezi că n-aș putea uita cruzimea? Inima mea iubitoare tânjește atât de mult după bieții păcătoși, încât, neputând să se înfrâneze, se grăbește să-i întâlnească la primul început al mișcării sufletului către Dumnezeu! Cel mai mare

rău făcut sufletului de diavol constă în îndoiala în care el cufundă sufletul păcatului. În timp ce încrederea încă trăiește în suflet, calea este deschisă pentru ea... „” Oamenii au o părere prea scăzută despre bunătatea lui Dumnezeu, despre compasiunea și dragostea Lui pentru toată creația. Ei îi aplică lui Dumnezeu o scară excesivă de creatură” „Țipă tare, astfel încât toată lumea să poată auzi că îmi este foame și sete, că tânjesc să găsesc acces la inimile oamenilor... Dragostea serafimilor și a sfinților din ceruri este curată și desăvârșită. , dar eu caut iubire pe pamant pentru ca numai pe pamant iubirea este libera^. „Anunț o chemare generală, adun o armată și chem sufletul la luptele dragostei! Cea mai generoasă poziție din linia de luptă.

Niciodată divinul „Sitio!” (sete!) de pe buzele celui răstignit Iubirea nu a răsunat atât de tare printre noi. Chiar înainte de Benigny, multe mângâieri proclamate lumii despre generozitatea de nedescris a inimii Tatălui, despre apropierea Fiului omului de noi - dar cuvintele pe care ea ni le-a transmis în numele Mântuitorului însuși sunt oarecum mai aproape de mintea noastră și inima, și găsiți în ele un răspuns mai direct.incredibila sa simplitate umană. Nu există nici un simbolism aici, aici Hristos vorbește limba noastră, iar cuvintele Sale ne duc până la inimă. Speranța, dorința și vigoarea sunt trezite în noi de vestea bună a iubirii și a iertării, proclamată de blânda fiică a Mariei.

Cuvintele Mântuitorului despre renașterea societății umane prin iubire sunt adresate tuturor prietenilor mistici ai Dumnezeu-om, instrumentele alese ale voinței Sale. Cu cât întunericul necredinței este mai adânc, cu atât mai puternică este răcirea inimii în lume, cu atât mai strălucitor arde focul iubirii mântuitoare, cu atât mai strălucitor da.

Câte din harul ei sunt în suflete purificate, câte astfel de suflete mai cheamă Domnul nostru Iisus Hristos la „purgatoriu în flacăra iubirii Sale curate”!

O astfel de aleasă este Gemma Galgani (Gemma în italiană este o piatră prețioasă!) S-a născut în 1878 în orașul Lucca, și a murit în 1903 „în parfumul sfințeniei”. Acesta este un fel de fenomen mistic, un suflet de o puritate inexprimabilă, copilăresc ingenu, totul dizolvat în dragoste pentru Răstignit. Pe ea zace, parcă, o reflectare a mantalei albastre a Madonei, îmbrățișând maternal copilul ei iubit în momentul în care Îngerul i-a străpuns membrele caste cu cinci săgeți ale iubirii. Unirea extatică cu Dumnezeu a fost o stare obișnuită pentru Gemma, se repeta zilnic și de multe ori pe zi: deodată, în mijlocul conversației, în mijlocul muncii, rămâne nemișcată în poziția în care a găsit-o extazul, și un nepământesc. zâmbetul luminează trăsăturile emoționant de frumoase ale feței ei. În aceste momente ea vorbește cu îngerii sau cu Mântuitorul și imploră convertirea păcătoșilor și mântuirea sufletelor lor. „Săraca Gemma”, după cum semnează ea în scrisorile ei, „a dus o viață săracă din copilărie, plină de greutăți și fapte grele. În ea, inocența fecioara a sufletului este combinată cu focul cu adevărat serafic. Ea arde la propriu, arde cu nerăbdarea divină a iubirii. Convorbirile ei cu Hristos și cu Sfânta Fecioară, pe care ea o numește „mamă” cu afecțiune copilărească, sunt remarcabile prin uimitoarea, de nedescrisă imediatitate și simplitate. Se pare că este doar o oaspete pe pământ și doar acolo, în sfera supramundană, se simte ca acasă. Minunile care o înconjoară nu o încurcă și nici nu o surprind, ea este sigură că acest lucru este inerent tuturor

„creștinilor”! Căile în care Domnul o conduce sunt toate excepționale și extraordinare, în ciuda cererilor ei încăpățânate pentru calea evlaviei obișnuite. Prezența Îngerului ei păzitor vizibilă în mod constant pentru ea, extaze, stigmate, transpirație sângeroasă în timpul agitației emoționale, atacurile diavolului - și printre toate acestea, smerenie care nu bănuiește nimic despre sine și o rugăciune neîncetată în lacrimi pentru iertare. Nu se satură să se pocăiască pentru cea mai mică greșeală, acest suflet de porumbel își plânge cea mai mică imperfecțiune, ca un păcat groaznic care se desparte de Hristos. „Vreau să mă perfecționez, vreau să devin ascultător!” exclamă ea din când în când cu sinceritate fierbinte.
Într-o zi, o val de dragoste o ridică în aer, la Răstignirea sus, pe zid. Într-un acces de dragoste, ea moare. Este imposibil să o descrii în cuvinte pe Gemma Galagani - trebuie să citești

scrisorile ei către mărturisitorul ei, trebuie să simțiți farmecul inexplicabil, muzica cerească a sufletului ei.
În Germania, viața mistică din secolul al XIX-lea este marcată de un fenomen atât de enorm precum Bl. Anna-Katerina Emmerik, stigmatizată și vizionară (1774-1824). Amintirile lui Katherine Emmerich încep din momentul botezului! Sfinții, conduși de Maica Domnului, înconjoară izvorul pruncului ales de Dumnezeu și îl răsplătesc cu daruri din belșug ale Duhului Sfânt. Fecioara Maria o logodește imediat cu Pruncul Hristos. I s-a dat un simț clar despre tot ceea ce este sfințit și legat de Biserică. În imagini miraculoase i se dezvăluie esența vieții bisericești, prezența Divinului în Sfânta Euharistie și strălucirea moaștelor sub altar. Își vede toți strămoșii, până la primii botezați în secolul al VIII-lea sau al IX-lea; printre ele se află călugărițe, necunoscute stigmatizate și un pustnic al vieții sfinte. Pe drumul de întoarcere de la biserică, pe lângă cimitir, i se transmite starea sufletelor după moarte și înainte de înviere, ea distinge între cei îngropați mai multe trupuri sfinte, înconjurate de strălucire.
Fenomenele de ordin supranatural încă din primele zile de viață îi sunt familiare și naturale, la fel ca aerul pe care îl respiri. Participarea la Trupul mistic al lui Hristos este la fel de clar simțită de ea ca și propriii ei membri și, neputând să vorbească încă, ea înțelege deja semnificația sărbătorilor și ritualurilor. Copilărie Bl. Catherine Emmerich este misterioasă și de neînțeles pentru rațiune, la fel ca toată viața ei ulterioară. Dar creștinismul este o religie a supranaturalului!...
În al patrulea an de viață, sub îndrumarea Îngerului Păzitor, care este mereu vizibil alături de ea, începe să practice rugăciunea de noapte, iar când toți cei din jurul ei adorm, se roagă pentru toți cei bolnavi și îndurerați, pentru cei îndurerați. care mor fără pocăință și pier în păcate, pentru prizonieri și înec, despre cei pierduți și naufragiați. Aceste imagini trec înaintea privirii ei spirituale și dau direcție rugăciunii ei. Uneori noaptea, desculță, se plimbă prin cimitir, săvârșind rugăciunea „Calei Crucii”, iar cu brațele întinse în cruce se roagă pentru sufletele suferinde din purgatoriu. Ea aude voci care îi mulțumesc pentru ajutor și vede fețele triste ale oamenilor.
Clarviziunea nu o părăsește niciodată. În timp ce lucrează, ea vede sacramentele credinței, învățăturile Bisericii și toate evenimentele biblice. Oriunde s-ar fi aflat, nu era pe pământ: „Totul aici era un vis vag, confuz; era lumină și adevărul ceresc!”

Celebrul poet romantic, Clemens Brentano, a fost sortit să fie martor la extazele lui Bl. Katerina Emmerich și

cronicar al dezvăluirilor ei. I s-a spus că nimeni înaintea ei nu a posedat darul clarviziunii într-o asemenea măsură și că i-a fost dat nu numai pentru ea, ci de dragul întregii omeniri. Așadar, timp de un număr de ani și până la moartea ei, fericita, la porunca mărturisitorului ei, a împărtășit poetei tot ceea ce privea viața ei spirituală. Îi datorăm cărți despre viața săracă și suferința amară a Domnului nostru Iisus Hristos și a Preacuratei Fecioare Maria, după viziunile Catherine Emmerich. Sub influența a tot ceea ce vedea și auzea la patul bolnavului, șocat până în adâncul sufletului, „pelerinul” (cum îl numea ea pe poet) scrie: „Acum înțeleg ce este Biserica și că ea este incomparabil mai mult decât o simplă colecție de oameni cu gânduri asemănătoare! Da, este Trupul lui Hristos, care este în esență unit cu el, ca Cap al său, și care este în comuniune neîntreruptă cu el. Acum înțeleg ce comori nemăsurate de har și bunătate primește Biserica de la Domnul și că nu pot fi primite decât de la ea!”

Viziunile lui Bl. Katherine Emmerich îmbrățișează întregul cercul festiv al Bisericii, de la Nașterea lui Hristos până la Învierea Sa, împletindu-se și alternând cu viața Maicii Domnului. Ea o vede pe Fecioara Maria nu în timp, ci în veșnicie, în Dumnezeu. Ea își primește contururile de la Preasfânta Treime. Maria este un vas spiritual, un pahar de har, ea este ușa de mireasă către Împărăția lui Dumnezeu! Ca nimeni înaintea ei, Katerina Emmerich, în viziunile ei, ne dezvăluie esența „communio sanctorum”, această legătură constantă și misterioasă dintre noi și sfinți, această responsabilitate reciprocă mistică în lumea spirituală și sensul profund al suferinţă vicariană şi răscumpărătoare.

Ea are viziuni minunate despre Biserica militantă, suferindă și triumfătoare. Principalul dușman al Bisericii, masoneria, ea o caracterizează drept „un singur trup, dar nu în Dumnezeu. Când știința s-a separat de credință, a apărut o unire a acestei biserici fără Mântuitor, „fapte bune” fără credință, o comunitate de drepți necredincioși, o antibiserică, al cărei centru este răutatea, eroarea, minciuna, ipocrizia și slăbiciunea, luând pe masca rea a spiritului vremurilor. Secretul acestei antibiserici constă în absența unui secret.” Această idee a fost confirmată în enciclica papală „Humanum genus”, în 1884.

Viziuni ale Bisericii militante asediată din toate părțile de dușmani prevestesc victoria ei, mulțumită Preasfintei Fecioare: „Iisus Hristos în zilele noastre ajută și dorește să ajute mai ales prin Preacurata Maica Sa Fecioară, aleasă Fiică a Tatălui Ceresc, Mireasă a Duhului Sfânt, Sălașul Treimii!” „Am văzut peste câteva

Lângă Biserică, o Femeie frumoasă, într-o mantie albastră ca cerul larg răspândită, cu o coroană înstelată pe frunte. O strălucire emana din ea și pătrundea din ce în ce mai adânc în întunericul sumbru. Oriunde pătrundea lumina, totul era reînnoit și înflorit. Toți noii apostoli se unesc în această lumină.”

Revelații bl. Katherine Emmerich este remarcabilă pentru bogăția conținutului și a imaginilor. În împletirea polisilabică a evenimentelor lumii, ea surprinde semnificația interioară obligatorie

pe care o vede {„etape pe calea harului de-a lungul întregii istorii a omenirii, până la finalizarea ei cu Ispășirea”. Istoria mistică a lumii în aceste viziuni își dezvăluie esența, ca și marea taină a lucrării răscumpărătoare a iubirii de pe Cruce.

Viața celui mai binecuvântat a fost un martiriu continuu de jertfă amoroasă. Pironita pe un pat plin de jale, stigmatizata, ea indeplineste in spirit munca substitutiva a iubirii rascumparatoare. Într-o viziune, i se arată suferința ei mistică pentru sufletele din purgatoriu, sub forma unei „vie”, pe care i se ordonă să o cultive și să curețe cu propriile mâini. Capul binecuvântat se pleacă sub greutatea unei coroane nevăzute de spini... Din rănile mâinilor și picioarelor ei și dintr-o inimă străpunsă de iubire, curge sânge... pentru Trupul Său, care este Biserica” (Colos. I. , 24)!

Un astfel de suflet „răstignit cu Hristos” (Gal. II, 19-20) a fost și franciscana bavareză, Maria Fidelis Weiss, care a murit cu doar câțiva ani în urmă (1882-1923). Aceasta este o natură profundă și întreagă, una dintre cei care aspiră la cele mai înalte înălțimi ale sfințeniei și nu se pot mulțumi cu mai puțin. În viața Mariei Fidelis (Maria credincioasă!) asceza severă și misticismul sunt strâns legate și se completează reciproc. Ea a trecut prin toate etapele abandonului interior, noaptea întunecată a sufletului, care purifică sufletul cu focul suferinței supranaturale. Teologia mistică ne învață că unii sunt deja aici pe pământ trecând prin purgatoriul lor - acestea sunt acele suflete curajoase care nu se tem de suferință și care, din dragoste pentru Dumnezeu, acceptă cu bucurie toate încercările. Ieșită din flacăra purificatoare reînnoită și temperată, Mary Fidelis a fost ridicată la cel mai înalt nivel al iubirii mistice, „căsătoria mistică”, în care, potrivit Sf. Alphonse Liguori, „sufletul se contopește cu Dumnezeu și, ca un pahar de apă turnat în mare, se dizolvă complet în ea”. De acum înainte, toată suferința ei capătă un caracter substitutiv. Suferința răscumpărătoare este o trăsătură a sfinților noului timp; printre primii nu era atât de clar exprimată. În sufletul Mariei Fidelis „pentru totdeauna

Vinerea Mare și sărbătoarea Învierii, moartea crucii și Paștele Nestricăciunii! În zilele de joi și vineri i se dă contemplarea Patimilor lui Hristos, împreună cu îndurerată Maica Domnului de la poalele Crucii. Chinul spiritual, interior, al Mântuitorului, după ea, depășește nemăsurat pe cel fizic. Ea explică diferența dintre aceasta și etapa anterioară a suferinței la figurat: mai devreme, slujitorul Regelui a fost pedepsit pentru faptele sale rele. Acum este liber și ar fi putut să plece, dar s-a îndrăgostit de Rege și vrea să continue de bună voie să sufere, fie și doar pentru a atrage mai mulți oameni la rege!

În relatările scrise ale Mariei a II-a Fideli cu mărturisitorul ei, sunt pagini minunate despre căi de rugăciune și diferite etape ale iubirii, în profunzime nu mai prejos decât cele mai bune care s-au spus în acest domeniu. Aici este puternic subliniată legătura interioară a iubirii mistice cu misterul Crucii; succesul sufletului pe această cale de rugăciune depinde de adâncimea pătrunderii lui în acest mister. Pentru Maria Fidelis, contemplația și suferința sunt egale în sunet, așa cum egale în sunet sunt suferința și iubirea și, desigur, aceasta nu înseamnă suferință obișnuită și nu sentimentul firesc al iubirii, ci o stare spirituală supranaturală înrădăcinată nu în sentiment, dar în voinţă. La cel mai înalt nivel de contemplare, conștiința și

sentimentele sunt tăcute, iar Mântuitorul însuși creează totul în suflet. Părăsirea lui Dumnezeu este un test dificil experimentat la ultimii pași de curățare. Arderea iubirii din suflet crește treptat, dar Domnul încă se ascunde, aprinzând dorul, dorința și iubirea! Uneori, neputând suporta focul din sufletul ei, Maria Fidelis a fugit în curte, pe coridoare și, ca și Shulamith, „l-a căutat și l-a găsit, l-a chemat și nu i-a răspuns”. (Cântarea V, 6). Primele grade de unitate în dragoste sunt ca sărutul mirilor, aceasta este o atingere, o unire temporară, trecătoare. La cel mai înalt nivel - o uniune de căsătorie încheiată în fața altarului; soții sunt inseparabili, aceasta este posesia, unitatea completă. Pentru a se ridica atât de sus, sufletul trebuie să fie copilăresc de simplu, acesta este principalul lucru. Nu trebuie să ne gândim la misticism, ci la smerenie, simplitate și ascultare, nu să dorești mângâieri, ci suferință, asta este toată esența lor, iar mângâierea sunt doar acele delicatese cu care Mântuitorul ademenește un suflet imatur, slab. În viața lui Mary Fidelis însăși, nu există nici o muncă de imaginație, deloc fantezie. Ea și-a dobândit toate cunoștințele despre viața spirituală doar prin experiență. Imaginile și reprezentările simbolice i se par un pericol și îi avertizează pe începători împotriva cărților care aprind imaginația. Ea este convinsă că literatura mistică este utilă doar pentru lideri, inutilă pentru

suflete mistice și dăunătoare altora, pentru care poate deveni cu ușurință izvor de ispite și iluzii; sufletul riscă să se blocheze în mrejele deșertăciunii și mândriei, se complace cu o curiozitate dăunătoare și vrea să știe prea multe despre sine.
Ea a lăsat învățături ascetice scrise de ea la ordinul mărturisitorului ei pentru uzul surorilor ei mai mici. Gânduri despre curăția inimii, despre smerenia și încrederea copilărească, despre bucuria și detașarea duhovnicească etc., scrise extrem de simplu și viu, cu mare sinceritate și căldură, fără nicio atingere a stilului tradițional monahal. Aici sufletul înțelept și iubitor îi vorbește sufletului. Oricât de simple ar părea aceste învățături, ele cuprind toată învățătura ascetică a Bisericii și, pătrunzând în colțurile secrete ale sufletului, le luminează cu o limpezime plină de har.
Și, în cele din urmă, în zilele noastre - evenimente mistice din Konnersreutg, asupra cărora ochii credincioșilor sunt ațintiți cu speranță, iar pentru necredincioși, materialiști, care au devenit subiect de ceartă. Teresa Neumann s-a născut pe 9 aprilie 1898, în Vinerea Mare. O tânără fată sănătoasă făcea cu ușurință o muncă grea țărănească, avea o credință copilărească și nu ieșea în niciun fel printre semenii ei. În timpul unui incendiu din 1918, în timp ce ajuta la stingere, ea s-a rănit la spate și s-a îmbolnăvit grav. Timp de șase ani a rămas nemișcată, parțial paralizată; la aceasta s-au adăugat orbirea, surditatea la o ureche și escarele și rănile purulente pe piele. În mijlocul tuturor acestor suferințe, ea păstrează spiritul bun și credința în iubirea înțeleaptă a Creatorului. Ea îi scrie mărturisitorului ei: „Prin harul lui Dumnezeu, sunt mulțumit și fericit, mă bucur că Mântuitorul îngăduie mie, făptură nefolositoare, să particip la suferințele Lui. La urma urmei, m-am jertfit Domnului Dumnezeu și cred că El îmi va asculta rugăciunea jalnică și va accepta suferința mea pentru mântuirea aproapelui. Dar vin vindecări miraculoase. Pe 29 aprilie 1923, ziua în care Micuța Tereza, pe care a iubit-o mereu cu drag, a fost declarată binecuvântată, orbirea dispare

fără urmă. Pe 17 mai 1925, în ziua canonizării ei, Sfânta o vindecă de paralizie și răni - Tereza se ridică și poate merge. Ea povestește cum o lumină minunată a strălucit brusc în fața ei - de aici lumina este mult mai strălucitoare decât soarele, este moale, mulțumește și distrează! o voce prietenoasă a întrebat: „Rezl (un diminutiv al Tereza)! Vrei să te faci bine?" - „Nu-mi pasă”, răspunde pacientul, „sănătate, boală sau moarte, după cum vrea Dumnezeu”. Și vocea bună continuă: „Vreau să vă aduc puțină bucurie... Veți mânca mult

suferi, dar nu te teme, eu te-am ajutat pana acum si te voi ajuta pe viitor. Doar suferința salvează oamenii mai mult decât cele mai strălucite predici. Ți se dă să suferi mult timp și niciun doctor nu te va ajuta. Numai prin suferință îți poți manifesta toată credința și chemarea ta de sacrificiu.”
În timpul Postului Mare, ea cade în extaz și primește stigmate. Viziunile Patimilor Domnului se repetă în mod regulat de joi până vineri, în zilele de sărbătoare ea contemplă sacramentele credinței. Din Crăciunul anului 1924 până astăzi, Teresa Neumann nu ia nicio mâncare și se hrănește exclusiv cu Împărtășania. Un control medical strict a stabilit adevărul acestui fapt. Acestea sunt evenimentele care atrag mii de vizitatori în modestul sat Konnersreuth și sunt discutate la nesfârșit de lumea învățată! Toate eforturile sunt nereușite, este imposibil de explicat stigmatizarea prin legi naturale, naturale. După cum a spus cineva, Konnersreuth este începutul unei mari ofensive supranaturale. Sarcina celor stigmatizați din Konnersreuth este să arate lumii încă o dată că există o putere superioară care o controlează; să cheme la contemplarea profundă a Patimilor și rănilor lui Hristos – și, în final, să-i aducă pe oameni la Dumnezeu prin suferința lor. Cum și bl. Katerina Emmerich, Teresa suferă mult pentru sufletele din purgatoriu. Ea vede „figuri slabe de lumină” (în timp ce sfinții sunt transparenți, strălucitori) și aude vocile oamenilor pe care i-a cunoscut în copilărie: „O, Rezl, ei îi spun, de ce ne-ai uitat? Suntem complet abandonați. Ajută-ne, îți vom fi mereu recunoscători.” Tereza se plânge că oamenii se roagă puțin pentru sufletele din purgatoriu, mai ales pentru călugări și preoți, crezând că oricum vor merge în rai! – dar nu este adevărat. Cu cât sufletul a primit mai mult har, cu atât mai mult se va cere de la el după moarte. Calea lui Terezin este calea copilăriei spirituale. Este un copil mare, iubește florile și păsările; în camera ei se află o cușcă cu un canar ciripit vesel: în extazurile jale, pasărea tăce și își pleacă capul cu tristețe! Tereza merge uneori, iar apoi iubita ei oaie albă o însoțește... Dar în centrul tuturor sentimentelor și gândurilor ei stă Hristos. Rugăciunea ei nu este complicată, dar eficientă și deja i-a ajutat pe mulți, i-a vindecat pe mulți și i-a întors pe calea credinței. Existența ei plină de har undeva chiar aici, aproape de noi, ne spune că și noi suntem mădulare ale trupului mistic, al cărui cap este Hristos, încununat cu spini. Poate corpul să se odihnească și să se bucure în timp ce capul său suferă? Apostolul Pavel ne învață altfel; un studiu mai profund și o înțelegere pătrunzătoare a mesajelor sale este o altă sarcină pentru noi!

A existat și o personalitate atât de remarcabilă precum stareța Clara Moes, care a reînviat ordinul dominicanilor, „Ordinul Crinului”, Ordinul Rozariului, închinat Maicii Domnului! Acolo era Martha-Maria

Chambon, cu reverența ei specială pentru urgiile lui Hristos. Și stigmatizate: Louise Lamo, în Belgia, Maria von Merd, în Tirol. Și mulți alți mistici, extaziați și stigmatizați, în secolul al XIX-lea și în zilele noastre. Epoca necredinței se confruntă față în față cu faptul inevitabil al existenței supranaturale. Mântuitorul îi permite cu bunăvoință necredinciosului Tom să-și bage degetele în rănile Lui! Aici sunt indicate doar cele mai importante fenomene care au dat impuls și au deschis noi căi în viața spirituală a secolelor XIX-XX și se încearcă dezvăluirea semnificației interioare de legătură a acestor fenomene, care decurg dintr-o singură sursă comună - fericitul. Sânul Fecioarei Maria.
Elizabeth Belenson.

În captivitatea confuziei filozofice și teologice.
(DESPRE ROZANOV, HEGELS ȘI ȘHESTOV).
„Dumnezeu nu este Dumnezeul celor morți, ci Dumnezeul celor vii”. Aceste cuvinte puternice sunt adesea repetate, dar sensul lor interior nu este perceput în toată măreția și semnificația sa nici de ascultători, nici de vorbitori. El stabilește o legătură secretă, inseparabilă între religie și viață și Dumnezeu și om: o religie care nu spiritualizează și nu dirijează viața umană nu mai este o religie, ci doar vechiul gunoaie de credințe experimentate, care se păstrează în viața mentală numai datorită pasivitate spirituală și slăbiciune logică.Dumnezeu să-i binecuvânteze pe necredincioșii care nu dă celor vii o puternică inspirație pentru îmbunătățirea veșnică a vieții, nu mai este Dumnezeu, ci un fel de formalitate exterioară inutilă și fără sens de înțelegere, un cuvânt, fără sens real, o prejudecată neputincioasă și împietrită a unui trecut învechit... Credința oficială fără fapte însăși îl transformă pe Dumnezeu în cochilie goală, îl face moartă, îl aruncă din viață, ca o cârpă care a slujit deja. Dacă Dumnezeu nu este Dumnezeul morților, ci Dumnezeul celor vii, atunci Biserica nu ar trebui să fie o adunare a morților spirituali și morali, lipsiți de acțiunea vie, ci centrul vieții morale și spirituale a generațiilor în schimbare ale omenirea, căci însăși temelia ființei ei nu este spiritul captivității cimitirului, ci spiritul Viață în clădirea ei neobosită, în veșnica ei străduință activă pentru perfecțiunea divină.
Dar acum se aude un strigăt nebun și sfâșietor de suflet: „Dumnezeu este în sicriu!” Ce cuvinte groaznice! Au fost rostite cu groază și disperare în suflet de unul dintre cei mai profundi gânditori ruși - Vasily Rozanov. Acum, această frază uimitoare este repetată de unul dintre cei mai talentați scriitori ai zilelor noastre, Lev Shestov. „Dumnezeu este mort” – dar cum și prin ce mijloace sunt oamenii vii, creaturi care au supraviețuit Creatorului lor? Tut

Ceva nu este în regula. Dacă cel care a spus că Dumnezeu este Dumnezeul celor vii și nu al morților are dreptate, atunci nu există Dumnezeu fără viață și nu există viață fără Dumnezeu. Cât timp există viață pe pământ, atunci există și Dumnezeu. Nu poți pune un Dumnezeu viu într-un mormânt și dacă El stă cu adevărat acolo, atunci acesta nu mai este zeul celor vii, ci zeul morților.
În general, trebuie spus că Dumnezeu este o idee prea mare, prea cuprinzătoare. Nu se potrivește în fiecare înțelegere cu aceeași întindere și comoditate.Dumnezeu este unul, dar există o mulțime de

moduri de a-L înțelege. Însăși psihologia sentimentului religios se schimbă drastic odată cu dezvoltarea omului. Atât grecii antici, cât și slavii antici aveau proprii lor zei și toți sunt diferiți. Evident, astfel de zei din diferite epoci și culturi sunt la fel de muritori ca epocile și culturile care i-au creat, precum și popoarele și geniile lor care au creat aceste culturi. Rozanov și Shestov sunt oameni de aproximativ aceeași cultură. Amândoi au crescut din aceeași rădăcină puternică a gândirii rusești – de la Dostoievski, dar au crescut și s-au dezvoltat în direcții diferite. Prin urmare, fiecare dintre ei L-a înțeles pe Dumnezeu și un pic diferit. Dumnezeu Rozanov este mai ales, așa cum a scris și a spus el însuși, „paraclisul vieții de familie". Înlănțuit de gândul său la întrebările legate de familie și sex, a avut scoruri mari cu biserica creștină. Ca gânditor intuitiv și persoană dezechilibrată din punct de vedere sexual, el era foarte puțin interesat de considerațiile abstracte ale lui Hegel despre incompatibilitatea atotputerniciei lui Dumnezeu cu ideea necesității logice, nu era deloc stânjenit de incompatibilitatea legilor fizice cu credința în miracole, dar pentru asta a simțit extrem de aprins și a protestat aspru împotriva relațiilor Bisericii cu problemele vieții sexuale și de familie a unei persoane. Respingerea ecleziastică a nelegitimului, repetată în legislația statului, și deseori incitarea fetelor înșelate la crimă, l-a făcut să spună: „Biserica este un criminal" și să o acuze de ură criminală față de viață. Din motive proprii, lupta sa profund morală și profund religioasă împotriva legislației bisericești și de stat cu privire la nașterile nelegitime s-a încheiat cu victorie: în vremea țarismului, sub influența articolelor Rozonov, legislația privind nașterile nelegitime a fost înmuiată semnificativ și acest termen foarte absurd. a fost înlocuită cu expresia „copii nelegitimi".
Toată gândirea lui Rozanov a fost nu numai intuitivă, ci chiar, ca să spunem așa, individual lirică, aproape complet străină de formulele logice abstracte. Ca în sufletul lui, așa și în viața personală, versurile celor mai naivi

iar credința cotidiană care nu se dispută s-a ciocnit catastrofal cu versurile relațiilor de familie. Acesta din urmă a preluat și „ucis" pe tradiționalul, de zi cu zi, Dumnezeu-ortodox bisericesc din inima profund ortodoxului Rozanov. Direcția conservator-tradițională a religiozității lui Rozanov a fost remarcată și glumată într-una dintre poeziile sale pline de umor de Vl. Solovyov, căruia îi plăcea să recite această glumă rimată într-o campanie amicală. Și acest conservator religios și vechi în derâdere, care ar fi compus acatiste pentru sfântul sinod, în dezacorduri fundamentale cu biserica, a ajuns la punctul în care a trimis-o literalmente „la la naiba cu asta."
Considerând genul și familia ca fiind axa întregii vieți lumii și negăsindu-și expresia în idealismul ascetic al creștinismului, în căutările sale religioase s-a repezit de la Evanghelie la Biblie, de la Hristos la Moise, de la Ortodoxie la Iudaism, care este în mare armonie cu elementele lumii: gen și gen, natură și viață. Pentru Rozanov, Dumnezeu nu a murit deloc în formulele abstract-filosofice ale determinismului științific, care exclud posibilitatea unui miracol, ci în întregul sens al vieții omului modern, în îndrumarea practică a acțiunilor și relațiilor sale, în stimularea şi spiritualizarea vieţii sale. El moare în procesul de atrofie morală și spirituală a bisericii noastre: biserica, care a pierdut darul sfânt de îndrumare și predare a

vieții, nu mai devine locuința Dumnezeului celui viu, nu templul Său etern, ci se transformă în ochii lui Rozanov în mormântul magnific al zeului mort. „Dumnezeu în sicriu” este înfricoșător, uimitor, dar nu atât de lipsit de speranță pe cât pare la prima vedere: prin îngroparea zeului mort, Rozanov a slujit pe Dumnezeul viu. A știut să creadă în viața de zi cu zi cu o pisică și o lampă, dar tocmai pentru că a simțit acut neadevărul crud al atitudinii bisericești tradiționale față de copii, dragoste și familie, el, ca un laic răzvrătit, iubind activ biserica natală și ideologic. credincioasă ea, a eliberat-o de păcatul pruncuciderii, la care au participat involuntar toți ierarhii pasivi-credincioși și indiferenți moral față de subiectul credinței lor. Este timpul să înțelegem că împreună cu tradițiile învechite, împreună cu credințele care contrazic faptele și legile științifice, nu Dumnezeu moare, ci doar ceea ce era fals și pieritor în înțelegerea noastră despre Dumnezeu. Inteligența otrăvitoare a lui Voltaire este teribilă numai pentru prejudecăți absurde, dar este complet neputincioasă să zdruncine chiar și cea mai mică formulă matematică, cu atât mai puțin marele adevăr care stă la baza conștiinței. Știința nu este un dușman al religiei, ci doar un dușman al ideilor religioase.

rațiunea, dar amestecarea religiei cu prejudecăți și a lui Dumnezeu cu credințe și idei evident absurde nu este recomandată tocmai din respect pentru Dumnezeu și religie. Critica logică liberă eliberează doar viziunea noastră interioară de născocirile întunecate și naive ale ignoranței umane care întunecă fața lui Dumnezeu. Chiar dacă toate templele, toate altarele și altarele pământului se prăbușesc sub loviturile lui - chiar și atunci, stând pe ruinele templelor căzute, vom exclama: Dumnezeu Nemuritor trăiește, care a pus în sufletele omenești o sete de nepotolită. adevărul, căci El Însuși este adevărul atotcuprinzător al ființei și al conștiinței și trăiește în noi tocmai ca nevoia supremă a sufletului uman „în Adevărul etern și nestingherit”.
Shestov, ca gânditor, abordează aceste întrebări dintr-un unghi complet diferit. El duce aproape treizeci de ani de război cu raționalismul și, înțelegându-l pe Rozanov din punctul său de vedere personal, îi atribuie în mod greșit motive pur raționaliste, tipic hegeliane, de rupere de biserică: dacă există știință, logică, necesitate de fier și o masă de înmulțire cu o concluzie indispensabilă că de două ori doi este patru, în viață pur și simplu nu mai este loc pentru o minune și, fără o minune, nu există Dumnezeu. Aceasta este argumentarea obișnuită a ateismului raționalist, repetată în articolul lui Shestov. Pentru el, matematica exclude complet religia. Acolo unde crește conștiința logică, acolo unde sunt cunoscute conexiuni obiective și corelații ale fenomenelor, acolo credința în Providență moare și sentimentul religios dispare. Chiar așa? Este religia într-adevăr doar rodul întunericului și al ignoranței? Prin ce minune, așadar, această matematică cea mai ucidetoare a lui Dumnezeu a coexistat perfect cu religia în sufletele unor genii matematici atât de mari precum Newton și Pascal, care probabil cunoșteau bine tabelul de înmulțire urat al lui Shestov? Ideea Infinitului, hrănită tocmai în adâncul gândirii matematice, i-a apropiat mai mult decât orice de conceptul de Dumnezeu, deși în același timp dădea, este adevărat, o aromă deosebită, pur contemplativă, religiei lor. stări de spirit. Contrar tuturor asigurărilor lui Shestov, Dumnezeul lui Pascal și Newton nu era chiar același cu Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacov: ei nu mai vedeau în el doar o

mână dreaptă atotputernică, când dăruind cu generozitate, când pedepsește crunt, ei. nu și-au limitat atitudinea față de El la imnurile noastre – „Dă-ne” și „Miluiește-ne” – și au găsit în contemplația religioasă satisfacerea celor mai profunde cereri ale conștiinței lor. Din reprezentarea elementar-creatură

lenija despre Dumnezeu au trecut la reprezentare intelectuală și umană. El nu mai era pentru ei „Domnul pântecii”, ci „Domnul eternității”. Shestov susține caracterizarea sa ateă a raționalismului cu un fragment lung și foarte convingător din Hegel. Hegel a jucat cu siguranță un rol uriaș în dezvoltarea gândirii științifice cu teoria dialectică a evoluției, care s-a reflectat în toate domeniile cunoașterii umane, dar înțelegerea sa despre religie cu greu poate pretinde o mare profunzime.pentru un filosof atât de mare, poate, puțin. frivol. Toate argumentele sale se bazează pe aceeași teză: „religia este de neconceput fără un miracol, un miracol este de neconceput sub dominația necesității logice. Întrucât legalitatea și necesitatea domnesc fără excepție, nu mai rămâne nimic de făcut decât să-L ducă pe Dumnezeu la cimitir sau să-l predea în viață arhivelor.
Aici atât conceptul de Dumnezeu, cât și conceptul de minune sunt interpretate la fel de naiv. A-i opune lui Dumnezeu necesitatea este la fel de ilogic ca a-i opune legea legiuitorului și a crede că, din moment ce statul de drept domnește în viață, atunci conducătorul suprem al țării a fost deja desființat, ca fiind complet inutil. Atât voința lui Dumnezeu, cât și voința legiuitorului suprem se manifestă nu în încălcarea ordinii, ci tocmai în instaurarea acesteia. Din acest punct de vedere, un miracol nu este deloc o încălcare a legilor naturii, ci doar expunerea legilor superioare ale universului care ne sunt încă necunoscute. Toate minunile lui Hristos, începând cu Învierea lui Lazăr, vederea orbilor și vindecarea paraliticilor, sunt reduse la puterea credinței, adică voința și gândirea intensă a omului asupra materiei, se raportează la un domeniul relației dintre spirit și materie, forțe tehnice și fizice. Într-o ființă atât de infinit spiritualizată precum Hristos, această putere a spiritului era, de asemenea, nelimitată. Niciuna dintre miracolele Sale, desigur, nu a încălcat legile naturii, ele doar au demonstrat și dezvăluit noi forțe ale naturii umane, încă necunoscute nouă. Acum, două mii de ani mai târziu, ele sunt studiate în clinicile lui Charcot, iar unele dintre așa-numitele miracole biblice sunt deja repetate în cadrul unor experimente de laborator riguros verificate. Este absurd să strigi că Dumnezeu a murit și acum nu există minuni: dimpotrivă, sunt mult mai multe în zilele noastre, doar că nu le mai numim minuni, ci cuceriri ale cunoașterii umane extinse. Dar, odată cu creșterea și dezvoltarea cunoștințelor, care a făcut posibil să zburați deasupra norilor, să vorbiți la un telefon fără fir timp de mii de mile și alte curiozități tehnice.

căci orice minte gânditoare și critică, toată știința, toată viața, toată ființa universului începe să pară un miracol continuu. Odată cu creșterea cu adevărat gigantică a științei aplicate, sentimentul religios al omului nu este deloc distrus, ci doar devine din ce în ce mai sintetic. Ea crește și se adâncește odată cu cunoașterea lumii, îmbrățișând simultan atât rezultatele finale ale cunoașterii, cât și, în paralel cu acestea, limitele crescânde ale incognoscibilului.

S-au scris și spus multe despre Dumnezeu. Teologia dogmatică a Evului Mediu a dovedit existența lui Dumnezeu prin perfecțiunea Sa și, la fel de ușor, a dedus perfecțiunea Sa din existența Sa. Pentru slava lui Dumnezeu, logica umană a fost adesea violată, s-a vărsat sânge uman, s-au spus multe absurdități, s-au comis multe orori sălbatice, multe violențe asupra spiritului. Si ce? Chiar și fiind călcat și răstignit în fiecare oră de limitările înțelegerii umane, Dumnezeu încă nu moare, ci trăiește pentru totdeauna în adâncurile conștiinței și rațiunii umane. Ce este Dumnezeu? Pentru fiecare persoană vie spirituală, acesta este un centru viu și unitatea întregii sale înțelegeri a lumii, acel nod principal în care toate impresiile, acțiunile, faptele, gândurile, dorințele și aspirațiile noastre sunt indisolubil legate și primesc o unitate holistică. Acesta este un singur principiu fundamental al ființei, al conștiinței și al moralității. Scoate-o din sufletul unei persoane și toate gândurile și senzațiile sale își vor pierde imediat centrul unificator, devin incoerente și deconectate, iar viața ta spirituală se va transforma într-un haos delirant dureros.
Fiecare persoană, ca un singur organism, reprezintă o anumită unitate fizică și, prin însăși natura sa, se străduiește în mod natural și spontan și să realizeze unitatea psihică, al cărei instrument activ este, în primul rând, logica noastră, care nu tolerează niciun fel de internă. contradicții, - apoi știința exactă construită pe logică și pe o filozofie care unește concluziile tuturor științelor. Cu toate acestea, este foarte dificil să se realizeze o unitate completă a înțelegerii lumii în mod logic. Ea strălucește în față doar ca problemă supremă a cunoașterii, ca ideal îndepărtat al viitorului, dar toți trebuie să trăim în prezent în prezența resurselor cognitive ale acestei epoci, care nu pot da un răspuns exact la toate întrebările mintea. Dar din moment ce este încă infinit de dureros și chiar imposibil din punct de vedere psihologic să trăiești fără o unitate de înțelegere, în cele din urmă această nevoie supremă de unitate omenirea în toate timpurile și epocile satisfăcute într-un mod intuitiv - și această intuiție religios-filosofică, în care „Eu „am amestecat armonios

comunică cu lumea exterioară, această unitate universală universal perceptibilă, simțită direct de mulți, este numită Dumnezeu. Conceptul despre El, tocmai datorită amplorii și comprehensiunii sale, dacă nu în mod logic, atunci din punct de vedere psihologic a stat la baza tuturor celorlalte concepte, se află la începutul și la sfârșitul fiecărei căi. Este atât prima cauză a ființei, cât și ultimul scop al vieții umane, ultima problemă a conștiinței umane. Oricât de diferite sunt ideile religioase ale oamenilor, dar pentru fiecare persoană religioasă Dumnezeu este baza conștiinței, baza moralității și baza ființei. Ea personifică Mintea vie a Universului, logica absolută a tot ceea ce există, combinația sintetică a tot ceea ce este în noi și în afara noastră. Pentru a determina orbita corpurilor cerești și momentul apariției unui fel de cometă, astronomii stau de ani de zile la calculele celor mai complexe ecuații. Dar Natura materială presupusă oarbă și lipsită de orice intelect nu rezolvă oare toate aceste ecuații ale mecanicii matematice la un moment dat și, mai mult, cu o acuratețe necondiționată? Nu sunt ele hotărâte și predeterminate de ei înșiși pentru tot timpul și pentru toate cazurile în însuși mecanismul fenomenelor obiective și în legătura lor reciprocă cauzal-logică? Geniul uman și cunoașterea umană sunt doar o abordare timidă a

înțelepciunii absolute a ființei. A gândi înseamnă a simți și a reflecta construcția acestui principiu creativ universal activ al gândirii logice, a-l contempla atât în sine, cât și în lumea obiectivă înconjurătoare. Prin urmare, Aristotel spunea că o persoană care gândește nu mai este doar o persoană, ci ceva nemăsurat de mai înalt, iar comentatorul său arab Averoes, acuzat de fanatici de necredință și blasfemie, nu distingea deloc reflecția științifică de contemplația religioasă: orice reflecție, fiecare studiul Naturii scufundă mintea în infinitul creativității lumii și devine o glorificare prin rugăciune a Creatorului. Dintre toate definițiile despre Dumnezeu pe care le-am auzit, cel mai mult m-a frapat formula dată de înțeleptul semi-mitic al celei mai profunde antichități – Hermes: „Dumnezeu este totalitatea (sinteza?) tuturor antinomiilor”. Cu aceste trei cuvinte, din întunericul secolelor, a exprimat mai profund și mai deplin psihologia sentimentului religios al modernității decât toată literatura noastră filozofică și teologică, inclusiv chiar și cartea prof. Butru.

Greșeala de bază a întregii literaturi filozofice și teologice moderne este că s-a concentrat foarte puțin pe antinomiile conștiinței umane dezvoltate de Kant în Critica rațiunii pure. Curiozitate

nu numai că definiția hermessiană a lui Dumnezeu este opusă, ca și cum ar fi anticipat aceasta, cea mai importantă lucrare a lui Kant, și este construită logic pe ea. Necesitatea înțelegerii mistice decurge în mod logic din imposibilitatea completă a unei cunoașteri a simțului experiențial complet și armonios. Dacă o persoană ar fi capabilă să înțeleagă întregul Univers cu gândul său, nu ar mai fi nevoie de Dumnezeu pentru el, deoarece chiar în actul cunoașterii sale s-ar contopi cu principiul spiritual al lumii fizice și ar deveni el însuși Dumnezeu. aceeași știință care ne face regi ai Naturii, află că multe forțe fizice, precum magnetismul, razele extreme ale spectrului solar, notele extreme ale registrului sonor, curenții electrici prea puternici și prea slabi etc., etc. , nu sunt prinse în niciun fel și nu sunt simțite deloc de simțurile noastre - prin auz, văz și atingere, etc. Din transformarea continuă a energiei lumii, percepem doar momente separate. Prin urmare, o realitate unică și continuă în percepția noastră senzorială devine deja discontinuă și fragmentată în impresii separate, în fenomene fragmentare pe care trebuie să le conectăm și să le unim logic. Această fragmentare intermitentă a percepției cinci-senzoriale este astfel umplută de gândirea noastră logic abstractă sau intuitivă, care devine, parcă, a șasea (și, în același timp, principala) resursă pentru cunoașterea realității, propria ta Minte și infinit. realitate obiectivă îngustă...

Din acea nelimitare a percepțiilor senzoriale rezultă concluzia imuabilă că ființa obiectivă exterioară se dovedește a fi nemăsurat mai largă decât cercul îngust de senzații accesibil nouă. Întreaga noastră lume sensibilă este doar o particulă nesemnificativ de mică a Ființei imperceptibile din punct de vedere fizic. În măsura în care cunoașterea ei se bazează pe experiența noastră senzorială și pe observația directă, suntem condamnați de însăși structura sistemului nostru nervos să judecăm întregul mare și necunoscut după această parte nesemnificativ de mică. Suntem înconjurați din toate părțile, ca un prizonier de zidurile unei închisori, de o Realitate invizibilă, imperceptibilă și senzual de necunoscut. Astfel, știința experimentală însăși indică atât limitele, cât și limitele cunoașterii senzoriale experimentale și vorbește despre nelimitarea incognoscibilului.

Cu toate acestea, chiar și în aceste limite teribil de restrânse, cunoașterea noastră senzorială se dovedește a fi interioară

la structura sa logic de nesuportat: pe măsură ce mintea se dezvoltă și se adâncește, o persoană începe din ce în ce mai dureros să-și simtă neputința completă și contradicțiile ireconciliabile. De exemplu, legea cauzalității care stă la baza tuturor științelor naturii ne obligă să căutăm prima cauză a tuturor fenomenelor și, în același timp, logic nu admite o astfel de primă cauză, pentru că ea ar fi ea însăși fără cauză și, în consecință, prin însăși ei fiinţa ar răsturna întreaga lege. În același mod, conceptul de divizibilitate ne obligă să împărțim materia în atomi indivizibili și, în același timp, nu ne permite să ne imaginăm o particulă care nu ar putea fi divizată mental în părți și mai mici. Procesul de înmulțire și împărțire crește cu fiecare unitate adăugată la factor și la numitor și, deoarece seria numerelor este infinită, nu există limită și nici divizibilitate. Odată cu divizibilitatea infinită a spațiului și timpului, mișcarea apare ca o serie nesfârșită de puncte de odihnă și devine absolut de neînțeles, și totuși întreaga noastră realitate senzorială este redusă la mișcare: La baza tuturor conceptelor finite stă o infinitate de neînțeles pentru noi și le conduce. la absurd. Și astfel, tocmai pe astfel de absurdități și contradicții se dovedește a fi construită întreaga noastră înțelegere senzorio-empirica a realității care ne înconjoară, țesută din senzații exterioare.
Pe aceste contradicții interne ale rațiunii, filosoful grec antic Zeno și-a construit paradoxurile uimitoare, dar cel mai mare filozof al erei noastre, Emmanuel Kant, le-a dat o dezvoltare schematică. Cu toate acestea, dând o formulă exactă pentru principalele antinomii ale conștiinței, el nu a tras toate concluziile care decurg din ele și nu a evaluat semnificația lor mondială în istoria ulterioară a gândirii umane, în întreaga evoluție ulterioară și soarta viitoare a omenirii. . Între timp, acest miracol al analizei filozofice critice rafinate este plin de o trăsătură fatală: ucide gândirea umană care a dat naștere acesteia. O persoană care este conștientă de contradicția internă a gândirii sale, de neputința și inutilitatea sa deplină, nu mai poate continua să gândească, poate înțelege un singur lucru - că nu înțelege absolut nimic nici în sine, nici în lumea din jurul său. Antinomiile kantiene duc la autonegarea întregii noastre conștiințe logice sau, mai precis, senzual-empirice. Acesta este fie sfârșitul și moartea, fie începutul a ceva complet nou - o ușă deschisă către o altă lume mentală, o trecere într-o altă conștiință a lumii, într-o nouă fază a ființei.
Urmând același drum al introspecției dialectice,

marele profesor al Orientului, Buddha și-a încheiat înțelepciunea propovăduind scepticismul fără fund - „negarea oricărei tăgăduiri și negația oricărei afirmații” și a plonjat viu în Nirvana. Judecând după Confesiuni, Buddha nostru european, Lev Tolstoi, a trăit și el aceeași groază. Dar din autonegarea gândirii senzoriale-empirice decurge logic negarea vieții senzorio-empirice și negația întregii realități senzoriale-empirice. Orientul și Buddha, respingând această lume senzuală și conștiința construită pe datele senzuale, și-au găsit adăpost în Nirvana, în ideea unei ființe suprasensibile. Dar întregul Occident senzual, saturat în toate de empirism, neimaginându-și nicio

altă realitate decât cea vizibilă și tangibilă, nu cunoaște Nirvana. În afara lumii senzuale a senzațiilor și a activității sale de viață extrem de senzuale, el vede doar pereții unui cimitir sau gura căscată a unui crematoriu, un abis întunecat al ființei, un fel de abis negru fără capăt și margini, care insuflă groază înfricoșătoare în sufletul lui. Așadar, în condiții occidentale, din scepticism extrem, s-au născut filosofia dezastruoasă a tristeții lumii, sinuciderea epidemică a tinerilor în căutarea spirituală, poezia sumbră a bironismului și dezechilibrul tragic al nietzscheanismului neliniștit spiritual.
Tolstoi, ca un geniu rus, conform elementelor vieții sale mentale interioare, era doar jumătate european, în timp ce cealaltă jumătate a sufletului său, ca un scit sălbatic, a călcat în picioare toată civilizația occidentală și s-a învecinat cu lumea răsăriteană. Prin urmare, pentru el, ca și pentru Buddha, din momentul tăgăduirii de sine a conștiinței senzoriale-empirice a început tranziția către o altă conștiință, în esență mistică sau semi-mistică, către o înțelegere suprasensibilă și supra-individuală a ambelor. pe sine și universul .
În această înțelegere superioară, atât Buddha, cât și Tolstoi, în diferite grade și cu diferite grade de integritate, după moartea lor spirituală, și-au găsit învierea spirituală și, odată cu aceasta, rezolvarea antinomiilor până acum insolubile. Astfel, formula înțeleptului antic semi-mitic, născut în vremuri necunoscute, îmbrățișează nu numai întreaga tragedie a gândirii europene moderne, ci chiar prezice rezultatul viitor al acestei tragedii mondiale - rezolvarea antinomiilor conștiinței individuale senzual empirice. în stadiul cel mai înalt al conștiinței mistice, suprasensibile și supraindividuale.
**♦
Într-o întâmplare ciudată, aceste concluzii și consecințe colosale ale antinomiilor, prevăzute de Hermess,

a rămas, parcă, ascuns de Kant însuși. Kant credea sincer că dacă nu depășim linia interzisă și ne limităm doar la reducerea la unitatea fenomenelor senzoriale percepute direct, fără a încălca cunoașterea esențelor incognoscibile care se află în spatele lor, atunci vom trăi într-o lume cu antinomii, ca și cu vecinii buni și nu vor umbri deloc gândirea noastră logică și nici existența noastră fericită în lume. În această concluzie el a greșit fundamental împotriva adevărului și chiar împotriva logicii. Aproape toate antinomiile kantiene sunt de aceeași origine: toate se nasc din contradicțiile minții noastre senzuale finite cu conceptul de infinit și nu se găsesc deloc în încercările îndrăznețe de a privi dincolo de real, ci în orice încercare de a imagina acest lucru. lumea ca un întreg unic.
„Lumea trebuie să aibă un început în spațiu și timp, altfel nu ar fi întreagă”, argumentează Kant. - Dar este imposibil să ne gândim la începutul sau sfârșitul spațiului și timpului, deoarece fiecare punct este gândit doar în raport cu un alt punct. — Lumea trebuie să fie formată din părți (atomi sau monade) care nu mai pot fi împărțite, pentru că altfel însumarea părților nu s-ar putea termina niciodată. Dar tot ceea ce ne putem imagina este divizibil și ne putem gândi la fiecare corp împărțit în părți mai mici. - O serie de cauze trebuie să aibă un prim membru, deoarece într-un astfel de (singur) caz lumea va fi un sistem complet și va fi posibilă o explicație cauzală completă a tuturor fenomenelor. Dar asumarea unei prime cauze este contrară legii

cauzalității, pentru că această primă cauză ar fi ea însăși fără cauză”
(„Critica rațiunii pure”),
După cum puteți vedea, cu toate aceste antinomii, Kant însuși nu face
nicio încercare de a depăși limitele experienței senzoriale, ci se
străduiește doar să o aducă la unitatea logică și de fiecare dată
întâlnește contradicții interne ireconciliabile ale sale de bază,
complet reale. idei și concepte de spațiu, timp, despre divizibilitate,
despre cauzalitate și πρ.,τ.β. Cu privire la această lume reală
senzuală, El a formulat doar cu acuratețe contradicțiile de bază ale
minții umane, dar nu a aflat sursa lor psihologică, nu a ajuns la
rădăcina lor și, prin urmare, în mod firesc, nu a subestimat
consecințele lor fatale în întregime. evoluția ulterioară a omenirii.
Lista tristă a antinomiilor kantiene ar trebui completată cu antinomia
scopului: o persoană conștientă nu poate trăi fără un scop, dar de
îndată ce își găsește acest ultim scop al existenței sale,

devine imediat fără scop, iar în același timp viața noastră devine
goală, întunecată, mizerabilă și lipsită de sens, pentru o persoană
conștientă, incapabilă de acțiuni fără scop, deja imposibile
psihologic. Acest proces tragic de tăgăduire intelectuală de sine și
autodistrugere a unei personalități conștiente a fost descris de
Tolstoi în Confesiunile sale cu o veridicitate uimitoare.
Dacă toate celelalte antinomii vorbesc doar în domeniul gândirii
abstracte, accesibilă doar filosofilor, atunci această ultimă
antinomie, dimpotrivă, își aruncă înțepătura mortală în chiar inima
vieții practice, active și distruge complet capacitatea de a trăi în
fiecare. persoană care raționează constant. Deschiderea contradicțiilor
interioare ale conștiinței nu face astfel imposibilă nici gândul, nici
viața, nu lasă alt rezultat decât tăgăduirea de sine spirituală și
sinuciderea fizică. Dar pe un rezultat atât de trist al creativității
filozofice, umanitatea, desigur, nu poate fi în niciun caz împăcată și
calmată. Aceasta ne face să vedem în antinomii nu numai sfârșitul
firesc al vechii conștiințe senzoriale-empirice, ci și începutul uneia
noi, mai ample, înlocuindu-l cu conștiința real-mistică. Agonia
dureroasă, zguduitoare de lume a primului, fără îndoială, este deja
plină de concepția și nașterea celui de-al doilea. Gândirea umană în
general înaintează numai prin conștiința propriilor sale contradicții.
Contradicțiile, dezvăluite în mod strălucit de Kant, sunt mai profunde
și mai grandioase decât toate celelalte, ceea ce înseamnă că ar trebui
să dea un impuls puternic răsturnării colosale a conștiinței umane.
Pentru a dobândi orice fel de unitate de înțelegere, este necesar în
primul rând să reconciliăm conștiința noastră finită cu infinitul care
stă la baza conceptelor sale, iar înțelegerea Infinitului este
accesibilă unei persoane aflate într-o stare extatic-mistică. Aceasta
înseamnă că misticismul în sine este unul dintre elementele necesare
ale cunoașterii, instrumentul și metoda sa specială, deoarece, de fapt,
nu este altceva decât o sursă a unui fel de percepții directe
suprasenzoriale, sau mai precis, suprasenzoriale-senzoriale. . Plotin
le numește viziune interioară, „văzând cu ochii închiși”. Legitimitatea
și semnificația acestui tip de percepții interioare directe au fost
recunoscute chiar și de un gânditor atât de pozitiv ca Avenarius.
Cunoașterea adevărată, fără îndoială, ar trebui să acopere nu numai
experiența exterioară, ci și cea internă a unei persoane, prin urmare,

în niciun caz nu poate nega această contemplare mistică, ci trebuie să se străduiască să armonizeze.

cuvați-le cu datele percepției senzoriale. Și, într-adevăr, tocmai în plinătatea inspirației sale filozofice și în autocritica sa logică îi conduce pe oameni care raționează în mod constant nu la negarea misticismului, ci la negarea metodelor și sistemelor clar unilaterale care ne formulează senzoriale. conștiința empirică, care se degradează în interior și moare în această descompunere logică: ca înconjurată de cărbuni aprinși ai unui scorpion, gândul nostru, negăsind nicio ieșire logică din cercul vicios al contradicțiilor ireconciliabile, își afundă înțepătura critică în propriul piept și își încheie. evoluţie prin negarea de sine. Senzația infinit de dureroasă a contradicțiilor interne ale conștiinței senzuale, care transformă atât viața, cât și lumea, și pe noi înșine într-un fel de absurditate grandioasă, într-un nonsens cosmic fără speranță, marchează apropierea umanității de o nouă fază de dezvoltare spirituală, în care misticismul în mod logic. fuzionează cu realitatea. De aceea, adevărata religiozitate vede în știință, filozofie și matematică nu un dușman și un rival, ci un cel mai bun prieten și un adevărat aliat, chiar mai mult decât atât: le privește ca pe propria sa avangarda. În măsura în care universitățile și academiile sunt într-adevăr temple ale gândirii creatoare care se străduiesc spontan spre unitatea înțelegerii lumii, ele însele ridică altare și biserici în sufletele oamenilor, unde se înalță imnuri de rugăciune către Unul.
De unde vine iluzia discordiei metodologice reciproce și a luptei? Sursa ei este dublă: pe de o parte, dogmatismul religios fanatic, care nu permite nici un raționament, și, pe de altă parte, rutina științifică neinspirată de creativitate, la fel ca auto-orbirea dogmatică a micului raționament îngust profesioniștii cunoașterii. În esență, Șestov își duce războiul de treizeci de ani deloc împotriva științei și a rațiunii, ci numai împotriva dogmatismului stupid al preoților lor, împotriva întunericului egiptean al semi-iluminismului vulgarizat, împotriva nesemnificației și minciunilor semi-cunoașterii încrezătoare în sine. . În protestele sale uneori naive împotriva tablei înmulțirii se ascunde o semnificație profundă: luminând și comentând pe Dostoievski, el dezvăluie cititorului antinomismul ireconciliabil al gândirii umane, a cărui întreagă profunzime a simțit-o mai profund și a exprimat-o mai viu strălucitul nostru psiholog. decât Kant și toată filozofia europeană. Dar, începând cu antinomianismul conceptelor morale ale eroilor săi - Raskolnikov, Karamazov etc. - Dostoievski nu se termină cu ea, dar trecând-o, ca fază cea mai dureroasă și tragică a dezvoltării interne a sufletului uman, se încheie. cu un foc

propovăduind o singură bază mistică și moralitate, și viață și înțelegere. Analizând și sfințindu-l pe Dostoievski, Șestov, însă, nu-l urmărește până la capăt și, parcă, se blochează undeva la mijlocul drumului. Poate că, din motive de tactici literare fin calculate, el se limitează la o singură negare a cunoașterii umane antinomice, dar fără avântul extativ-mistic care să conducă la renaștere. Această reticență cronică, această jumătate de inimă și incompletitudine a procesului gândirii sale îl fac pe Shestov mult mai legat de Nitche decât de Dostoievski. Scrie extrem de puternic și convingător, adesea chiar

captivant de frumos, dar până la urmă își lasă mereu cititorul fără nimic: luând știința, discreditând rațiunea, nu dă nimic altceva în schimb. Rezultatul este o singură analiză fără sinteză, raționament fără o concluzie finală, o boală gravă a spiritului fără perspectiva redresării. Contradicțiile relevate nu găsesc împăcare, antinomiile de bază clar expuse rămân fără nicio soluție. Se pare că știința l-a ruinat pe Dumnezeu, iar Shestov a distrus știința, dar nu l-a înviat pe Dumnezeu. Drept urmare, în locul oricărei perspective a unei vieți conștiente, dacă nu prin credință, atunci măcar printr-un gând abstract, există deja nu unul, ci două morminte întregi maiestuoase pline de duhoarea sufocantă a decăderii.
Și aceasta este o mare greșeală, o minciună amară, pentru că același Dostoievski, în numele căruia și autoritate operează sistematic Șestov, a depășit antinomiile, și-a găsit soluția în misticismul lui Hristos și ne cheamă deloc la duhoare și corupție, ci la învierea spirituală și viața, - viața, înțeleasă cumva diferit, iluminată în interior și în înțelegerea ei iluminată cu adevărat fără sfârșit.
Ippolit Hofstetter -

cărți noi.
G. V. Florovsky. Părinții răsăriteni ai secolului al IV-lea. Paris, 1931.
Cartea tocmai publicată de Prof. G. V. Florovsky reprezintă doar o parte din marea lucrare pe care a conceput-o despre patrologie, care a menit să cuprindă întreaga istorie a teologiei patristice. Judecând după partea care este tipărită, opera lui G.V. Florovsky nu se pretinde a fi o cercetare, dar arată o mare independență și cunoștințe solide. Autorul posedă materialul în totalitate, oferă caracteristici complete și clare ale teologilor secolului al IV-lea, cu dragoste, iar uneori cu entuziasm, introduce cititorul în viața personală a Părinților Bisericii pe care îi studiază. Aflându-se mereu la apogeul problemelor cu care trebuie să se confrunte, GV Florovsky atinge adesea simplitate și claritate extremă în prezentare. Însăși metoda pe care o adoptă aduce în prim-plan individualitatea unui sau aceluia teolog, ceea ce face ca expunerea ideilor să fie mai accesibilă și, de asemenea, mai individuală. Acesta este marele merit al cărții analizate - cititorul, făcând cunoștință cu ea, păstrează o idee distinctă și clară despre Părinții Bisericii individuali. G. V. Florovsky a reușit cel mai mult la capitolul dedicat Sf. Ioan Gură de Aur: a fost scrisă cu atâta entuziasm, cu atâta înțelegere profundă și în același timp cu atâta claritate încât imaginea Sf. Ioan Gură de Aur și părerile sale vin în față cu o forță extraordinară.
Dar metoda adoptată de G. V. Florovsky conține și limitele ei. Dezvoltarea creativității teologice este prea accentuată de el în aspectul personal al teologilor și, prin urmare, dialectica ideilor teologice nu iese suficient în față - de multe ori chiar poate părea că autorul nu vrea să observe, nu vrea să oprească atenția cititorului asupra ei. Aceasta lasă o impresie nefericită, mai ales că secolul al IV-lea în dezvoltarea teologiei creștine este remarcabil tocmai pentru dialectica ideilor teologice. Suflarea Bisericii, ca subiect al adevărului,

ca forță creatoare a gândirii teologice, poate fi resimțită doar în acest caz – și dacă G. V. Florovsky a acționat mai corect decât L. P.

Karsavin (în frumoasa, dar prea ocupată sa dezvăluire a sistemului teologiei creștine, cartea „Sfinții Părinți și Doctori ai Bisericii”. „), după ce a propus un moment personal, s-a dovedit totuși a fi o inflexiune în cealaltă direcție. Între timp, tocmai de la autorul nostru am dori să vedem acea sinteză de istoricism și sistematică, la care s-a arătat deplin capabil în articolele sale teologice.
Cartea lui G. V. Florovsky este o carte foarte necesară și utilă care poate fi recomandată oricui caută să asimileze marile comori ale patrologiei. Ar fi de dorit doar ca un număr care precedă cartea de față să apară cât mai curând posibil - altfel, fără aceasta, nu puține locuri se vor dovedi dificile pentru cititorul obișnuit. O serie de termeni teologici rămân neexplicați - și dacă G.V. Florovsky a eliberat o parte din lucrarea sa dedicată secolului al IV-lea, atunci a fost necesar să se ofere o explicație a termenilor speciali într-o notă. Cu toate acestea, acest defect nu poate slăbi prea mult semnificația cărții publicate. Când sunt publicate toate edițiile operei lui G. V. Florovsky, mi se pare util să le furnizez o anexă - un dicționar de termeni teologici cu indicarea locurilor în care sunt explicați.
În vremea noastră – și acest lucru nu poate fi decât bucurat – oamenii sunt teologi care nu au urmat o pregătire teologică specială. Această creștere a intereselor teologice la un nivel relativ scăzut de cultură teologică printre noi impune din partea autorilor de tratate teologice o atenție deosebită față de neputința cititorului, care nu poate decât să fie prețuită.
V. V. Zenkovsky.
Pierre Lhande. Le Christ dans la Banlieue. 122 edit.
Pierre Lande. Le Dieu qui bouge, 1930. 6 edit.
Cărțile lui Lhande, al căror titlu este scris mai sus, sunt acum foarte răspândite în societatea franceză: este suficient să subliniem că prima carte, publicată cu doar 4 ani în urmă, este deja la a 122-a ediție! Dar cărțile lui Lhande justifică într-adevăr această atenție exclusivă pentru el, prin bogăția și importanța materialului lor, prin prospețimea și concretețea faptelor, prin tema generală căreia îi sunt consacrate. Ei vorbesc despre starea spirituală a nenumăratelor suburbii ale Parisului și, ca prefață, s-ar putea pune cuvintele unei femei evlavioase.

noi, care spuneam: „Odinioară, cei care voiau să lucreze pentru mântuirea și convertirea sufletelor au plecat în China, dar acum este suficient să urcăm în tramvai și să mergem la banlieue: asta merită China.” Aceste cuvinte descriu destul de corect și profund starea lucrurilor - și ambele cărți ale lui Lhande confirmă cu mare convingere că în jurul Parisului (ca, desigur, toate orașele mari) avem acum o mare întreagă de sălbatici spirituali, crescuti sub jugul luptei sociale și mase amărâte de oameni. Lhande notează pe bună dreptate că atenția acordată acestor mase, ajutorul spiritual pentru ele devine din ce în ce mai mult o chestiune de salvare a orașelor moderne, a culturii moderne: atât de mare este sălbăticia, atât de groaznică este mânia acestor mase. Ambele cărți ale lui Lhande oferă o imagine de neuitat a enormei lucrări de recuperare spirituală și socială pe care reprezentanții Bisericii Catolice au făcut-o cu abnegație în ultimii ani. În acest sens, cărțile lui Lhande sunt excepțional de interesante și valoroase pentru noi, ortodocșii. Deși istoria asistenței sociale parohiale din Rusia în ultimii 40-50 de ani cunoaște destul de multe fenomene remarcabile în domeniul asistenței sociale bisericești, dar

ceea ce descrie Lhande este legat de problemele unui oraș mare, cu toate acelea sociale și în spatele lor răsturnări spirituale care sunt create de dezvoltarea marilor oraşe. Problemele creștinismului social nu constau, desigur, într-o simplă vindecare a diverselor fenomene dureroase generate de civilizația modernă - ele sunt mult mai esențial îndreptate către o reorganizare și o transformare radicală a însuși sistemul de relații sociale, fundamentul pe care ele. sunt ridicate. Dar, pe de altă parte, este necesar să se procedeze – atât în plan, cât și în acțiuni reale – de la acele sarcini sociale specifice pe care timpul nostru le stabilește. Dacă problema marilor orașe pune în fața conștiinței creștine în general cele mai dificile și responsabile sarcini de natură socială și pedagogică, atunci, în același timp, lupta împotriva sălbăticiei spirituale tot mai mari a maselor suburbane și urbane necesită deosebit de chibzuită și implementare rapidă.

A doua carte a lui Lhande este foarte valoroasă în capitolele sale finale, dedicate generalizărilor întregului material adunat de el și concluziilor generale care decurg din acest material. Toți cei care sunt interesați de chestiunile creștinismului social, de munca creștină în orașele mari, nu pot trece pe lângă cartea lui Lhande.

Din punct de vedere literar, aceste cărți au succes și cu o serie de imagini live, uneori cu o analiză subtilă a acelei nostalgii.

secret, care poate fi găsit în adâncul sufletului maselor sălbatice spiritual care locuiesc în suburbiile Parisului.

V. V. Zg'nkovsky.

Emmanuel Beri. Mort de la morale bourgeoise. Editions de la Nouvelle Revue Française.

Carte curioasă. Foarte indicativ pentru starea de spirit a acelor intelectuelles franceze care au simpatie pentru comunism și s-au răzvrătit împotriva rafinamentului culturii burgheze. Cei care cred din titlu pe care autorul scrie împotriva moralității bancherilor și producătorilor, împotriva reprezentanților capitalului, se vor înșela. Morala burgheză este stratul cultural rafinat al Franței. Cartea este plină de nume ale lui Bergson, Brunschwig, Du Bos, Moritin, Gabriel Marcel, P. Valery, Proust și altele asemenea. Cultura pentru Berl se identifică cu burghezia și mai ales cu cultura rafinată a timpului nostru. Berle însuși este otrăvit de cultură rafinată, protestează împotriva ei ca „burghez” care a devenit plin de manifestările ei, și nu ca „proletar” care nu a primit încă acces la ea. Cartea este scrisă ca un pamflet. Deși autorul are talent, nu este suficient pentru un pamflet. Ar fi nevoie de un cadou de la Leon Blois. Nu este nimic mai ușor decât să negi și să ridiculizezi totul și totul. Dar, pentru a nu te plictisi, este nevoie de o acuitate constantă în negare și ridicol. Cartea lui Berle este pur franceză și de înțeles doar în cultura franceză; nu există nimic internațional în ea. Aceasta este o luptă internă franceză împotriva elitelor culturii franceze. Un astfel de fenomen pur și simplu nu există în alte țări; rafinamentul este un fenomen pur francez și un pericol francez. Morala burgheză pentru Berl este, în primul rând, cultură, estetism, spiritualitate, cultul „Eului” interior, disprețul pentru materia grosieră și pentru întrebările materiale grosiere. Este ridicol pentru un rus să citească această carte. S-ar putea crede că suntem transportați în vremurile lui Cernîșevski și Pisarev, dar în condițiile unei culturi mai înalte și mai rafinate. Motivele lui Berl sunt foarte asemănătoare cu cele ale lui Pisarev și nihilismul rusesc, dar numai el însuși a trecut prin

Bergson, i-a citit cu entuziasm pe Proust și A. Gide și a fost otrăvit de toate otrăvurile culturii „burgheze”. Nihilismul francez nu are puterea și persuasivitatea nihilismului rus, care era o formă de asceză fără grație și, prin urmare, un fenomen al unui ordin religios. Dar Berle vrea și mâncare grosieră și elementară, cere adevăruri simple, apropiate și de înțeles.

muncitor nyh. El face un mare sacrificiu intelectual și își încheie cartea cu o apărare a materialismului. El este, desigur, o persoană suficient de educată și cultivată pentru a înțelege că din punct de vedere filozofic și științific materialismul este un nonsens și analfabetism. Berl nu are convingerea comuniștilor ruși, asociat cu un nivel cultural foarte scăzut. Dar îi place materialismul, precum sărăcia, onestitatea, abținerea de la tot felul de invenții rafinate. Proletarul este în mod firesc un materialist pentru el, în timp ce burghezul este un idealist și spiritualist. Dar nihiliştii ruşi, materialiştii ruşi, arată capacitatea de a crede cu adevărat în materialism, sunt credincioşi, deloc sceptici. Berle este un sceptic, nu crede deloc în materialismul pe care îl apără. Are o reacție pasională împotriva lui Bergson, dar Bergson i-a făcut imposibil să creadă în materialism. Este clar că Berle este complet de partea comunismului rus, toate simpatiile sale aparțin Moscovei. Dar organic nu aparține mișcării comuniste, o admiră din exterior, el, aparent, nici măcar nu este capabil să devină interesat de problemele ordinii sociale, îl interesează exclusiv problemele de ordine intelectuală, estetică și morală. . Este foarte caracteristic unui om de cultură franceză că este nemiloasă față de protestantism și îl consideră un purtător al spiritului burghez și un slujitor al capitalului și este comparativ mai indulgent față de catolicism. Dar scrie caustic și despre „conversiile” scriitorilor francezi la catolicism. Nu fără inteligență, el scrie despre modul în care „inconștientul”, care la început a fost materialist, a fost convertit la credința creștină, iar burghezii din raționalist a devenit un susținător al „inconștientului”. Uneori Berle uită de franceza rafinată; Scriitori și gânditori ruși, cu care stabilește puncte și începe să vorbească despre morala cu adevărat burgheză atât de dominantă în Franța, despre ipocrizia, convenționalitatea ei; retorică. Cred că Berle are dreptate când vorbește despre falsitatea apărării burgheze a libertății. Uneori se pare că morala burgheză nu este atât morala unei clase, cât moralitatea Occidentului - nu a existat niciodată în Rusia, poporul ruși a fost întotdeauna dezgustat de morala burgheză și de aprecierile burgheze. Este posibil ca moralitatea burgheză să apară în țara noastră ca urmare a revoluției comuniste. Berl nu poate înțelege asta. El nu înțelege deloc metafizica burgheziei, care este întotdeauna inerentă faptului că o persoană crede numai în lumea lucrurilor vizibile și nu crede în lumea lucrurilor invizibile. Materialismul este o ideologie pur burgheză. Este curios că Lenin nu credea deloc în această posibilitate

cultură proletariană, a vrut doar introducerea proletariatului în lume, până la urmă cultura burgheză și vulgarizată. Comuniștii sunt adesea foarte retrograzi din punct de vedere cultural. Cartea lui Berle nu are decât o valoare simptomatică, mărturisește criza culturii europene, decadența la care duce separarea stratului cultural de întregul social.
Nikolai Berdiaev

B. Vysheslavtsev. Inima în mistica creștină și indiană. YMCA PRESS, Paris, 1929. P p.
O carte mică, dar extrem de informativă de B. Vysheslavtsev este dedicată unei probleme care este foarte actuală în filosofia modernă. Max Scheler, cu „intuiționismul emoțional”, adică doctrina conform căreia sentimentul este un act mental care vizează valori obiective și care le transmite conștiinței subiectului, a atras atenția multor filozofi asupra învățăturii lui Pascal despre „logica inima”, diferită de logica minții . În literatura rusă, această problemă a fost înțeleasă de mult timp: să ne amintim măcar de filosofia lui Yurkevich și articolul despre ea al lui Vl. Solovyov. „Istoria filozofiei ucrainene” a lui D. Cijevski este în curs de tipărire; în ea, autorul, printre trăsăturile particulare ale gândirii Micii Ruse, indică o tendință de a dezvolta o filozofie a inimii și consacră un capitol special istoriei acestei probleme în Mica Rusia. Printre cele mai recente studii în acest domeniu, trebuie menționat articolul lui B. Vysheslavtsev „Cunoașterea inimii în religie” (Way, nr. 1, 1925) și articolul lui V. Zѣnkovsky „Obierarkhichesky structura sufletului” (Tr. Rus. Nar. Univ. din Praga, vol. II), în care Zenkovsky consideră sentimentul drept cea mai înaltă expresie empirică a bazei spirituale supraempirice a vieții umane.
Ridicând problema inimii în toate profunzimile ei, în ceea ce privește misticismul creștin și indian, Vysheslavtsev înțelege prin cuvântul inimă nu numai capacitatea de a simți, ci și ceva mult mai semnificativ - tocmai acel principiu ontologic supra-rațional, care este adevăratul sine al individului. Misticismul indian înțelege acest început ca bază identică a tuturor ființelor vii, în timp ce creștinismul insistă asupra pluralității primare a eurilor individuale. Prin urmare, Vysheslavtsev explică diferența dintre dragostea creștină și „compasiunea fără iubire” budistă. Stând deasupra diviziunii în spirit și corp, metafizic

Principiul personalității se realizează nu numai în inimă, ca sursă a iubirii și a libertății creatoare, ci și în inimă, ca cel mai important organ al trupului. De aici Vysheslavtsev ajunge la o înțelegere a cultului catolic al Sacré Coeur, care înlătură de la el acuzația de materialism ridicată împotriva lui de „falsul spiritism”, dar nu ratează ocazia de a sublinia acele trăsături ale acestui cult care îl fac . inacceptabil pentru sentimentul religios ortodox.
În concluzie, Vysheslavtsev consideră antinomia inimii, ca un judecător infailibil, și inima, ca o sursă nu numai a binelui, ci și a răului, și o rezolvă prin doctrina libertății, ca esență a I.
Din această scurtă trecere în revistă, care este departe de a fi completă, reiese clar ce probleme semnificative sunt luate în considerare în cartea lui Vysheslavtsev, care merită o difuzare largă.
N. Lossky.
imp. de Navarre, 5, rue des Gobelins, Paris.

Biblioteca „Runivers”